

Hallituksen esitys Eduskunnalle kolttalaiksi sekä laiksi leimaverolain 30 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Kolttaväestön sekä kolttaluonon elinolosuhteiden ja toimeentulomahdollisuuksien edistämiseksi sekä kolttakulttuurin ylläpitämiseksi ja edistämiseksi ehdotetaan säädettäväksi kolttalaki, joka korvaisi voimassa olevan kolttalain vuodelta 1984. Ehdotetun lain nojalla voitaisiin antaa rahoitustukea ja suorittaa muita toimenpiteitä Inarin kunnassa sijaitsevalla kolttaluonolla. Lisäksi voitaisiin tukea asumiseen liittyviä toimenpiteitä.

Ehdotetun lain mukaisista elinkeinon tukitoimenpiteistä voisivat päästä osallisiksi luontaiselinkeinoja ja pienimuotoista yritystoimintaa harjoittavat kolttat ja heidän yrityksensä. Kolttaluonolla toimivien paliskuntien tukeminen tapahtuisi kuitenkin porotalouslain mukaisesti. Tukea voitaisiin sen sijaan myöntää rajoitetusti muidenkin kuin kolttien vireille panemiin sellaisiin hankkeisiin, jotka välittömästi edistävät kolttien elinkeinoja ja kulttuuria.

Ehdotetun lain nojalla voitaisiin kolttaluonolla antaa valtionlainaa tilan tai sen osuuden hankintaan sekä investointilainaa ja -avustusta luontaiselinkeinojen ja pienyritystoiminnan harjoittamisen tukemiseksi. Lisäksi voitaisiin antaa valtionlainaa ja avustusta asuntoa, tientekeä, vesihuoltoa, sähköistämistä ja perinneympäristön säilyttämistä varten, käyttöpääomailainaa yritystoimintaa ja suhdanteiden tasaamista varten sekä eräissä tapauksissa myös käynnis-

tysavustusta. Nykyisen porotalous- ja luontaiselinkeinolain nojalla annettavat tuet myönnettäisiin ehdotetun lain nojalla. Myös pienyritystoimintaan maaseutuelinkeinolain nojalla myönnettävät tuet säädettäisiin annettaviksi ehdotetun lain nojalla.

Ehdotuksen mukaisin valtion maankäyttötoimenpitein kolttaluonolle voitaisiin antaa asuntotiloja sekä luontaiselinkeinojen ja muun pienyritystoiminnan harjoittamista varten tarpeellisia alueita, osuuksia ja oikeuksia. Myyntihinta annettaisiin pääosaltaan pitkäaikaiseksi velaksi. Kolttaluonolle annettavat tilat olisivat luovutusrajoitusten alaisia 20 vuoden ajan kauppakirjan allekirjoittamisesta lukien. Maaseutuelinkeinopiiri voisi kuitenkin nykyistä helpommin antaa luovutuslupia ja erityisesti syystä vapauttaa tilan luovutusrajoituksista.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi myös kolttien perinteisiin perustuvaa asiainhoitoa koskevat säännökset. Lisäksi ehdotetaan, että lain täytäntöönpanoa koskeva toimivalta annettaisiin aikaisempaa laajemmin maaseutuelinkeinopiirille ja Inarin kunnan maaseutuelinkeinoveranomisille.

Ehdotetun kolttalain tarkoituksiin tapahtuvien luovutusten saattamiseksi leimaverosta vapaiksi ehdotetaan leimaverolakia tältä osin muutettavaksi.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä _____ kuuta 199 .

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	10
YLEISPERUSTELUT	3	1. Lakiehdotusten perustelut	10
1. Johdanto	3	1.1. Kolttalaki	10
2. Nykytila	3	1 luku. Yleiset säännökset	10
2.1. Kolttien nykyiset elinkeinot	3	2 luku. Lainat ja muut tukitoimenpiteet	11
2.2. Koulutus-, kulttuuri- ja muut palvelut ..	4	3 luku. Laina- ja avustusehdot	12
2.3. Paikalliset toimenpiteet	5	4 luku. Maan hankkiminen	12
2.4. Kolttien asiainhoito	5	5 luku. Maan myynti	13
2.5. Nykyinen lainsäädäntö	5	6 luku. Tilojen rajoitukset	13
Kolttalain soveltaminen	5	7 luku. Saamisten takaisinperiminen ...	14
Luontaiselinkeinolain soveltaminen	6	8 luku. Kolttien asiainhoito	14
Porotalouslain soveltaminen	6	9 luku. Erinäiset säännökset	16
Myönnetty tuki	7	10 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsään- nökset	17
Nykytilanteen arviointi	7	1.2. Laki leimaverolain 30 §:n muuttamisesta .	18
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset ...	8	2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	18
4. Esityksen vaikutukset	8	3. Voimaantulo	19
4.1. Taloudelliset vaikutukset	8	LAKIEHDOTUKSET	20
4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset ..	9	1. Kolttalaki	20
4.3. Ympäristövaikutukset	9	2. Laki leimaverolain 30 §:n muuttamisesta	34
4.4. Vaikutukset kolttien asemaan	9	LIITE	35
4.5. Muut vaikutukset	9		
5. Asian valmistelu	9		
5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto	9		
5.2. Lausunnot	9		

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Petsamosta toisen maailmansodan lopulla Suomeen siirtynyt kolttaväestö oli saanut pääasiallisen toimeentulonsa paimentolaisina lähinnä porotaloudesta sekä kalastuksesta ja metsästyksestä. Koltat saivat lisäansioita myös uitosta, rahdinkuljetuksesta ja karjataloudesta sekä turistipalveluista. Sodan jälkeen koltat sijoitettiin valtion toimenpitein pääosin Inarin kuntaan Näätämön ja Nellimin alueille sekä Keväjärven alueelle.

Kolttien asuttaminen perustui lähinnä luontaistalouteen. Asuttaminen suoritettiin loppuun eräiden kolttien asuttamisesta annetun lain (273/55) sekä porotilalain (590/69) säätämisen yhteydessä vuonna 1969 annetun kolttien maanjärjestelylain (593/69) nojalla. Muutamissa tapauksissa koltat saivat maata myös maanhankintalain (396/45) ja eräiden entisen Petsamon kunnan siirtoväkeen kuuluvien henkilöiden asuttamisesta annetun lain (549/50) nojalla. Kolttien asuttamisesta annetun lain mukaiset tilat olivat noin 3 hehtaarin suuruisia pääasiallisesti asumiseen tarkoitettuja tiloja. Tilat rakennettiin valtion varoin ja luovutettiin vastikkeetta koltille.

Kolttien asuttamisesta annetun lain mukaan tiloja ei saanut luovuttaa toiselle ilman maatalousministeriön lupaa. Luovutuslupaa ei saanut myöntää, jos luovutus tapahtui muulle kuin koltalle ja kolttien asuin- ja toimeentulomahdollisuuksien voitiin katsoa luovutuksen johdosta heikentyvän tai vaarantuvan. Käytännössä luovutuslupa on myönnetty vain koltta-alueella asuvalle koltalle. Rajoitusten voimassaoloajaksi säädettiin 50 vuotta luovutuskirjan allekirjoittamisesta lukien. Rajoitukset ovat voimassa vuoteen 2007 saakka.

Tiloille ei voitu aluksi lainkaan myöntää halpakorkoisia lainoja valtion varoista. Vuonna 1969 säädettyllä lain muutoksella (592/69) tehtiin mahdolliseksi rakentamis- ja sisärosuuslainojen sekä sisärosuuslainoihin verrattavien maanostolainojen samoin kuin porotaloudessa tarpeellisten irtaimistolainojen myöntäminen myös aikaisemman kolttalainsäädännön nojalla muodostetuille kolttatiloille. Mikäli tilaa varten myönnettiin laina, tilan osalta tuli samalla

voimaan osittamista koskeva kieltö. Vuodesta 1974 tiloille on voitu myöntää myös asuntolainaa. Vuonna 1974 tehdyllä lain muutoksella (446/74) siirrettiin tilojen luovutusluvan myöntäminen maatilahallituksen ja vuonna 1984 kolttalain (611/84) muutoksella (1297/90) 1 päivästä tammikuuta 1991 edelleen maaseutu-piirin toimivaltaan.

Maanhankintalain ja eräiden entisen Petsamon kunnan siirtoväkeen kuuluvien henkilöiden asuttamisesta annetun lain nojalla muodostetut tilat eivät ole olleet luovutusrajoitusten alaisia.

Kolttatiloista voitiin vuodesta 1969 alkaen muodostaa kolttien maanjärjestelylain nojalla porotilalain mukaisia porotiloja lisäaluetta tai yhteismetsäosuutta antamalla. Tällöin tila vapautui kolttalainsäädännön mukaisista luovutusrajoituksista. Tila tuli sen sijaan porotilalain mukaisten pysyvien luovutusrajoitusten alaiseksi. Porotilaksi muodostetulle tilalle voitiin myöntää halpakorkoisia valtionlainoja maankäyttölain (353/58) mukaisin ehdoin sekä porotilalain mukaisia avustuksia. Koltille on muodostettu tähän mennessä yhteensä yhdeksän porotilaa.

Porotilalaki on kumottu 1 päivänä maaliskuuta 1990 voimaan tulleella porotalouslailla (161/90). Porotilat siirtyivät samalla porotalouslain mukaisen tuen piiriin. Tiloja koskevat porotilalain 26 §:n mukaiset luovutusrajoitukset jäivät edelleen voimaan.

2. Nykytila

2.1. Kolttien nykyiset elinkeinot

Kolttaluueeseen kuuluu Inarinjärven pohjois- ja itäpuolella oleva osa Inarin kunnasta, jossa kolttaluue-asutusta on eniten Näätämön, Nellimin ja Keväjärven alueilla. Alueella asuvan kolttaväestön määrä on nykyisin noin 545 henkilöä. Alueella asuu kolttien lisäksi muita saamelaisia ja muuta väestöä yhteensä 252 henkilöä.

Kolttaluueella asuvan väestön työpaikat jakaantuvat elinkeinoaloittain seuraavasti:

Työpaikat elinkeinoaloittain

Elinkeinoala	Työpaikkojen lukumäärä
Porotalous	23
Kalatalous ja keräilytalous	34
Maatalous	3
Erikoismaatalous	—
Metsätalous	21
Teollisuus ja rakennustyö	40
Käsityöt	4
Julkiset palvelut	94
Yksityiset palvelut	55
Yhteensä	274

Koltta-alueella asuville koltille on valtion toimenpitein muodostettu vuoden 1991 loppuun mennessä yhteensä 233 tilaa, joista yhdeksän on porotiloja, 70 kolttien asuttamisesta annetun lain mukaisia, 30 kolttien maanjärjestelylain mukaisia ja 85 kolttalain mukaisia tiloja sekä loput 38 tilaa sodanjälkeisten eria suttamislakien nojalla muodostettuja tiloja.

Näätämön alueella työttömiä on noin 40 prosenttia työikäisen väestön määrästä. Lähellä Ivalon taajamaa sijaitsevalla Nellimin-Keväjärven alueella työllisyystilanne on jonkin verran parempi.

Koltta-alueella asuvista työssä käyvistä koltista on ensin osa toisen palveluksessa olevia. Suurimmat työllistäjät ovat Inarin kunta, rajavartiolaitys ja metsähallinto sekä yksityiset palvelut.

Valtion toimenpitein on tähän asti tuettu erityisesti porotalouden harjoittamista koltta-alueella. Alueella toimivia paliskuntia on nykyisin neljä: Vätsärin, Näätämön, Paatsjoen ja Ivalon paliskunnat. Kolttien Vätsärin ja Näätämön paliskunnissa omistamien porojen määrä on valtion tukitoimenpitein kohonnut vuoden 1962 noin 600 porosta nykyiseen noin 7500 lukuporoon. Porotaloudesta saa oleellisen osan toimeentulostaan nykyisin noin 30 kolttaa perheineen.

Koltilla on kalastus- ja metsästys oikeus koko Inarin kunnan alueella aivan samoin kuin muillakin kuntalaisilla. Koltat saavat kuitenkin kalastaa korvauksetta koltta-alueella. Koltat harjoittavat kalastusta ja metsästystä lähinnä kotitarpeeksi. Ammattimaisen kalastuksen harjoittajia on kuitenkin muutamia. Luonnontuotteiden, lähinnä hillan, mustikan ja puolukan

keruuseen osallistuu 40-50 prosenttia alueen ruokakunnista. Arviolta 80 henkilöä kerää niitä säännöllisesti myös myyntiä varten. Lypsykarjaloutta harjoitetaan vain yhdellä tilalla ja lammastaloutta kahdella tilalla.

2.2. Koulutus-, kulttuuri- ja muut palvelut

Nellimin-Keväjärven väestöllä on kohtuullisella etäisyydellä (50 km) käytettävissä postin, postipankin ja muidenkin pankkien palvelut Ivalossa. Sevettijärven postitoimipaikka on lakkautettu keväällä 1992, minkä vuoksi myös Postipankki Oy:n palvelut Näätämön alueella loppuivat. Mainittujen palveluiden puuttuminen on epäkohta, joka olennaisesti heikentää Näätämön alueen matkailu- ja muiden palveluiden sekä pienyritystoiminnan kehittämistä. Lähin postitoimipaikka sijaitsee nykyisin noin 130 kilometrin päässä Inarin kirkonkylässä.

Koltta-alueella on saatavissa tavanomaiset kunnalliset palvelut. Aluetta palvelee muun muassa kunnan kirjastoauto.

Sekä Näätämössä että Nellimin-Keväjärven alueella toimii peruskoulun ala-aste. Sevettijärvellä on lisäksi peruskoulun yläaste. Koltankieli ei ole kouluilla opetuskellisesti erityisasemassa. Koltankieltä opetetaan kuitenkin Sevettijärven koulun ala-asteella miltei kaikille. Peruskoulujen kuntakohtaiset opetussuunnitelmat antavat myös hyvät mahdollisuudet kolttakulttuurin ja kansanperinteen opettamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Alueella on lisäksi mahdollisuus saada kansalaisopiston järjestämää koltankieleen ja -kulttuuriin liittyvää sekä muutakin opetusta.

Saamelaisalueen ammatillinen koulutuskeskus antaa opetusta 2-vuotisilla opintolinjoilla myös saamelaiskäsitöihin ja luontaistalouteen sekä järjestää erilaisia kursseja kysynnän mukaan. Inarin Opisto on pyrkimässä saamelaisen kielen ja kulttuurin koulutuskeskukseksi. Opistoon olisi mahdollista perustaa yhdessä työvoimaviranomaisten kanssa myös kolttakulttuurin opintolinja. Kolttien elinkeinon ja kulttuurin edistäminen on mahdollista niin ikään työllisyyskoulutuksen keinoin.

Koltta-alueella toimii Sniimmi ry, jonka tavoitteena on muun muassa kolttakulttuurin tallentaminen ja edistäminen. Kolttakulttuurin säilyttämistä edistää lisäksi Koltta-asiain kannatusyhdistys ry, joka tukee julkaisu- ja tutkimustoimintaa. Lisäksi yhdistys ylläpitää Sevet-

tijärven monitoimitaloa ja kahta vanhusten rivitaloa. Kädentaitojen säilyttämistä ja edistämistä palvelee puolestaan Sämpelas Duodjarat ry -niminen yhdistys, jolla on kaksi alaosastoa koltta-alueella. Sevettijärven alaosasto hoitaa myös nyttemmin 1 päivänä kesäkuuta 1992 toimintansa aloittanutta kolttien perinnetaloa.

Koltta-alueella on vain harvoja työpaikkoja peruskoulun jälkeistä ammatillista koulutusta saaneelle väestölle. Pidemmälle kouluttautuneet kolttanuoret ovatkin enimmäkseen hakeutuneet työhön muualle Suomeen.

2.3. Paikalliset toimenpiteet

Inarin kunta on yhteistyössä kolttien ja Lapin lääninhallituksen kanssa pannut vuonna 1988 vireille koltta-alueen kehittämisprojektin. Sen tuloksena ovat syntyneet Nellimin ja Keväjärven sekä Sevettijärven kehittämisohjelmat.

Vuonna 1989 valmistuneissa kehittämisohjelmissa luontaistalouden elinkeinojen katsotaan olevan perinteisesti vahvoja kolttsaamelaisella alueella. Niiden näkymät on myös kehittämisohjelmissa todettu myönteisiksi. Lisäksi ohjelmissa on kiinnitetty huomiota käsityö- ja muun pienyritystoiminnan sekä julkisten ja yksityisten palvelujen edistämiseen.

Projektin työryhmä on kiinnittänyt erityistä huomiota kolttsaamelaisen kulttuurin säilyttämiseksi tuleville sukupolville. Työryhmä on esittänyt muun muassa kotiseutumuseon perustamista, koltan kielen opetuksen järjestämistä sekä aikuisväestölle että lapsille, koltankielisen kirjallisuuden julkaisemista, kolttsaamelaisen musiikin ja kansantanssin elvyttämistä sekä myös perinnetöiden ja -tapojen elvyttämistä. Huomattava osa hankkeista on päässyt alkuun ja osa toteutunutkin, kuten edellä mainittu perinnetalon perustaminen osoittaa.

Inarin kunnan käytettävissä ei ole varoja nimenomaan koltta-alueen ja kolttakulttuurin kehittämiseen. Koltta-alueen ja sen väestön hyväksi suoritettavat toimenpiteet tehdään rinnan kunnan muiden kehittämistoimien kanssa.

2.4. Kolttien asiainhoito

Kolttien keskuudessa ovat vanhastaan toimineet kyläkokous eli sidjsobbar ja luottamusmies. Kyläkokous on toiminut kyläläisten yhteisenä keskustelupaikkana ja aikaisemmin

myös käräjäpaikkana. Koltthaneuvostot ovat aloittaneet toimintansa Näätamön ja Nellimin alueilla 1980-luvulla.

Kyläkokous on kokoontunut tarvittaessa ja vähintään kaksi kertaa vuodessa. Kokouksen tärkeimpänä tehtävänä on ollut kyläläisten etujen ja oikeuksien valvonta sekä toimeentulomahdollisuuksista huolehtiminen. Kokouksissa on sovittu muun muassa nautinta-alueiden jaosta siten, että jokainen perhekunta sai riittävästi pyyntivesiä ja laidunmaita toimeentuloaan varten. Kyläkokous käytti aikaisemmin myös tuomiovaltaa kylän sisäisissä asioissa.

Kyläkokousjärjestelmä toimii kolttien sisäisiä asioita käsittelevänä toimielimenä edelleenkin. Kyläkokouksessa ei kuitenkaan enää käytetä tuomiovaltaa. Sen sijaan kokoukset antavat lausuntoja ja tekevät esityksiä viranomaisille kolttia koskevista asioista.

Kyläkokouksiin saavat osallistua vain asianomaisessa kylässä asuvat koltat sekä kyläkokouksen niin päättäessä muutkin henkilöt. Kyläkokouksia on nykyisin kaksi: toinen toimii Näätamön alueella ja toinen Nellimin-Keväjärven alueella. Kyläkokoukset kutsuu koolle ja niiden puheenjohtajana toimii kokousten kolmivuotiskaudeksi valitsema koltankielentaitoinen luottamusmies.

Luottamusmiehen tehtävänä on edustaa kolttia viranomaisissa, saamelaisasiain neuvottelukunnassa ja saamelaisvaltuuskunnassa sekä panna täytäntöön kyläkokouksen päätöksiä, seurata kolttia koskevaa lainsäädäntöä, antaa koltille opastusta etuuksien hakemisessa ja käytämisessä sekä tehdä aloitteita kolttia koskevista asioista. Tehtävistä määrätään tarkemmin luottamusmiehen ohjesäännössä, jonka saamelaisasiain neuvottelukunta on vahvistanut. Luottamusmiehelle maksetaan kulujen korvausta valtion talousarviossa sisäasiainministeriön toimintamenoihin osoitetuista varoista.

Kyläkokouksissa käsiteltävien asioiden valmistelun ja täytäntöönpanon hoitavat kumpaankin kylään kolmivuotiskaudeksi valitut koltthaneuvostot.

2.5. Nykyinen lainsäädäntö

Kolttalain soveltaminen

Vuonna 1984 säädettiin Suomen pohjoisimpia alueita koskeva luontaiselinkeinolaki

(610/84) ja siihen liittyen myös kolttalaki. Samalla kumottiin kolttia koskeva aikaisempi erityislainsäädäntö, joskin vanhojen tilojen luovutusrajoitukset jäivät edelleen voimaan.

Voimassa olevan kolttalain tarkoituksena on maata, luottoa ja avustuksia antamalla sekä eräitä muita toimenpiteitä suorittamalla parantaa kolttien toimeentulomahdollisuuksia ja elinolosuhteita lain 2 §:ssä määritellyllä kolttalueella.

Kolttalain nojalla on valtionmaasta vuosina 1984—1991 muodostettu noin 50 uutta kolttatilaa. Tilat ovat pinta-alaltaan enintään 5 hehtaaria ja ne on myyty koltille käyvästä hinnasta. Tilojen rakentamiseen on myönnetty avustusta ja halpakorkoista lainaa maatalouden kehittämISRahaston varoista.

Kolttalain nojalla muodostetut tilat ovat lain 12 §:n mukaan luovutusrajoitusten alaisia 30 vuotta kauppakirjan allekirjoittamisesta lukien. Rajoitukset on katsottu välttämättömiksi paikallisten kolttien asumisolojen turvaamiseksi.

Kolttalain nojalla myönnetään halpakorkoista valtionlainaa ja avustusta lähinnä luontaiselinkeinojen rahoitukseen. Luontaiselinkeinoilla tarkoitetaan maataloutta ja erikoismaataloutta, kalastusta, metsästystä ja porotaloutta samoin kuin marjastusta, sienestystä ja muuta luonnon jatkuvaan tuottokykyyn perustuvien luonnonvarojen hyödyntämistä. Lainaa ja avustusta myönnetään myös luontaiselinkeino rinnalla harjoitettavaa kalanviljelyä, luontaiselinkeinoista saatujen tuotteiden kunnostamista ja jatkojalostusta sekä luontaiselinkeinoissa tarvittavien välineiden ja matkamuijosten valmistusta sekä matkailijoiden majoittamista ja opastusta varten. Toiminnan tulee olla pienimuotoista.

Kolttalueella asuvilla koltille on myös kolttalain 13 §:n mukaan oikeus ilman eri korvausta rajoitetusti käyttää valtion maa- ja vesialueita. Kolttien toimeentulon kannalta näistä käyttöoikeuksista tärkeimpiä ovat vapaa kalastusoikeus valtion vesialueilla, karjan laiduntamisoikeus sekä heinän, lehdeksien, järvi- ja -kortteen keräämisoikeus samoin kuin oikeus ottaa polttopuuta omaan tarpeeseen. Kolttat saavat metsähallintoviranomaisten luvalla lisäksi sijoittaa poro-, metsästys- ja kalapirttejä sekä kalakellareita ja varastosuojia valtion maalle sekä ottaa metsähallintoviranomaisten osoittamilta paikoilta rakennuspuuta.

Kolttalain nojalla myönnettävien etuuksien osalta noudatetaan luontaiselinkeinolakia, jol-

lei kolttalain säännöksistä muuta johdu. Luontaiselinkeinolaissa on puolestaan säädetty useissa kohdin sovellettavaksi aiemmin maatalain (188/77) ja nyttemmin maaseutuelinkeinolain (1295/90) säännöksiä.

Luontaiselinkeinolain soveltaminen

Kolttalueella asuvia kolttia voidaan tukea myös luontaiselinkeinolain nojalla. Lain soveltamisala on sama kuin kolttalaissakin, mutta tuen saajina voivat olla muutkin luontaiselinkeinoja harjoittavat henkilöt kuin kolttat. Lain alueellisen soveltamisen piiriin kuuluvat Inarin kunnan lisäksi Enontekiön, Utsjoen ja Savukosken kunnat sekä Muonion, Kittilän, Sodankylän ja Sallan kuntien eräät osat.

Luontaiselinkeinoja harjoittavalle kolttalle voidaan antaa luontaiselinkeinolain mukainen tila tai ennestään omistettuun kolttatilaan lisäaluetta niin paljon, että siitä muodostuu sellainen tila. Luontaiselinkeinotilaan annetaan tontti ja sen lisäksi elinkeinotoimintaa varten enintään 30 hehtaaria maata. Tilaan voidaan liittää aluetta autojen pitämistä ja venevalkamaa sekä soran, hiekan, saven, mudan ja turpeen ottoa varten. Tilan myyntihintana käytetään käypää hintaa. Luontaiselinkeinotilaa varten myönnettävät edut vastaavat kolttalain nojalla myönnettävää tukea.

Myös luontaiselinkeinotiloja koskee luovutusrajoitus, joka on voimassa 30 vuotta kauppakirjan allekirjoituspäivästä lukien. Mikäli kolttatilasta on muodostettu lisäaluetta antamalla luontaiselinkeinotila, tila on samalla kolttalain 12 §:n mukaisesti vapautunut kolttalain mukaisista luovutusrajoituksista ja tullut luontaiselinkeinolain 37 §:n mukaisten rajoitusten alaiseksi.

Porotalouslain soveltaminen

Kolttalue sijaitsee poronhoitoalueella. Kolttille on siten voitu antaa myös porotilalain mukaista tukea. Porotilalain mukaisten toimenpiteiden kohteena on kuitenkin voinut olla vain porotilan omistava henkilö. Porotilalain tultua kumotuksi porotalouden harjoittajille ja paliskunnille myönnettävät etuudet annetaan nykyisin porotalouslain nojalla. Uusia porotiloja ei enää muodosteta.

Porotalouslain nojalla voidaan myöntää maatilatalouden kehittämisrahaston varoista maanostolainaa porotilan tai lisäalueen hankkimiseen, sisarusuuslainaa osuukien lunastamiseen tilasta, rakentamis- ja asuntolainaa, perusparannuslainaa pellon kuivattamiseen sekä salaojitus-, tie-, vesihuolto-, irtaimisto- ja sähköistämislainaa. Lisäksi porotalouslain nojalla voidaan myöntää maatilatalouden kehittämisrahaston varoista rakennusavustusta asuin- ja muiden rakennusten rakentamiseen sekä salaojitus-, tientekeo-, vesihuolto- ja irtaimistoavustuksia.

Paliskunnille voidaan myöntää avustuksia este-, merkintä- ja muiden poroaitojen sekä teurastamojen rakentamiseen ja perusparantamiseen, tientekkoon, vesihuoltoon, sähköistämiseen sekä välttämättömään irtaimistoon.

Jos tilaan annetaan lisäaluetta porotalouslain nojalla, tila tulee luovuttamista ja osittamista koskevien rajoitusten alaiseksi. Rajoitukset ovat voimassa 15 vuotta lisäalueen kauppakirjan allekirjoittamisesta lukien. Maaseutupiiri voi erityisistä syistä vapauttaa tilan rajoituksista ja siinä yhteydessä määrätä tilaa varten myönnettyt tuet joko kokonaan tai osittain takaisin maksettaviksi.

Mikäli porotalouslain nojalla maata, luottoa tai avustusta saanut henkilö tai hänen oikeudenomistajansa ei ole kolmeen vuoteen asunut tilalla, voidaan tuki määrätä heti takaisin maksettavaksi. Avustuksia ei voida periä takaisin, jos avustuksen myöntämisestä on jo ehtinyt kulua 15 vuotta.

Porotalouslain soveltamisessa noudatetaan useissa kohdin, mitä maaseutuelinkeinolain (1295/90) nojalla on säädetty tai määrätty.

Koltille annetuista eduista ovat merkittävimpiä olleet porotilalain, mutta ei käytännössä porotalouslain, nojalla maatilatalouden kehittämisrahaston varoista myönnetty asunto- ja rakentamislainat sekä palkkiot tilan rakentamista varten. Rakennuspalkkion suuruus on ollut 40-75 prosenttia rakentamiskustannuksista. Laina ja rakennuspalkkio tai sitä vastaava porotalouslain mukainen avustus ovat voineet kattaa rakentamisesta aiheutuvat kustannukset kokonaankin.

Myönnetty tuki

Koltta-alueella asuvien kolttien elinkeinojen ja asumisen tukemiseen on vuosina 1984—1991

myönnetty valtion tukea lähinnä maatilatalouden kehittämisrahaston varoista seuraavasti:

Valtion tuet vuosina 1984—1991

Vuosi	Avustukset markkaa	Lainat markkaa
1984	221 000	—
1985	402 900	49 000
1986	3 116 900	1 405 500
1987	2 232 200	931 000
1988	3 646 400	3 079 000
1989	2 799 500	2 192 400
1990	2 162 500	1 782 500
1991	2 083 000	1 337 000
poroteurastamo	3 528 000	
Yhteensä	20 192 400	10 776 400

Nykytilanteen arviointi

Inarin kuntaan sijoitettujen kolttien ja heidän jälkeläistensä harjoittaman luontaiselinkeinoiminnan tukeminen tapahtuu nykyisin useamman lain sekä niiden nojalla annettujen asetusten ja muiden määräysten nojalla.

Lainsäädännön puutteena on käytännössä nähty erityisesti se, että voimassa olevan kolttilain säännöksistä ei suoraan ilmene, mitä etuuksia koltilla on mahdollisuus saada luontaiselinkeinoja ja niihin liittyviä sivuelinkeinoja varten. Materiaaliset säännökset sisältyvät tältä osin luontaiselinkeinolakiin, jossa puolestaan on runsaasti viittauksia maaseutuelinkeinolakiin. Porotalouden tukemisen osalta tulevat kolttiin sovellettaviksi myös porotalouslain säännökset.

Koltia koskevassa lainsäädännössä olevat viittaukset muihin lakeihin vaikeuttavat käytännössä säännösten soveltamista. Kolttien näkökulmasta katsoen vaikeudet säännösten sisällön selvittämisessä ovat erityisen suuret.

Kolttien harjoittamaa pienyritystoimintaa varten ei ole kolttilain nojalla mahdollista myöntää tukea samassa laajuudessa kuin sitä myönnetään maaseutuelinkeinolain nojalla maatilatalouden ohella harjoitettavaan pienyritystoimintaan. Kolttilaki ei koske esimerkiksi kolttien perustamia osakeyhtiöitä, kommandiittiyhtiöitä, osuuskuntia tai yhtymiä.

Koltta-alueella asuvat koltat ovat vanhaan kokoontuneet kyläkokouksiin keskustelemaan yhteisistä asioista. Kyläkokouksessa kä-

siteltävien asioiden valmistelusta ja päätösten täytäntöönpanosta ovat huolehtineet kolttien keskuudestaan valitsevat kolttaneuvostot sekä luottamusmies. Voimassa olevasta lainsäädännöstä puuttuvat säännökset kolttien omatoimisesta asianhoidosta ja luottamusmiesjärjestelmästä.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on kolttien tukemista koskevien säännösten uusiminen ja selkeyttäminen kumoamalla voimassa oleva kolttalaki sekä yhdistämällä säädettävään kolttalakiin kolttien elinkeinojen tukemisessa sovellettavat nykyisen kolttalain, luontaiselinkeinolain ja porotalouslain säännökset. Esityksen tavoitteena on myös kolttien koltta-alueella harjoittaman pienimuotoisen yritystoiminnan rahoituksen järjestäminen sekä kolttien vanhastaan harjoitamiin luontaiselinkeinoihin kiinteästi liittyvän kolttakulttuurin ylläpitäminen ja edistäminen.

Inarinjärvellä kalastavien kolttien kalapirttejä on tarpeellista sijoittaa nykyisen koltta-alueen ulkopuolelle Inarinjärvessä sijaitseville valtion omistamille saarille. Tämän vuoksi koltta-alueen rajoja on tarpeen tarkistaa siten, että koltta-alueen länsiraja ulotetaan jonkin verran Inarinjärven rantaviivaa ulommas. Koltta-alueen eteläraja voidaan samalla oikais-ta.

Yhdistämällä kolttien tukemista koskevat säännökset samaan lakiin ja tarkistamalla lakia edellä sanotuin tavoin voidaan nykyistä paremmin ottaa huomioon kolttien elinkeinot kokonaisuutena ja samalla selkeytetään kolttien tukemista koskevia säännöksiä.

Tarpeellisia toimenpiteitä luontaiselinkeinoja ja muuta pienyritystoimintaa harjoittavien kolttien tukemisessa ovat lähinnä asumiseen sekä elinkeinotoiminnan edistämiseen liittyvät lainoitus- ja avustustoimenpiteet sekä vähäisessä määrin vielä maankäyttötoimenpiteet.

Toimenpiteet kohdistettaisiin koltta-alueella asuviin tuen tarpeessa oleviin kolttiin ja heidän perustamiinsa osakeyhtiöihin, kommandiittiyhtiöihin, osuuskuntiin ja muihin yrityksiin. Tu-kea voitaisiin myöntää myös yhteishankkeisiin, joissa valtio tai kunta on osakkaana, sekä sellaisiin muihin hankkeisiin, jotka välittömästi edistävät kolttien elinkeinoja ja kulttuuria.

Tukea voitaisiin myöntää kolttien harjoitta-

miin luontaiselinkeinoihin sekä muuhun pieni-muotoiseen yritystoimintaan.

Ehdotettavan kolttalain nojalla tuettavalta yritystoiminnalta ei edellytetä ehdotonta kannattavuutta, vaan mahdollisuuksien olemassa oloa sen saavuttamiseksi. Myönnettäessä tukea yritystoimintaan ja muihinkin hankkeisiin edellytettäisiin kuitenkin aina, että maksuvalmius on turvattu.

Mikäli koltta kuitenkin itsestään riippumat-tomista syistä joutuu taloudellisiin vaikeuksiin, olisi ehdotetun lain nojalla mahdollista suorittaa maaseutuelinkeinolain mukaista vapaaeh-toista velkajärjestelyä vastaava järjestely.

Koltta-alueella toimivien paliskuntien tuke-minen tapahtuisi edelleenkin porotalouslain mukaisesti.

Säädettävän kolttalain mukaisilla maankäyt-tötoimenpiteillä on tarkoitus antaa lähinnä yritystoimintaa varten tarpeellista lisämaata jo olemassa oleviin kolttatiloihin sekä perustaa rajoitetusti uusia asuntotiloja niille kolttile, joiden toimeentulo koltta-alueella on turvattu. Säädettävän kolttalain nojalla muodostettavat tilat ja alueet tulisivat olemaan 20 vuotta luovutus- ja ositusrajoitusten alaisena. Maan-käyttötoimituksissa noudatettavaa menettelyä on tarkoitus olennaisesti keventää ja nopeut-taa. Kolttile varattaisiin kuitenkin tilaisuus lausunnon antamiseen silloin, kun kysymyses-sä on useiden tilojen muodostaminen samalla kertaa.

Ehdotus sisältää myös kolttien omatoimista asiainhoitoa ja luottamusmiesjärjestelmää kos-kevat säännökset.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksessä ehdotetaan maksettavaksi valtion varoista palkkiota kolttien luottamusmiehen tehtävien hoitamisesta. Luottamusmiehen sekä kolttaneuvoston jäsenten ja sihteerin ja vaali-lautakunnan tehtävien hoitamisesta aiheutu-neet kustannukset ehdotetaan niin ikään kor-vattavaksi valtion varoista. Palkkion ja kustan-nusten arvioidaan olevan vuosittain yhteensä noin 150 000 markkaa. Kolttien luottamusmie-hen tehtävien hoitamisesta maksetaan nykyisin korvausta sisäasiainministeriön käyttövaroista. Kustannukset ovat olleet noin 50 000 markkaa vuodessa. Valtiolle vuosittain aiheutuvat lisä-

kustannukset olisivat siten noin 100 000 markkaa.

Ehdotetun kolttalain täytäntöönpanosta aiheutuu valtiolle vuosittain menoja avustuksina noin 2—3 miljoonaa markkaa ja lainoina noin 1,5—2 miljoonaa markkaa.

Lain täytäntöönpanosta aiheutuvat kustannukset on tarkoitus maksaa maatilatalouden kehittämisrahaston varoista. Lisäksi 13 §:n mukaisesti palvelutukiin arvioidaan tarvittavan 200 000 markkaa vuodessa.

Kolttalain tarkoituksiin myytävän maan kauppahintojen leimaverovapaus ei juurikaan vaikuta valtion tulokertymään, koska uusien kolttatilojen tarve ja niiden myyntiarvo ovat vähäiset.

4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esityksen ei arvioida aiheuttavan muutoksia valtion tai kunnan organisaatiossa. Esityksen ei myöskään arvioida vaikuttavan julkishallinnon henkilöstön määrään.

Kolttien omatoiminen tehtävien hoito toimii jo nykyisin vapaaehtoisen toiminnan pohjalta. Mainittujen tehtävien organisointi lainsäädännön tasolla ei niin ollen aiheuta olennaisia organisaatio- tai henkilöstömuutoksia yksityissektorin puolellakaan.

4.3. Ympäristövaikutukset

Esityksessä ehdotetaan tuettavaksi asuin- ja työympäristön parantamista sekä kolttien perinympäristön säilyttämistä. Esityksellä ei arvioida olevan muita ympäristövaikutuksia.

4.4. Vaikutukset kolttien asemaan

Ehdotettu kolttalaki ja sen nojalla annettava asetus sisältävät kolttien elinkeinojen tukemista koskevan yhtenäisen säännösten. Kolttalakiehdotukseen ja sen nojalla annettavaan asetukseen on sisällytetty myös kolttien omatoimista asioiden hoitoa ja luottamusmiesjärjestelmää koskevat säännökset, joiden tarkoituksena on ensisijaisesti helpottaa kolttien yhteisten asioiden hoitamista sekä hakemus- ja muiden asioiden vireille saamista. Toimenpiteillä edistetään kolttien mahdollisuuksia heille myönnet-

tävien etuuksien hakemisessa sekä samalla kolttakulttuurin säilymistä. Niin ikään helpotetaan kolttatilojen luovutusrajoituksia.

Kolttalaki sekä sen nojalla annettavat muut säännökset ja määräykset on tarkoitus kääntää koltan kielelle.

4.5. Muut vaikutukset

Koska kysymys on arktisella alueella asuvan pienen etnisen erityisryhmän tukemisesta eivätkä ehdotetut toimenpiteet vääristä kansainvälistä kilpailua, ehdotetun lainsäädännön ei voida katsoa olevan ristiriidassa Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen tai muiden Suomea sitovien kansainvälisten normien kanssa.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Esitys kolttalaksi ja sen nojalla annettavaksi asetukseksi sekä esitys leimaverolain muuttamiseksi on valmisteltu valtioneuvoston asettamassa kolttien elinkeinojen ja kulttuurin edistämistoimikunnassa. Toimikunnassa ovat olleet jäseninä maa- ja metsätalousministeriön, sisäasiainministeriön, Lapin maaseutupiirin, Inarin kunnan, Paliskuntain yhdistyksen ja kolttaneuvoston edustajat sekä kolttien luottamusmies. Toimikunta on perehtynyt kolttia koskevaan voimassa olevaan ja aikaisempaankin lainsäädäntöön sekä saamelaisasiain neuvottelukunnan laatimaan ehdotukseen saamelaislaiksi. Lisäksi toimikunta on perehtynyt Inarin kunnan teettämiin kolttaluuetta koskeviin kehittämissuunnitelmiin. Toimikunta on työskentelynsä kestäessä kuullut Inarin kunnanjohtajaa, metsähallituksen edustajaa, metsähallituksen Ylä-Lapin luonnonhoitoalueen aluejohtajaa, Lapin maaseutupiirin maanmittausinsinööriä sekä kolttaluuetta asukkaita kuulemistilaisuuksissa.

5.2. Lausunnot

Esityksestä ovat antaneet lausuntonsa sisäasiainministeriö, maa- ja metsätalousministeriön kalastus- ja metsästysosasto, metsähallitus, saamelaisvaltuuskunta, Lapin lääninhallitus,

metsähallituksen Ylä-Lapin luonnonhoitoalue, Lapin maaseutuelinkeinopiiri, kolttien luottamusmies Sergei Fofanoff, kolttien kyläkokous,

Inarin kunta, Kansallis-Osake-Pankki, Osuuspankkien Keskuspankki Oy, Postipankki, Sp-Palvelu Oy ja Paliskuntain Yhdistys.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Kolttalaki

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Lain tarkoitus.* Ehdotuksen mukaan lain tavoitteena on edistää kolttaväestön ja -alueen elinolosuhteita sekä ylläpitää ja edistää koltta-kulttuuria. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi niistä seikoista, joihin lakia täytäntöönpantaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota. Lain tavoitteiden osalta viitataan lisäksi yleisperustelujen jaksoon 3.

2 §. *Kolttaluue.* Ehdotuksen mukaiset toimenpiteet suoritetaan kolttaluueeseen kehittämissä. Kolttaluue käsittää nykyisin Inarin kunnassa pääosin Inarinjärven itäpuolella sijaitsevat maa- ja vesialueet. Alueen läntinen raja noudattaa Inarinjärven rantaviivaa. Esimerkiksi kolttien harjoittaman kalastuksen ja metsästyksen kannalta tarpeellista kala- ja metsästyksien rakentamista ei ole voitu suorittaa valtion Inarinjärvestä omistamalla vesi- ja maa-alueilla. Epäkohdan poistamiseksi ehdotetaan kolttaluuetta siten laajennettavaksi, että siihen tulisi kuulumaan myös Inarinjärven itäisin osa. Samalla ehdotetaan kolttaluuetta tarkistettavaksi siten, että alueen eteläisimmässä osassa sijaitseva kolttien kannalta vähämerkityksinen osa jätetään kolttaluueen ulkopuolelle. Kolttaluueen rajojen tarkistamista koskeva ehdotus sisältyy pykälän 2 momenttiin.

3 §. *Yritystoiminta.* Ehdotuksen mukaisilla toimenpiteillä tuetaan ensisijaisesti kolttien kolttaluueella harjoittamaa luontaiselinkeino- ja pienyritystoimintaa. Pykälän 1 momentissa määritellään luontaiselinkeinoksi katsottava toiminta ja 2 momentissa muu pienyritystoiminta. Tällaiseksi pienyritystoiminnaksi katsotaan vastaavanlainen toiminta kuin maaseutuelinkeinolaissa on pienyritystoiminnaksi määriteltä. Siihen luettaisiin kaikenlainen yritystoiminta, jonka työllistävä vaikutus on yrittäjän ja

hänen perheenjäsentensä lisäksi, mahdollinen alkutuotanto mukaan luettuna, enintään kolme vuosityöpaikkaa. Ehdotetun 2 momentin mukaan voidaan tukea kuitenkin myöntää jonkin verran suurempaan toimintaan, mikäli yritystoiminnalla on erityistä merkitystä kolttien toimeentulolle.

4 §. *Kolttaluue.* Pykälässä määritellään koltaksi katsottava henkilö. Aikaisemman lainsäädännön mukaisen Neuvostoliitolle luovutetulta Petsamon alueelta Suomeen siirtyneen syntyperäisen koltan ja hänen perillistensä lisäksi koltaksi katsottaisiin henkilö, joka itse tai jonka isovanhemmista ainakin toinen on ensimmäisenä kieltenään oppinut koltan kielen. Määritelmä on yhdenmukainen saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa annetun lain (516/91) 2 §:n määritelmän kanssa.

5 §. *Tuettavat henkilöt ja yritykset.* Pykälässä säädetään tuettaville henkilöille ja yrityksille asetettavista vaatimuksista. Pääsääntöisesti tuen piiriin pääsemisen edellytyksenä on, että henkilö asuu vakinaisesti kolttaluueella ja että hän on taloudelliselta asemaltaan ja olosuhteiltaan, kuten iältään ja muilta ominaisuuksiltaan, sellainen, että hänen tukemistaan voidaan pitää tarkoituksenmukaisena.

Tuen tarvetta arvioitaessa tulee ottaa huomioon hakijan ja hänen puolisonsa tulot ja varallisuus. Ehdotuksen mukaisista toimenpiteistä ei voisi lainkaan päästä osalliseksi sellainen henkilö, joka tai jonka puoliso saa muusta kuin lakiehdotuksessa tarkoitettua ammatin harjoittamisesta tuloja maa- ja metsätalousministeriön vahvistamaa määrää enemmän. Myös alaikäinen voisi erityisestä syystä saada lakiehdotuksen mukaista tukea.

Tukea yritystoimintaa varten myönnettäessä edellytetään pääsääntöisesti, että yritys toimii kolttaluueella. Myös kyseisellä alueella osittain toimivaa yritystä voidaan tukea. Edellytyksenä on, että tukemista voidaan pitää koltan toimeentulon kannalta tarkoituksenmukaisena ja

tuettavalla yritystoiminnalla on pitemmällä aikavälillä mahdollisuudet kannattavuuteen.

6 §. *Yritysmuoto.* Voimassa olevan kolttalain mukaisista yritystoimintaan kohdistuvista toimenpiteistä voi päästä osalliseksi vain luontaiselinkeinoja harjoittava luonnollinen henkilö. Elinkeinoja voi harjoittaa joko yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa. Kolttien sekä heidän perustamiensa yhtymien ja yhtiömuotoisten yritysten harjoittamaa pienyritys- ja muuta kuin luontaiselinkeinotoimintaa on voitu eräin edellytyksin tukea maaseutuelinkeinolain ja pienyritystoiminnan tukemisesta annetun valtioneuvoston päätöksen (177/88) nojalla.

Ehdotetun kolttalain tarkoituksena on, että kolttien ja heidän perustamiensa yhteisöjen tukeminen tapahtuisi kaikilta osin säädettävän kolttalain nojalla.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tuettavista yritysmuodoista. Momentin 3 kohdassa tarkoitettuina yhteisinä tulisivat kysymykseen lähinnä kolttien perustamat osakeyhtiöt, kommandiittiyhtiöt, avoimet yhtiöt ja osuuskunnat. Säännös vastaa maaseutuelinkeinolain 5 §:n 1 momenttia.

Ehdotuksen mukaan yhteisöille voitaisiin myöntää lain mukaisia etuuksia silloin, kun sen osakkaista tai jäsenistä yli puolet on sellaisia henkilöitä, jotka itse tai joiden perheenjäsen osallistuu tuettavaan yritystoimintaan. Tätä koskeva säännös on pykälän 2 momentissa.

7 §. *Tuettavat yhteisöt.* Kolttaluueella toimivien paikallisten yhdistysten ja muiden yksityisten yhteisöjen toimenpiteet voivat olla tarpeen kolttien elinkeinotoiminnan käynnistämässä, tuotteiden markkinoinnissa ja toiminnan ylläpitämässä. Lain nojalla ehdotetaan rahoitettavaksi myös tällaisten yhteisöjen toimintaa.

Kalasadamien, luontaiselinkeino tuotteiden jalostamiseen tarvittavien rakennusten ja muidenkin suurempien yhteishankkeiden suunnittelussa ja toteuttamisessa voi kunnan ja valtion osallistuminen olla tarpeellista. Hankkeiden rahoitus on tarkoituksenmukaisinta hoitaa ehdotetun kolttalain mukaisesti ensisijaisesti halpalkorkoisin lainoin. Myös valtio ja kunta voivat olla hankkeissa mukana osakkuuden muodossa annettavien pääomapanoksin sekä asiantuntija-apua antamalla. Tällaisissa hankkeissa voisi olla mukana muitakin ulkopuolisia tahoja.

8 §. *Eräät muun lainsäädännön mukaiset tukitoimenpiteet.* Kolttille annetaan etuuksia nykyisin kolttalain, luontaiselinkeinolain, porotalouslain ja maaseutuelinkeinolain nojalla. Tuen

myöntämisen edellytyksiä koskevat mainittujen lakien säännökset poikkeavat jonkin verran toisistaan, minkä vuoksi niiden hallitseminen tuottaa käytännössä vaikeuksia. Tämän vuoksi kolttille myönnettäviä etuuksia koskevat säännökset on tarkoituksenmukaista yhtenäistää siten, että tukea myönnetään pääasiallisesti säädettävän kolttalain nojalla. Paliskuntien tuki on yhtenäisen ja tasapuolisen käytännön vuoksi kuitenkin tarkoituksenmukaisinta säilyttää edelleen porotalouslain mukaisena ja muiden kuin pienehköjen maatilayksiköiden tuki maaseutuelinkeinolain mukaisena.

Tukea ei myönnettäisi sellaisiin hankkeisiin, joita on jo tuettu muun lainsäädännön nojalla.

9 §. *Eräät oikeudet.* Koltilla on vanhastaan ollut eräitä rajoitettuja käyttöoikeuksia valtion maa- ja vesialueilla. Nämä etuudet ehdotetaan säilytettäväksi ennallaan. Säännökset sisältyvät pykälän 1 momenttiin.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että 1 momentissa tarkoitettuja eräitä etuuksia voitaisiin antaa metsähallintoviranomaisen luvalla erityisestä syystä myös kolttien muodostamille yhteisöille. Kolttien muodostamana yhteisönä tulee kysymykseen myös seurakunta, paliskunta ja kalataloutta harjoittava yhtymä. Seurakunnalla voi olla tarvetta omistamiensa rakennusten peruskorjaukseen tarvittavan rakennuspuun saantiin ja paliskunnalla tarvetta kunnostaa peltoa porojen lisärehun hankintaa varten.

Pykälän 3 momentti sisältää säännökset siitä, että lupa rakennusten sijoittamiseen valtion maalle sekä jäkälän keräämiseen voidaan antaa vain, jos se on kolttien toimeentulon tai heidän harjoittamansa luontaiselinkeinoon kannalta perusteltua. Luvan myöntämistä voitaisiin pitää toimeentulon kannalta perusteltuna silloin, kun hakijalla ei ole kohtuullisen toimeentulon antavaa pysyväisluonteista palkkatyötä. Huomiota tulisi kiinnittää myös puolison palkkatuloihin. Tarkoituksena on jonkin verran lieventää nykyistä käytäntöä.

2 luku. Lainat ja muut tukitoimenpiteet

10 §. *Laina- ja avustusetuudet.* Pykälän 1 momentti sisältää laina- ja avustusmuotoja koskevat säännökset. Rahoitusetuudet ehdotetaan säilytettäväksi pääosin entisellään. Etuuksia on kuitenkin tarkistettu asuntolainan ja avustuksen sekä pienyritystoiminnan tukemisen

osalta. Tuki vastaa tältä osin maaseutuelinkeinonlain nojalla myönnettävää vastaavaa tukea. Maaseutuelinkeinonlain nojalla ei kuitenkaan myönnetä asuntoavustusta. Tarkemmat määräykset lainan ja avustuksen myöntämisestä sekä myöntämisen edellytyksistä annettaisiin asetuksella. Asetuksella on tarkoitus säätää muun muassa tuettaville henkilöille asettavista ikärajoista, tuen myöntämisestä useammalle henkilölle yhteisesti sekä tukien hakemismenettelystä. Asetuksella annettavat säännökset vastaisivat pääosiltaan maaseutuelinkeinonlain vastaavia säännöksiä.

11 §. *Kalaistutukset.* Pykälä sisältää voimassa olevan lainsäädännön mukaiset säännökset kolttala-alueella suoritettavista kalaistutuksista, joita voidaan tukea maatilatalouden kehittämishahoston varoin. Kalaistutusten lisäksi voitaisiin tukea muitakin kalavesien hoitoon liittyviä toimenpiteitä.

12 §. *Eräät tieteko- ja vesihuoltotyöt.* Pykälä sisältää säännökset kolttala-alueen tieteko- ja vesihuoltotöistä. Säännökset vastaavat voimassa olevaa lakia.

13 §. *Palvelutuki.* Kolttala-alueen palvelut ovat olennaisesti heikentyneet Näätämön ja Nellimin kolttala-alueella sijainneiden postitoimipaikkojen lopetettua toimintansa. Alueella vielä olevien palveluiden säilyttämiseksi tai niiden korvaamiseksi on tarpeen rahoituksen järjestäminen siten, että valtion talousarviossa osoitetaan määrärahoja tieto-, kulttuuri- ja muiden palveluiden kehittämiseen ja ylläpitämiseen. Pykälä sisältää palvelutuen myöntämistä ja sen rahoitusta koskevat säännökset.

3 luku. Laina- ja avustusehdot

14—18 §. Pykälissä säädetään laina-ajasta, korosta, tukien enimmäismääristä, lainojen vakuuksista, lainoitusta koskevista yleisistä säännöistä sekä myöntämismenettelystä.

Laina-aika olisi enintään 25 vuotta ja lainan korko neljä prosenttia. Lainoitusprosentti voisi olla enintään 85 prosenttia. Lainan vakuutena tulisi pääsääntöisesti olla kiinnitysvakuus. Maaseutuelinkeinopiiri voisi kuitenkin hyväksyä muunkin vakuuden. Erityisesti pienten lainojen osalta voitaisiin vakuudeksi hyväksyä vakavaraisen henkilön antama henkilötakaus.

Laina-ajasta, lyhennysten ja koron kannosta, maksujen suorittamisajankohdasta, lykkäysten

ja korkovapauden myöntämisestä sekä muista lainaehdoista säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

Asetuksella on tarkoitus säätää, että maanostolainojen enimmäismäärä olisi 85 prosenttia, asuntolainojen ja muiden rakennusten rakentamiseen myönnettävien investointilainojen enimmäismäärä 80 prosenttia, käyttöpääomailainojen enimmäismäärä 60 prosenttia puolen vuoden aikana tarvittavan käyttöpääoman määrästä, suhdannelainassa enintään 80 prosenttia puolen vuoden aikana tarvittavan käyttöpääoman määrästä ja muilla lainoilla enintään 65 prosenttia hyväksyttävän kustannusarvion tai hyväksytyjen kustannusten määrästä.

Asuin- ja muiden rakennusten rakentamiseen ja maanostoon myönnettyt lainat olisivat korottomat kaksi ensimmäistä lainavuotta. Lainojen lyhennysten periminen aloitettaisiin sinä eräpäivänä, joka kahden vuoden kuluttua ensiksi seuraa lainan tai sen ensimmäisen erän nostamisesta. Säännös vastaisi maaseutuelinkeinonlain mukaista valtionlainojen takaisinperimis-säännöstä.

Avustusten enimmäismäärä olisi 60 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Rajoitus ei kuitenkaan koske palvelutukea. Avustusten enimmäismääristä säädettäisiin tarkemmin asetuksella. Jos samaan hankkeeseen myönnetään sekä avustusta että lainaa, avustus ja laina voivat kattaa hankkeen kustannukset kokonaan.

19 §. *Rakentamisen ohjaus ja tarkastukset.* Rakentamisen ohjaus, sikäli kuin se katsotaan rakennuslaissa asetettujen säännösten lisäksi tarpeelliseksi, ehdotetaan jätettäväksi maa- ja metsätalousministeriölle. Rakentamisen valvontaa koskevat säännökset vastaisivat maaseutuelinkeinonlain vastaavia säännöksiä.

20 §. *Valvonta.* Pykälä sisältää säännökset avustus- ja lainavarojen käytön valvonnasta.

4 luku. Maan hankkiminen

21 ja 22 §. Lakiehdotuksen 4 lukuun sisältyvät kolttalain tarkoituksiin hankittavaa maata koskevat menettelytapasäännökset. Uusia tiloja on tarkoitus muodostaa ainoastaan siinä tapauksessa, että maan hakijalla on pysyväisluonteinen työpaikka tai hänen toimeentulonsa kolttala-alueella on muutoin turvattu, eikä aikaisemman kolttalainsäädännön nojalla muodostettuja tiloja ole tarkoitukseen käytettävissä.

Maaseutuelinkeinopiiri voisi hankkia maata kolttalain tarkoituksiin ostamalla tai vaihtamalla hallinnassaan olevaa maata muiden viranomaisten hallinnassa olevaan maahan sekä pakkohuutokaupasta. Metsähallitus siirtäisi hallinnassaan olevaa valtion maata kolttalain tarkoituksia varten maaseutuelinkeinopiirin esityksestä. Siirto voisi tapahtua myös etukäteen lähinnä asumiseen soveltuvien tonttien muodostamista varten. Maa- ja metsätalousministeriöllä olisi oikeus ratkaista hallinnan siirtoa koskeva asia, ellei hallinnan siirrosta päästä sovintoon maaseutuelinkeinopiirin ja metsähallituksen välillä.

23 §. *Ulosmittauskielto*. Pykälä sisältää valtion ostamaa maata koskevan ulosmittauskiellon. Pykälä vastaa voimassa olevaa lainsäädäntöä.

5 luku. Maan myynti

24—26 §. Pykälät sisältävät maan myynnin edellytyksiä koskevat säännökset. Lain nojalla luovutettavat tilat olisivat pääasiallisesti asumiseen tarkoitettuja enintään viiden hehtaarin suuruisia tiloja. Erityisistä syistä tilat voisivat olla jonkin verran suurempiakin. Koltalle voitaisiin myös muodostaa kooltaan luontaiselinkeinotilaa tai porotaloustilaa vastaava tila, mikäli tilalla olisi edellytykset luontaiselinkeinoon tai porotalouden harjoittamiseen. Maata voitaisiin myydä myös pienyritystoimintaa varten. Maansaajana olisi pääsääntöisesti luonnollinen henkilö yksinään tai aviopuoliso yhdessä sekä pienyritystoiminnan osalta lain 6 §:ssä tarkoitettu yritys.

Maan myynnin yhteydessä voitaisiin luovuttaa myös vesialuetta tai, mikä on käytännössä usein perustellumpaa, osuutta yhteiseen vesialueeseen, ei kuitenkaan oikeutta koskeen.

Maa, jota ei tarvita säädettävän lain tarkoituksiin, voitaisiin käyttää muihin tarkoituksiin 26 §:ssä säädettävän mukaisesti.

27—35 §. Pykälissä ehdotetaan säädettäväksi maan käyttöä koskevan suunnitelman laatimisesta, myyntipäätöksen tekemisestä, myyntihinnan maksuajasta ja korosta, maanmittaustoimitusten suorittamisesta, panttioikeudesta, asiakirjojen lähettämisestä sekä tieteko- ja vesihuoltotöistä. Säännökset vastaavat sisällöltään pääpiirteissään aikaisempaa lainsäädäntöä. Menettelytapoja on kuitenkin pyritty keventämään siten, että suunnittelutoimikuntia

koskevat säännökset on poistettu ja menettelyä muutoinkin yksinkertaistettu siirtymällä lähinnä suoriin myynteihin. Erityinen käyttösuunnitelma laadittaisiin vain useita tiloja ja alueita samalla kertaa muodostettaessa.

Myyntihintojen maksuaika olisi enimmillään 25 vuotta ja korko neljä prosenttia. Myyntihinnot jäisivät velaksi valtiolle ja niiden takaisin perimisestä huolehtisi maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus.

Myyntihintojen takaisin perimisestä, maksulykkäyksistä ja korkovapauden myöntämisestä säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

6 luku. Tilojen rajoitukset

36 §. *Rajoitukset*. Kolttalainsäädännön nojalla muodostetut kolttatilat ovat pääasiallisesti asumiseen tarkoitettuja 3-5 hehtaarin suuruisia tiloja. Tilat ovat luovutusajankohdasta riippuen osittamista ja luovuttamista koskevien rajoitusten alaisia 50 tai 30 vuoden ajan siitä lukien, kun tilat on ostettu valtiolta. Rajoitusten voimassa ollessa tilojen osittamiseen ja luovutukseen on saatava maatalousviranomaisen lupa. Jos luovutuksen saajana tulisi olemaan muu kuin kolttalainsäädännön mukaan tukemiskelpoinen koltta, luvan saa antaa vain erityisen painavasta syystä. Rajoituksista vapauttamista koskevaan päätökseen on voitu asettaa tilaa varten myönnettyjen tukien takaisin perimistä koskevia ehtoja. Rajoitusten tarkoituksena on ollut kolttien asumisen turvaaminen sekä tilojen säilyttäminen kolttien omistuksessa.

Rajoitussäädännöstö on eräissä tapauksissa osoittautunut tarpeettoman ankaraksi. Esimerkiksi tyhjilleen ja hoitamattomaksi jääneen kolttatilan luovuttamista vanhainkotiin joutuneen luovuttajan perillisille ei ole voitu hyväksyä silloin, kun perilliset asuvat kolttaluonnon ulkopuolella ja käyttävät kolttatilaa asumiseen ainoastaan loma-aikoina. Eduskunnan oikeusasiamies on myös kiinnittänyt huomiota mainittuun epäkohtaan.

Tilan osittamista ja luovuttamista koskeva rajoitus on kolttien asumisen turvaamiseksi edelleenkin tarpeellinen. Luvan saamista ehdotetaan helpotettavaksi siten, että lupa tulisi myöntää aina silloin, kun luovutuksensaajana on Inarin kunnassa asuva täysivaltainen koltta, joka ei ennestään omista kolttatilaa, tai luovutuksensaajana on sellainen henkilö, joka voisi

periä luovuttajan. Säännös sisältyy ehdotettavan lain mukaisesti muodostettavien tilojen osalta pykälän 1 momenttiin. Nykyisten tilojen osalta luovutusrajoituksia on tarkoitus helpottaa vastaavasti 67 §:ssä säädettyllä tavalla.

Rajoitusten voimassaoloaika ehdotetaan aikaisempaan lakiin verrattuna lyhennettäväksi siten, että rajoitukset olisivat voimassa 20 vuotta kauppakirjan allekirjoittamisesta. Tila voitaisiin rajoitusten estämättä panna velan pantiksi ja ulosmitata sekä myydä pakkohuutokaupalla. Tila tai sen osa voitaisiin vapauttaa rajoituksista, milloin siihen on erityisiä syitä. Rajoituksista vapauttamisen ehdoksi voitaisiin kuitenkin asettaa se, että tilaa rasittavat valtion myyntihintasaaminen ja valtionlainat on maksettava takaisin kokonaan tai osaksi. Myös tilaa varten myönnetty avustus voitaisiin periä takaisin, mikäli sen myöntämisestä ei ole kulunut 10 vuotta. Säännökset sisältyvät pykälän 2 ja 3 momenttiin.

37 §. *Eräät lisäehdot.* Myönnetyn tuen säilyttämistä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena enää sen jälkeen, kun tuen saaja on muuttanut tilalta pois pysyväisluonteisesti. Tämän vuoksi pykälässä ehdotetaan säädettyväksi, että tilaa rasittava valtion saaminen ja valtionlainat sekä avustukset voidaan määrätä osaksi tai kokonaan takaisin maksettavaksi, jos tuen saaja tai hänen oikeudenomistajansa ei ole kolmeen vuoteen asunut vakinaisesti tilalla. Avustusta ei kuitenkaan saisi periä takaisin, jos avustuksen myöntämisestä on kulunut 10 vuotta. Takaisinperimisehto tulisi ottaa myös kauppa- ja velkakirjoihin.

7 luku. Saamisten takaisinperiminen

38 §. *Myyntihintasaamisten ja lainojen irtisanominen.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettyväksi valtion myyntihintasaamisten ja valtionlainojen takaisin perimisen perusteista. Takaisinperimisen perusteet vastaisivat suunnilleen maaseutuelinkeinolain mukaisia takaisinperimisen perusteita.

Irtisanotut lainat ja saamiset saadaan pykälän 2 momentin mukaan periä lainvoimaisen päätöksen nojalla samassa järjestyksessä kuin verot ja maksut.

Pykälän 3 momentissa säädetään saamisen tai lainan irtisanomista koskevan ennakkotiedon antamisesta.

39 §. *Avustuksen takaisinperiminen.* Pykälä

sisältää avustusten takaisinperimisen perusteita koskevat säännökset. Takaisinperimisen perusteet vastaisivat suunnilleen maaseutuelinkeinolain mukaisia avustusten takaisin perimisen perusteita.

40 §. *Irtisanomis- ja viivästyskorot.* Irtisanomis- ja viivästyskoroista ehdotetaan säädettyväksi asetuksella. Asetuksella on tarkoitus säätää, että irtisanomiskorko olisi 12 prosenttia. Irtisanomiskorko olisi kuitenkin 16 prosenttia, jos tukea on käytetty tukipäätöksen vastaisesti tai tuen saamiseksi on annettu erehdyttäviä tietoja. Viivästyskorko olisi sama kuin maaseutuelinkeinolain mukainen viivästyskorkokin eli 16 prosenttia.

41 §. *Myyntihintasaamisten ja lainojen koron tarkistaminen.* Myyntihintasaamisten ja lainojen korko on lakiehdotuksen mukaan neljä prosenttia. Pykälässä ehdotetaan, että valtioneuvosto voisi tarkistaa korkoja aikaisintaan kuudennen lainavuoden alusta lukien. Säännös vastaa maaseutuelinkeinolain vastaavaa säännöstä.

8 luku. Kolttien asiainhoito

Yleistä. Kolttien yhteisistä asioista on pitkään huolehtinut asiainhoito-organisaatio, johon kuuluu kyläkokous, koltaneuvosto ja luottamusmies. Organisaation tehtäviin ei sisälly varsinaisia viranomaistehtäviä. Sille kuuluu sensijaan kolttien omien asioiden hoitaminen sekä kolttien etujen valvominen viranomaisiin päin. Periaatteellisesti tärkeät kolttia koskevat asiat käsitellään kyläkokouksissa, joissa myös valitaan koltaneuvostot. Koltaneuvostot toimivat kyläkokousten päätösten täytäntöönpanijoina ja antavat lausuntoja viranomaisille. Asioiden käytännön hoitajana toimii kolttien keskuudestaan valitsema luottamusmies, joka edustaa asiantuntijana kolttia muun muassa saamelaisasiain neuvottelukunnassa ja antaa koltille tietoja heitä koskevista viranomaisten ratkaisuista sekä avustaa kolttia erilaisten hakemusten tekemisessä. Luottamusmiehen tehtävät on järjestetty saamelaisasiain neuvottelukunnan laatimalla kolttien luottamusmiehen ohjesäännöllä. Kolttien asiainhoito on muulta osin perustunut käytännössä omaksuttuihin menettelytapoihin. Luottamusmiehen palkkaan ja tehtävien hoitamisesta aiheutuviin kuluihin osoitetaan nykyisin määrärahat sisäasiainministeriön käyttöön annetuista määrärahoista.

Perinteinen kolttien asiainhoitojärjestelmä on heidän kulttuurinsa säilymisen kannalta tärkeä. Järjestelmä tulisi säilyttää ja saattaa lakisääteille pohjalle.

42 ja 43 §. Pykälissä ehdotetaan säädettäväksi kolttien kyläkokouksista ja niiden koolle kutsumisesta, osallistumisoikeudesta kyläkokoukseen sekä kyläkokouksessa käsiteltävistä asioista. Kyläkokouksiin saisivat yleensä osallistua asianomaisessa kylässä vakituisesti asuvat koltat ja heidän puolisonsa. Muulla henkilöllä olisi oikeus osallistua kyläkokoukseen ja käyttää siinä puhevaltaa silloin, kun käsiteltävä asia koskee hänen oikeuttaan.

44 §. *Kyläkokouksessa käsiteltävät asiat.* Pykälässä ehdotetaan, että kyläkokoukset käsittelevät kolttien elinolosuhteita koskevat erilaiset laajakantoiset tai periaatteelliset asiat. Kyläkokous voisi antaa ne erältä osin kolttaneuvoston käsiteltäväksikin. Kyläkokoukset voisivat kokoontua myös yhteiseen kokoukseen päättämään kumpaakin kylää koskevista yhteisistä asioista. Käytännössä yhteisten kyläkokousten järjestäminen on kuitenkin harvinaista.

45 §. *Kolttaneuvostot.* Pykälä sisältää säännökset kolttaneuvostojen tehtävistä sekä kolttaneuvostojen valitsemisesta. Kolttaneuvoston tehtävät ovat luonteeltaan lähinnä kolttalain täytäntöönpanoon liittyviä lausuntoasioita sekä lausuntojen antamista muissakin asioissa. Kummallakin kolttakylällä olisi oma kolttaneuvostonsa. Neuvostot voisivat kokoontua myös yhteiseen kokoukseen käsittelemään kolttien yhteisiä asioita. Neuvostot olisivat luottamusmieselimä, joiden jäsenten kokouspalkkiot, matkakustannukset sekä muut tehtävien hoidosta välittömästi aiheutuvat kustannukset tulisi korvata valtion talousarvioon vuosittain otettavista varoista.

46 §. *Luottamusmies.* Pykälä sisältää säännökset luottamusmiehen ja varaluottamusmiehen valitsemisesta. Luottamusmiehen tehtävistä säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

Asetuksella on tarkoitus säätää, että luottamusmiehen tehtäviin tulisi kuulumaan kyläkokousten ja kolttaneuvostojen koolle kutsuminen, niiden tekemien päätösten täytäntöönpanosta huolehtiminen, tietojen ja neuvojen antaminen kolttille myönnettäviä etuuksia koskevista asioista sekä etuuksien hakemisesta ja käyttämisestä. Luottamusmiehen tehtävänä olisi myös lainsäädännön, viranomaisten päätösten ja kolttien olosuhteisiin vaikuttavien muiden toimenpiteiden seuraaminen ja kolttille tie-

dottaminen. Luottamusmiehen tulisi hoitaa myös ne muut tehtävät, jotka lainsäädännössä, kolttien luottamusmiehen ohjesäännössä tai kolttien kyläkokouksen taikka kolttaneuvoston päätöksellä hänen tehtäväkseen määrätään.

Luottamusmiehen tehtävien hoitamisesta maksettaisiin palkkiota ja tehtävien hoidosta aiheutuvat kulut korvattaisiin 57 §:ssä säädettävällä tavalla.

47—49 §. Pykälissä ehdotetaan säädettäväksi luottamusmiehen vaalin järjestämisestä.

Luottamusmies valittaisiin asetusta ehdokkaista enemmistövaalitapaa noudattaen vaalilla, jonka järjestämisestä vastaisi kyläkokousten valitsema vaalilautakunta. Kummankin kylän kyläkokous valitsisi vaalilautakuntaan kolme jäsentä ja nämä keskuudestaan vaalilautakunnan puheenjohtajan. Vaalilautakunta vahvistaisi vaalin tuloksen välittömästi vaalin jälkeen pidettävässä kokouksessa. Vaalista saisi valittua Lapin lääninoikeudelle 30 päivän kuluessa siitä, kun vaalin tulos on julkaistu. Tarkemmat määräykset vaalilautakunnan tehtävistä, ehdollepanosta ja vaalin suorittamisesta annettaisiin asetuksella. Käytännössä vaalilautakunta määräisi vaalin toimitettavaksi äänestyspaikoilla tapahtuvana äänestyksenä tai postiaänestyksenä tai niiden yhdistelmänä.

Vaalissa olisivat äänioikeutettuja Inarin kunnassa asuvat koltat sekä heidän puolisonsa.

50 §. *Päätöksestä tiedottaminen ja tiedoksisäänti.* Pykälä sisältää säännökset kyläkokouksen ja kolttaneuvoston päätöksen sekä vaalin tuloksen tiedottamisesta. Päätökset ja vaalin tuloksen sisältävä pöytäkirjanote olisi pantava nähtäville kunnan ilmoitustaululle. Ne voitaisiin julkistaa myös muulla kyläkokouksen päättämällä tavalla. Yksittäistä kolttaa koskeva päätös on kuitenkin aina annettava tiedoksi todisteellisesti.

51 §. *Päätöksen moitteenvaroisuus.* Kolttien kyläkokous ja kolttaneuvosto voivat toimivaltansa rajoissa tehdä päätöksiä kolttia koskevista asioissa. Sikäli kuin päätös loukkaa yksityistä oikeutta, se olisi pykälän 1 momentin mukaisesti suoraan lain nojalla pätemätön. Päätökseen ei näissä tilanteissa tarvitsisi hakea lainkaan muutosta.

Kyläkokouksen ja kolttaneuvoston päätös saatetaan tehdä virheellisessä järjestyksessä tai se on lain vastainen loukkaamatta kuitenkaan yksityistä oikeutta. Päätös syntyy virheellisessä järjestyksessä muun muassa silloin, kun kokouksesta ei ole ajoissa ilmoitettu tai kokouskut-

su on ollut käsiteltäväksi otettavien asioiden osalta olennaisessa kohdin puutteellinen taikka äänestys on toimitettu virheellisesti. Päätös voi olla myös muutoin lainvastainen ja sen vuoksi pätemätön. Moitteenvaraisesti pätemätön päätös tulee noudatettavaksi, ellei siihen haeta määräajassa muutosta.

Kolтта-alueella asuva täysivaltainen kolтта tai hänen puolisonsa taikka kolttaneuvoston jäsen voisi hakea Lapin lääninhallitukselta kyläkokouksen ja kolttaneuvoston päätösten pätemättömäksi toteamista. Määräaika vaatimuksen tekemiselle olisi 30 päivää päätöksen tiedottamisesta.

9 luku. Erinäiset säännökset

52 §. *Pellonraivaus.* Pellonraivauksen määräaikaisesta rajoittamisesta annettu laki (raivausmaksulaki, 1385/91) ei koske sellaista raivausta, jota varten on myönnetty kolttalain, luontaiselinkeinolain tai porotalouslain nojalla avustusta tai lainaa. Raivausmaksulain säännöksiä ei tulisi soveltaa myöskään säädettyä kolttalain mukaiseen raivaukseen.

53 §. *Porovahingot.* Voimassa olevan kolttalain, luontaiselinkeinolain ja porotalouslain mukaisten tilojen omistajille ei suoriteta korvausta porojen aiheuttamista vahingoista. Pykälä sisältää vastaavan säännöksen.

54 §. *Kunnallis- ja kirkollisvero.* Pykälä sisältää verovapaussäännöksen, jonka mukaan valtio on vapaa suorittamasta kunnallis- ja kirkollisveroa siltä kalenterivuodelta, jolloin säädettyä kolttalain tarkoituksiin hankittu tila tai alue on tullut maa- ja metsätalousministeriön hallintaan. Säännös on voimassa olevan lain säädännön mukainen.

55 §. *Täytäntöönpanoviranomaiset.* Pykälän 1 momentti sisältää luettelon niistä valtion ja kunnan viranomaisista, joiden tehtävänä on huolehtia lain täytäntöönpanosta. Säädettyä laki ei aiheuta kunnan viranomaisten tehtävien laajenemista.

Pykälän 2 momentin mukaan säädettyä lain mukaisissa tehtävissä voidaan käyttää apuna Lapin lääninhallitusta ja muita valtion ja kunnan viranomaisia, KERA Oy:tä, paliskuntia, Paliskuntain yhdistystä, metsälautakuntia sekä muitakin neuvontajärjestöjä.

Pykälän 3 momentissa on säännökset kunnalle, metsälautakunnille ja neuvontajärjestöille

lain täytäntöönpanosta aiheutuvien kustannusten korvaamisesta.

56 §. *Kuuleminen.* Pykälän 1 momentti sisältää säännökset kolttien kuulemisesta silloin, kun kysymyksessä on kolttien elinkeinoja ja elinolosuhteita koskevat laajakantoiset tai periaatteelliset asiat. Mainitunlaisia asioita käsiteltäessä kuuleminen olisi aina pakollista. Myös Paliskuntain yhdistystä ja paikallisia paliskuntia on kuultava silloin, kun käsiteltävänä on porotalouteen liittyvä asia, jolla on laajempaa merkitystä porotalouden harjoittamisen kannalta.

57 §. *Kulujen korvaaminen.* Pykälä sisältää säännökset kolttaneuvoston jäsenille, luottamusmiehelle ja vaalilautakunnalle aiheutuvien kulujen korvaamisesta sekä luottamusmiehelle maksettavasta palkkiosta. Nämä korvattaisiin maatilatalouden kehittämisrahastosta maa- ja metsätalousministeriön tarkemmin määräämällä tavalla.

58 §. *Varojen käyttäminen.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voitaisiin käyttää lain täytäntöönpanosta sekä kolttien olosuhteita selvittävästä muusta toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin vastaavissa tilanteissa kuin voimassa olevan kolttalain täytäntöönpanossakin. Uutena menokohteena olisi 7 §:n 2 momentissa tarkoitettut osakkuudet.

59 §. *Valtionlainojen vapaaehtoinen velkajärjestely.* Maaseutuelinkeinolakia on muutettu 15 päivänä syyskuuta 1993 voimaan tulleella lailla (805/93) siten, että maaseutuelinkeinolain ja vastaavan aikaisemman maatala- ja maatalouslainsäädännön mukaisille valtionlainoille on mahdollista suorittaa vapaaehtoinen velkajärjestely, jos se on välttämätöntä yrityksen toimintaedellytysten turvaamiseksi tai, kun tuotanto on lopetettu, asunnon turvaamiseksi. Vastaava velkajärjestelymahdollisuus on tarpeen sisällyttävä myös ehdotettuun lakiin.

Paitsi elinkeinon harjoittajia vapaaehtoinen velkajärjestely voisi koskea myös lainansaajia, jotka ovat lopettaneet tai lopettavat tuotanto-toimintansa, edellyttäen, että tuotannon lopettaminen ei anna aiheutta valtionlainan tai saatavan irtisanomiseen.

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn edellytyksenä olisi, että myös muut velkojat omalta osaltaan järjestelivät saamisiaan. Jos valtionlainojen tai -saatavien osuus lainansaajan kokonaisvelkamäärästä kuitenkin ylittäisi asetuksella säädettyä määrän, voitaisiin velkoja järjestellä,

vaikka muut luotonantajat eivät muuttaisikaan omien luottojensa ehtoja.

Tarkemmat määräykset velkajärjestelyn edellytyksistä ja menettelystä annettaisiin asetuksella.

60 §. *Velkajärjestelyn keinot.* Pykälässä on lueteltu ne keinot, joita velkajärjestelyssä voitaisiin käyttää. Ensisijainen maksuhelpotuskeino olisi lainan maksuaikataulun pidentäminen eli vuotuismaksujen alentaminen. Joissakin tapauksissa voitaisiin harkita pysyvää tai määrävuosiksi myönnettävää koron alentamista. Lisäksi tulisivat kysymykseen maksuvapautus kroista vähintään yhdeksi ja enintään 5 vuodeksi kerrallaan. Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä velalliselle myönnettyt helpotukset koskisivat myös takaajaa.

61 §. *Selvitykset ja suunnitelma.* Vapaaehtoisen velkajärjestelyn myöntämisen edellytyksenä olisi, että tilaa varten olisi laadittu asetuksella tarkemmin säädettävä kehittämissuunnitelma tilan maksuvalmiuden palauttamiseksi. Tällöin ensisijaisena tehtävänä on selvittää tilan nykyinen taloudellinen tilanne ja löytää mahdollisuudet kustannusten alentamiseen. Lainansaaaja olisi koko suunnitelma-ajan velvollinen noudattamaan suunnitelmaa.

Yhteistoiminnan aikaansaamiseksi ja lainansaaajan koko elinkeinotoiminnan ja taloudellisen tilanteen selvittämiseksi olisi tarkoituksenmukaista, että neuvontajärjestöjä käytetään selvittelytyössä sekä suunnitelman laatimisessa ja ajantasalla pitämisessä.

Suunnitelman laatijoina toimisivat yleensä neuvontajärjestöjen edustajat tai henkilöt, joilla on vastaava ammattitaito. Suunnitelman laatimisesta, noudattamisesta ja ylläpitämisestä säädettäisiin asetuksella.

62 §. *Vapaaehtoisen velkajärjestelyn raukeaminen.* Vapaaehtoinen velkajärjestely voitaisiin määrätä raukeamaan, mikäli lainansaaaja ei noudata 61 §:ssä tarkoitettua suunnitelmaa tai velkajärjestelysopimusta. Raukeamisen edellytyksistä ja vaikutuksista säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

Vapaaehtoinen velkajärjestely raukeaisi myös, jos lainansaajalle vahvistetaan yrityksen saneerausohjelman mukainen saneerausohjelma tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain mukainen maksuohjelma. Tuomioistuimen olisi ohjelmia vahvistaessaan otettava vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn kuuluneet saamiset huomioon sellaisina kuin ne olivat ennen järjestelyä.

63 §. *Muutoksenhaku.* Säädettävän kolttalain mukaiset päätökset tekisi ensiasteessa pääsääntöisesti maaseutuelinkeinopiiri. Sen päätöksistä saisi valittaa maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan. Valituslautakunnan päätöksistä saisi valittaa edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen, mikäli päätös koskee 38, 39 ja 41 §:ssä tarkoitettuja asioita. Muissa tapauksissa valituslautakunnan päätöksiin saisi hakea muutosta vain, mikäli korkein hallinto-oikeus antaa siihen luvan. Säännös vastaa pääpiirteissään maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain (1336/92) 10 §:ssä säädettyä muutoksenhakumenettelyä.

64 §. *Päätösten maksut.* Ehdotetun kolttalain nojalla annettavat päätökset olisivat maksullisia. Maaseutuelinkeinopiirin päätöksistä ei kuitenkaan perittäisi maksuja.

65 §. *Tarkemmat säännökset, määräykset ja ohjeet.* Tarkemmat säännökset ehdotetun kolttalain täytäntöönpanosta annettaisiin asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriö voisi antaa lakia ja asetusta tarkemmat määräykset lainojen, avustusten ja muiden etuuksien myöntämisestä sekä vahvistaisi lain täytäntöönpanossa tarpeelliset kauppa- ja velkakirjakaavat ja muut lomakkeet. Ministeriö voisi tarvittaessa myös antaa tarkempia menettelytapaohteja.

10 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

66 §. *Voimaantulo ja siirtymäsäännös.* Kolttalaki on tarkoitus saattaa voimaan 1 päivästä kuuta 1994 lukien. Samalla kumottaisiin 24 päivänä elokuuta 1984 annettu kolttalaki (611/84) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan, että ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin.

67 §. *Siirtyvä omaisuus.* Pykälä sisältää säännökset siitä, että kolttalain ja muun aikaisemman kolttalainsäädännön nojalla hankittu omaisuus, jonka käytöstä ei ole ennen ehdotetun lain voimaantuloa päätetty tai joka vapautuu sanotun lainsäädännön mukaisesta käyttötarkoituksestaan, katsotaan hankituksi säädettävän lain mukaisiin tarkoituksiin.

68 §. *Eräät aikaisemman lainsäädännön mukaiset toimenpiteet ja oikeussuhteet.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että aikaisemman

kolttalainsäädännön nojalla koltille muodostettujen tilojen ja heidän saamiensa etuuksien osalta noudatettaisiin aikaisempia säännöksiä ja sopimuksen ehtoja. Aikaisempaa lainsäädäntöä ehdotetaan noudatettavaksi myös niiden saamisten osalta, jotka syntyvät lain voimaan tullessa käsiteltävinä olevien lainahakemusten ja käyttösuunnitelmien perusteella. Sama koskee myös maksuhelpoituksia, valtion verovapauksia, valtion toimesta tehtäviä töitä ja tilojen rajoituksia. Tilojen luovutusluvan myöntämisen perusteita ehdotetaan kuitenkin siten lievennettäväksi, että luvan saisi myöntää samoin edellytyksin kuin lakiehdotuksen mukaisesta luovutusluvasta 36 §:ssä säädetään. Asetuksella voitaisiin antaa aikaisemmasta poikkeavia menettelytapasäännöksiä.

69 §. *Aikaisempien lainojen valtionvastuu ja hoitopalkkiot.* Voimassa olevan kolttalain, luontaiselinkeinolain, porotalouslain ja muun aikaisemman lainsäädännön mukaiset valtionlainat on myönnetty luottolaitosten välityksin. Vuoden 1992 alusta lukien lainat on myönnetty valtion vastuulla. Sitä aikaisemmin myönnetty lainat ovat siirtyneet osittain valtion vastuulle 1.1.1993 lukien. Luottolaitoksille maksetaan lainojen hoitamisesta hoitopalkkiota tai hoitokulujen korvausta. Luottolaitosten välityksin myönnettyjen lainojen takaisinperiminen on tarkoituksenmukaista hoitaa loppuun entisessä järjestyksessä. Ehdotetun lain mukaiset lainat myöntäisi sensijaan Lapin maaseutuelinkeinopiiri ja lainojen takaisinperintään liittyvät tehtävät hoitaisi maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus.

70 §. *Aikaisemmat panttioikeudet.* Valtiolta aikaisemman lainsäädännön nojalla ostetut tilat ja alueet ovat jääneet pantiksi valtion myyntihintasaamisen ja sen koron maksamisesta. Pykälä sisältää säännökset siitä, että aikaisemmat panttioikeudet jäävät voimaan entisiin ehdoin.

71 §. *Varainkäyttö.* Pykälään sisältyy säännös, jonka mukaan maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan käyttää 68 §:ssä tarkoitettun lainsäädännön täytäntöönpanoon liittyviin sellaisiin tarkoituksiin, joihin niitä on aikaisemminkin voinut käyttää.

72 §. *Muut siirtymäsäännökset.* Pykälä sisältää lisäksi kolttien omatoimisen asiainhoidon organisointiin liittyvän siirtymäsäännöksen, jonka mukaan ensimmäinen lain 42 §:ssä tarkoitettu kyläkokous tulisi kutsua koolle kuuden kuukauden kuluessa ja ensimmäinen lain

48 §:ssä tarkoitettu luottamusmiesvaali toimittaa vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Koltaneuvostot ja luottamusmies aloittaisivat toimintansa välittömästi tultuaan valituiksi. Ensimmäinen toimikausi kestäisi vuoden 1996 loppuun. Kolttien kuulemista koskeva 56 §:n säännös tulisi noudatettavaksi vasta sen jälkeen, kun kolttien omatoimista asiainhoitoa koskevat elimet on valittu.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että lain voimaantullessa vireillä olevat kolttalain, porotalouslain ja luontaiselinkeinolain mukaiset kolttien vireille panemat laina- ja avustushakemukset sekä koltille luovutettavia tiloja koskevat käyttösuunnitelmat käsitellään loppuun aikaisemman lainsäädännön mukaisesti.

73 §. *Viittaussäännös.* Jos muussa lainsäädännössä viitataan aikaisempaan kolttalakiin, katsotaan viittauksen koskevan tätä lakia.

1.2. Laki leimaverolain 30 §:n muuttamisesta

Leimaverolain 30 §:n 1 momentin 3 kohdan (1333/90) mukaan kiinteistön omistusoikeuden luovutuskirjat ovat leimaverosta vapaat, kun tilan, sen osan tai alueen luovuttajana on valtio ja luovutus tapahtuu maaseutuelinkeinolain, porotalouslain, luontaiselinkeinolain tai kolttalain mukaisiin tarkoituksiin. Luovutuskirjan leimaverovapaus ehdotetaan säilytettäväksi entisen laajuisena. Tämän vuoksi leimaverolain 30 §:n 1 momentin 3 kohtaan sisältyvä kolttalaki tulisi korvata säädettävällä kolttalailalla.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotus kolttalaiksi sisältää säännökset siitä, mistä asioista voidaan säätää tarkemmin asetuksella, sekä siitä, millä viranomaisella on oikeus tarvittaessa antaa lakia ja asetusta tarkempia määräyksiä.

Tarkempien säännösten antaminen asetuksella on katsottu monelta osin tarpeelliseksi, koska laki on laadittu puitelain muotoon. Asetuksella säädetään muun muassa lainan ja avustuksen myöntämisestä ja myöntämisen edellytyksistä (10 § 2 mom.), laina-ajoista, lainan lyhennysten ja koron kannosta, maksujen suorittamisajankohdasta, lainan korkovapauden myöntämisestä, pääomamäärältään vähäi-

sen saamisen suorittamisesta yhdellä kertaa taikka muutoin säännönmukaista lyhyemmässä ajassa sekä muista lainaehdoista (17 §), lausuntojen hankkimisesta (18 § 2 mom.), tuettavasta rakentamisesta (19 § 1 mom.), maan käyttöä koskevasta suunnitelmasta (27 § 3 mom.), myyntihintojen perimisestä sekä maksulykkäyksen ja korkovapauden myöntämisestä (30 § 1 mom.), kauppakirjojen laatimisesta ja allekirjoittamisesta sekä hinnan uudelleen määrittämisestä (32 § 1 mom.), panttioikeudesta kiinnityrekisteriin tehtävistä ilmoituksista (33 § 4 mom.), tilaan kohdistuvien rajoitusten merkitsemisestä kiinteistörekisteriin (36 § 2 mom.), myyntihintasaamisten ja lainojen tarkemmista irtisanomisperusteista (38 § 1 mom.), irtisanomis- ja viivästyskoroista sekä niiden perimisestä (40 §), kolttien kyläkokouksen koolle kutsumisesta (42 § 2 mom.), kolttien luottamusmiehen tehtävistä (46 § 1 mom.), vaalilautakunnan tehtävistä (47 § 2 mom.), luottamusmiesvaalin ehdollepanosta ja vaalin suorittamisesta (48 § 1 mom.), vapaaehtoisen velkajärjestelyn edellytyksistä sekä velkajärjestelyn vaikutuksista takaaajan ja vakuuden asettajan asemaan (59 § 3 ja 4 mom.), velkajärjestelymenettelystä ja järjestelyn suorittamisesta yksinomaan valtionlainoille ja -saamisille (60 §), velkajärjestelyn raukeamisen edellytyksistä, menettelystä ja vaikutuksista (62 § 1 mom.) sekä lain täytäntöönpanosta (65 § 1 mom.).

Tarkempien määräysten antamista on delegoitu asetusta alemmalle tasolle silloin, kun riittävän täsmällisten säännösten antaminen lailla tai asetuksella on katsottu lakiteknisesti epätarkoituksenmukaiseksi tai kun se on muutoin katsottu perustelluksi.

Valtioneuvoston päätöksellä voisi tarkistaa myyntihintojen ja lainojen korot kuudennesta lainavuodesta lukien (43 §).

Maa- ja metsätalousministeriön toimivaltaan kuuluisi aineellisoikeudellisten määräysten antaminen seuraavien asiaryhmien osalta:

Tukikelpoisuuden rajaamisessa tarpeellisten tulorajojen asettaminen (5 § 3 mom.), rakentamisen ohjaaminen (21 § 1 mom.), metsälautakunnille ja neuvontajärjestöille suoritettavista maksuista päättäminen (56 § 3 mom.), kolttaneuvoston jäsenten kulujen korvaaminen (57 § 1 mom.) ja kolttien luottamusmiehen palkkiosta ja kulujen korvaamisesta päättäminen (57 § 2 mom.), luottamusmiesvaalista aiheutuvien kulujen korvaaminen (57 § 3 mom.) sekä lakia ja asetusta tarkempien määräysten antaminen lainojen, avustusten ja muiden etuuksien myöntämisessä (68 § 2 mom.).

Muulta osin viranomaisten toimivallassa olisi ainoastaan lain toimeenpanossa tarpeellisten menettelyä koskevien määräysten antaminen sekä lain täytäntöönpano.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä kuuta 199 . Samalla kumottaisiin voimassa oleva kolttalaki siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Kolttalaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tavoitteena on edistää kolttaväestön ja -alueen elinolosuhteita ja toimeentulomahdollisuuksia sekä ylläpitää ja edistää kolttakulttuuria.

Tämän lain mukaisissa toimenpiteissä on kiinnitettävä erityistä huomiota:

1) kolttien luontais- ja muiden elinkeinojen sekä kulttuurin edistämiseen ja elinkeinojen monipuolistamiseen;

2) asunto-olojen sekä asuin- ja työympäristön parantamiseen;

3) tilojen kehittämiseen sekä niiden säilymiseen kolttien omistuksessa ja hallinnassa;

4) luonnonvarojen kestävään käyttöön, perinneympäristön säilyttämiseen sekä muihinkin ympäristönäkökohtiin; sekä

5) muutoinkin kolttaluoen kehittämiseen.

2 §

Kolttaluue

Tämän lain mukaisia toimenpiteitä suoritetaan kolttaluoen kehittämiseksi.

Kolttaluueella tarkoitetaan tässä laissa aluetta, joka rajoittuu:

1) idässä valtakunnan rajaan;

2) etelässä Luttojokeen Kattajärvelle saakka sekä linjaan, joka kulkee Kattajärven länsipuolitse Ruohojärville ja niiden lounaispuolitse Kurupäähän sekä siitä edelleen Mattojärven länsipuolitse Nanguvuonon länsipäähän Keväjärven alue kokonaan mukaan lukien;

3) lännessä linjaan, joka kulkee Nanguvuonoa pitkin Tsharminiemen pohjoiskärkeen ja siitä Palkissaareen sekä edelleen Kärppäsaaren, Vartasaaren, Koutukinsaaren, Lihasaarten, Kuorpassaaren, Pahtasalmensaarten ja Pisteriniemen itäpuolitse ja Naamajärven tilan pohjoispuolitse Nitsijärven Siirinsalmen Lammas-

saareen ja edelleen Iijärven Rovaniemelle sekä Inarin ja Utsjoen kuntien väliselle rajalle Tsoalmmavarrin kohdalle; sekä

4) pohjoisessa Inarin ja Utsjoen kuntien väliseen rajaan.

3 §

Yritystoiminta

Luontaiselinkeinolla tarkoitetaan tässä laissa pienimuotoista maataloutta ja erikoismaataloutta sekä kalastusta, metsästystä ja porotaloutta samoin kuin marjastusta, sienestystä ja muuta luonnon jatkuvaan tuottokykyyn perustuvien luonnonvarojen hyödyntämistä.

Tämä laki koskee myös muuta pienyritystoimintaa, joka työllistää yrittäjän ja hänen perheenjäsentensä lisäksi muita henkilöitä, alkutuotanto mukaan luettuna enintään kolmea vuosityöpaikkaa vastaavasti. Milloin yrityksen toiminnalla on erityistä merkitystä kolttien toimeentulolle, voidaan edellä sanottua suurempaakin toimintaa lainoittaa ja avustaa.

4 §

Kolttaluue

Koltalla tarkoitetaan tässä laissa henkilöä, joka itse tai jonka vanhemmista tai isovanhemmista ainakin yksi on oppinut koltan kielen ensimmäisenä kielenään, sekä hänen jälkeläistään. Koltana pidetään kuitenkin aina aikaisemman lainsäädännön tarkoittamaa syntyperäistä kolttaluuetta ja hänen jälkeläistään.

5 §

Tuettavat henkilöt ja yritykset

Tämän lain mukaisista lainoista, avustuksista ja muista tukitoimenpiteistä voi päästä osalliseksi kolttaluueella vakituisesti asuva kolttaluue, joka on taloudelliselta asemaltaan, olosuhteiltaan ja henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sellainen, että hänen tukemistaan on pidettävä tarkoituksenmukaisena. Sama koskee

koltan puolisoa. Tukea myönnettäessä otetaan huomioon hakijan ja hänen puolisonsa tulot, varallisuus ja muut olosuhteet.

Erityisistä syistä voi tämän lain mukaisista toimenpiteistä päästä osalliseksi myös alaikäinen henkilö.

Tämän lain mukaisista toimenpiteistä ei voi päästä osalliseksi sellainen henkilö, jonka omat ja puolison muusta kuin tässä laissa tarkoitettua yritystoiminnasta saamat tulot ovat maa- ja metsätalousministeriön vahvistamaa määrää suuremmat.

Edellä 3 §:ssä tarkoitettuun yritystoimintaan voidaan tukea myöntää kokonaan tai osittain koltta-alueella toimivalle yritykselle, milloin tukemista voidaan pitää koltan toimeentulon kannalta tarkoituksenmukaisena ja yritystoiminnalla on mahdollisuudet kannattavaan toimintaan.

6 §

Yritysmuoto

Tämän lain mukaista tukea voidaan myöntää:

- 1) luonnolliselle henkilölle;
- 2) usealle luonnolliselle henkilölle yhteisesti; sekä
- 3) sellaiselle luonnollisten henkilöiden muodostamalle yhteisölle, jonka pääasiallisena tarkoituksena on tämän lain mukaisen yritystoiminnan harjoittaminen.

Tuen myöntämisen edellytyksenä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulle yhteisölle on, että sen osakkaista tai jäsenistä yli puolet on sellaisia henkilöitä, jotka itse tai joiden perheenjäsen osallistuu tuettavaan toimintaan. Erityisestä syystä tukea voidaan myöntää yhteisölle silloinkin, kun osakkaana on muitakin henkilöitä kuin koltia.

7 §

Tuettavat yhteisöt

Tämän lain mukaista tukea voidaan antaa paikallisille yksityisille yhdistyksille ja vastaaville yksityisille yhteisöille, jotka edistävät tämän lain mukaista yritys- tai kulttuuritoimintaa.

Tukea voidaan antaa sellaisiin laajahkoihin yhteishankkeisiin, joissa osakkaana on muitakin kuin koltia tai paikallisia yhteisöjä. Valtio ja kunta voivat myös ryhtyä osakkaaksi yhteishankkeeseen.

8 §

Eräät muun lainsäädännön mukaiset tukitoimenpiteet

Koltta-alueella toimivia paliskuntia tuetaan porotalouslain (161/90) mukaisesti. Muutoin 4 §:ssä tarkoitetuille koltilla myönnetään porotalouslaissa ja luontaiselinkeinolaissa (610/84) tarkoitettuja etuuksia vastaavat edut tämän lain mukaisesti.

Tässä laissa tarkoitettua tukea ei myönnetä sellaiseen hankkeeseen, johon on myönnetty avustusta, valtionlainaa tai korkotukilainaa muun lainsäädännön nojalla.

9 §

Eräät oikeudet

Koltta-alueella asuvalla koltalla on tällä alueella sijaitsevilla valtion maa- ja vesialueilla ilman eri korvausta oikeus:

- 1) käyttää omaa polttopuutarvetta varten valtion metsissä olevaa maapuuta ja kuivaa puuta, ei kuitenkaan rakennuspuuksi kelpaavaa puuta;
- 2) saada välttämättömiin tarpeisiin metsähallintoviranomaisen osoituksen mukaan määrättyiltä paikoilta rakennus-, poltto- ja muuta kotitarvepuuta sekä rakennus- ja muuta kotitarvetta varten soraa ja täytemaata;
- 3) sijoittaa metsähallintoviranomaisten luvalla poro-, metsästy- ja kalapirttejä, kalakelareita ja varastosuojia tarvittaville paikoille;
- 4) pitää venevalkamia ja kalastusvälineiden kuivatuspaikkoja ilman erityistä lupaa;
- 5) laiduntaa karjaa sekä koota sille heinää, lehdeksiä, järviluhtaa ja -kortetta sekä metsähallintoviranomaisen luvalla myös jäkälää;
- 6) kunnostaa metsähallintoviranomaisten luvalla peltoa, niittyä ja laidunta; sekä
- 7) harjoittaa kalastusta valtion vesialueilla.

Metsähallintoviranomaisen luvalla voidaan 1 momentin 1, 2, 4 ja 7 kohdassa tarkoitettuja etuuksia erityisestä syystä antaa myös kolttien muodostamille yhteisöille. Metsähallintoviranomainen voi myöntää 3 kohdassa tarkoitettujen etuuden myös kalataloutta harjoittavalle yhteisölle sekä 6 kohdassa tarkoitettujen etuuden paikalliselle paliskunnalle.

Edellä 1 momentin 3 ja 5 kohdassa tarkoitettujen luvan saa myöntää vain, jos asianomaisen rakennuksen sijoittamista tai jäkälän keräämis-

tä on pidettävä koltan ja hänen perheensä toimeentulon tai luontaiselinkeinon harjoittamisen kannalta perusteltuna.

2 luku

Lainat ja muut tukitoimenpiteet

10 §

Laina- ja avustusetuudet

Tämän lain nojalla voidaan myöntää lainaa ja avustusta seuraavasti:

1) maanostolainaa tilan, sen osuuden tai lisäalueen hankintaan, jolloin tilaksi katsotaan myös maanhankintalain (396/45), luontaiselinkeinolain, porotilalain (590/69) ja porotalouslain sekä aikaisemman kolttalainsäädännön nojalla muodostetut ja niihin verrattavat tilat;

2) investointilainaa ja -avustusta:

a) luontaiselinkeino- ja muussa pienyritystoiminnassa tarpeellisen kiinteän ja irtaimen käyttöomaisuuden hankintaan;

b) luontaiselinkeino- ja muussa pienyritystoiminnassa tarpeellisten tuotanto-, varasto-, majoitus- ja palvelurakennusten, 9 §:ssä tarkoitettujen rakenteiden sekä niihin kuuluvien laitteiden samoin kuin muiden vastaavien rakennelmien rakentamista, laajentamista ja parannustyötä varten sekä työympäristön parantamiseen, perinneympäristön säilyttämiseen ja ympäristönsuojelullisiin investointeihin;

c) maatalouskelpoisen maan aitauskustannuksia sekä pellon ja laitumen raivaamista ja kunnostamista varten; sekä

d) tientekoon, vedenhankintaan, viemäröintiin ja sähköistämiseen;

3) asuntolainaa ja avustusta asuinrakennuksen ja siihen liittyvien talousrakennusten rakentamista, laajentamista ja peruskorjausta varten sekä asuinympäristön parantamista ja niiden yhteydessä myös perinneympäristön säilyttämistä varten;

4) käyttöpääomailainaa erikoismaatalouden, ammattimaisen kalastuksen ja 3 §:n 2 momentissa tarkoitettun pienyritystoiminnan käynnistämisen ja laajentamisen yhteydessä sekä suhdanteiden tasaamista varten; sekä

5) käynnistysavustusta ammattimaisen kalastuksen ja 3 §:n 2 momentissa tarkoitettun pienyritystoiminnan aloittamisen tai laajentamisen aiheuttamiin ennakonpidätysten alaisiin

palkkoihin ja välillisiin työvoimakustannuksiin sekä yrittäjän omiin palkkakustannuksiin.

Lainan ja avustuksen myöntämisestä ja myöntämisen edellytyksistä säädetään tarkemmin asetuksella.

Oikeutta tämän lain mukaiseen avustukseen ei saa ulosmitata.

11 §

Kalaistutukset

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoilla voidaan hankkia kalanpoikasia istutettaviksi koltta-alueen vesistöihin ja suorittaa muitakin kalavesien hoitoon liittyviä toimenpiteitä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua toimenpiteestä päättää maaseutuelinkeinopiiri, joka voi antaa niiden toteuttamisen Metsähallituksen, riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tai kalastuskuntien suoritttavaksi.

12 §

Eräät tienteko- ja vesihuoltotyöt

Valtio voi tarvittaessa tehdä tai teettää kolttien tiloja varten tarpeelliset tienteko- ja vesihuoltotyöt. Maaseutuelinkeinopiiri päättää asiasta.

Maaseutuelinkeinopiiri huolehtii 1 momentin mukaisesti tehdyn tien kunnossapidosta, kunnes tie on luovutettu yksityiseksi tieksi tai yleisenä tienä käytettäväksi.

13 §

Palvelutuki

Maaseutuelinkeinopiiri voi valtion talousarviossa osoitetuista varoista myöntää avustuksia hankkeisiin, joilla kehitetään ja ylläpidetään koltta-alueen kulttuuri-, tieto- ja muita palveluja.

3 luku

Laina- ja avustusehdot

14 §

Laina-aika ja korko

Laina-aika on enintään 25 vuotta. Lainan korko on neljä prosenttia.

Rakennuksen rakentamiseen, peruskorjaamiseen ja laajentamiseen myönnetty lainat sekä maanostolainat ovat korottomat ensimmäiset kaksi vuotta.

Lainojen ensimmäiset lyhennysmaksut peri-

tään sinä eräpäivänä, joka kahden vuoden kuluttua ensiksi seuraa lainan tai sen ensimmäisen erän nostamista.

15 §

Lainojen ja avustusten enimmäismäärät

Lainaa voidaan myöntää enintään 85 prosenttia omaisuuden hankintahinnasta tai hyväksyttävistä kustannuksista.

Avustusta voidaan myöntää enintään 60 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Rajoitus ei kuitenkaan koske 13 §:n mukaista tukea.

Jos hankkeeseen myönnetään sekä avustusta että lainaa, saa avustuksen ja lainan yhteismäärä kattaa hankkeen kustannukset kokonaisuudessaankin.

Maanostolainaa ei saa myöntää sellaisen kaupan rahoittamiseen, jossa hankittavan omaisuuden luovutushinta ilmeisesti ylittää paikkakunnan käyvän hinnan.

16 §

Lainan vakuus

Lainan vakuutena tulee olla kiinteistökiinnitys. Laina voidaan kuitenkin antaa muitakin hyväksyttävää vakuutta vastaan.

17 §

Lainoitusta koskevia yleisiä säännöksiä

Laina-ajosta, lainan lyhennyksen ja koron kannosta, maksujen suorittamisajankohdasta, lykkäyksen tai valtionlainan korkovapauden myöntämisestä, pääomamäärältään vähäisen saamisen suorittamisesta yhdellä kertaa tai muutoin säännönmukaista lyhyemmässä ajassa sekä muista lainaehdoista säädetään tarkemmin asetuksella.

18 §

Lainan ja avustuksen myöntäminen

Lainat ja avustukset myöntää maaseutuelinkeinopiiri.

Ennen kuin maaseutuelinkeinopiiri päättää lainan tai avustuksen myöntämisestä, voidaan hakemuksesta hankkia kunnan maaseutuelin-

keinoviranomaisen lausunto sekä tarvittaessa muitakin lausuntoja sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

19 §

Rakentamisen ohjaus ja tarkastukset

Maa- ja metsätalousministeriö voi tarvittaessa antaa tätä lakia ja sen nojalla annettua asetusta tarkempia määräyksiä tämän lain nojalla tuettavasta rakentamisesta.

Rakentamiseen myönnettyjen avustusten ja lainojen käytön valvomiseksi ja maksamisen edellytysten toteamiseksi on rakennuspaikalla pidettävä rakennuslupapäätöksessä määrätty tarkastukset. Maaseutuelinkeinopiiri voi tukea myöntäessään määrätä pidettäväksi muitakin tarpeellisiksi katsomiaan tarkastuksia. Tarkastukset suorittaa rakennuttajan kustannuksella kunnan rakennustarkastaja tai rakennuslupapäätöksessä määrätty henkilö. Jollei rakennuslupaa tarvita, tarkastuksen voi suorittaa myös muu pätevä henkilö, jonka maaseutuelinkeinopiiri hyväksyy.

Rakennustarkastaja on velvollinen myös muissa kuin 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa avustamaan tämän lain täytäntöönpanossa suorittamalla etuuden hakijan kustannuksella rakennusten arviointeja, tarkastuksia ja muita toimialaansa kuuluvia tehtäviä.

20 §

Valvonta

Maa- ja metsätalousministeriöllä, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksella ja maaseutuelinkeinopiirillä on oikeus suorittaa valtuuttamillaan henkilöillä avustusten ja lainojen käyttöön liittyviä tarkastuksia. Lainan ja avustuksen saaja on velvollinen esittämään heille kaikki tarvittavat tili- ja muut asiakirjat sekä muutoinkin avustamaan tarkastuksessa.

4 luku

Maan hankkiminen

21 §

Osto- ja siirtomenettely

Maaseutuelinkeinopiiri voi ostaa tämän lain tarkoituksiin tiloja, tilanosia, oikeuksia ja

osuuksia. Kauppahinta ei saa ylittää käypää hintaa.

Maaseutuelinkeinopiiri voi käyttää tämän lain tarkoituksiin myös maatilalain (188/77), luontaiselinkeinolain, porotalouslain ja maaseutuelinkeinolain (1295/90) tarkoituksiin muulla tavoin kuin oikeudesta hankkia maa- ja metsätalousmaata annetun lain (391/78) nojalla hankittua maata.

Maaseutuelinkeinopiirillä on oikeus vaihtaa hallinnassaan olevaa maata muiden omistamaan tai muiden valtion virastojen hallinnassa olevaan maahan. Mikäli vaihdettavat alueet eivät arvoltaan vastaa toisiaan, korvataan erotus rahana.

Metsähallitus siirtää, maaseutuelinkeinopiiriin tehtyä siitä esityksen, hallinnassaan olevasta valtion maasta tämän lain tarkoituksiin tarvittavat alueet maaseutuelinkeinopiirin hallintaan. Metsähallituksen hallinnassa olevaa maata voidaan siirtää myös ennakolta maaseutuelinkeinopiirin hallintaan lähinnä asumiseen soveltuvien tilojen muodostamista varten. Mikäli Metsähallitus ja maaseutuelinkeinopiiri eivät ole yksimielisiä siirrettävästä alueesta, on alueen siirtämistä koskeva asia saatettava maa- ja metsätalousministeriön ratkaistavaksi.

22 §

Maan lunastaminen pakkohuutokaupasta

Pakkohuutokaupasta valtiolle lunastettu tila ja muu koltan koltta-alueella omistama kiinteistö tai sen osa voidaan sen estämättä, mitä pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain 7 §:ssä säädetään, käyttää tämän lain tarkoituksiin sekä tällöin antaa sen aikaisemmin omistaneelle koltalle tai hänen puolisolensa taikka heidän tai jommankumman heistä perintökaaren 2 luvussa tarkoitettulle sukulaiselle tai ottolapselle taikka tällaisen henkilön puolisolle, vaikkei tämä täyttäisi tämän lain 5 §:ssä tarkoitettuja edellytyksiä. Lunastetun tilan käyttämisessä voidaan soveltuvin osin noudattaa, mitä pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain 7 §:n 4 momentissa säädetään. Lunastettu tila voidaan antaa myös yhteisesti kahdelle tai useammalle tässä pykälässä tarkoitettulle henkilölle.

23 §

Ulosmittauskielto

Valtion tämän lain mukaan ostamaa kiinteää

omaisuutta ei saa ulosmitata ulosottolain 4 luvun 24 §:n nojalla edellisen omistajan tai hänen saantomiehensä velasta, josta kiinteistö ei panttioikeuden nojalla tai muuten ole vastuussa.

5 luku

Maan myynti

24 §

Maanmyyntitoimenpiteet

Edellä 4 §:ssä tarkoitettulle koltalle voidaan antaa pääasiallisesti asumiseen tarvittavan tonttimaan käsittävä enintään viiden hehtaarin suuruinen tila. Sitä ei ilman erityisen painavaa syytä saa sijoittaa muualle kuin aikaisemman asutuksen yhteyteen. Erityisistä syistä voidaan kuitenkin muodostaa edellä sanottua jonkin verran suurempikin tila.

Koltan ennestään omistamaan tilaan voidaan antaa lisäaluetta, osuutta ja oikeuksia, jos niitä voidaan pitää luontaiselinkeinon harjoittamisen kannalta tarpeellisina, ei kuitenkaan enempää kuin porotalouslaissa ja luontaiselinkeinoissa säädetään. Koltalle ja 6 §:ssä tarkoitetuille yrityksille voidaan antaa maata myös pienyritystoimintaa varten.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua tilaa ei saa antaa kahdelle tai useammalle henkilölle yhteisesti. Se saadaan kuitenkin antaa puolisoille.

Tilaa varten voidaan perustaa jakolaissa (604/51) tarkoitettu rasite.

25 §

Eräät oikeudet veteen

Tilan ja lisäalueen oikeudesta veteen silloin, kun se muodostetaan valtion metsämaalle, on voimassa, mitä lain, sisältävä määräyksiä väli-rajasta vedessä ja vesialueen jaosta 5 §:ssä ja 9 §:n 2 momentissa säädetään. Milloin useita tiloja tai lisäalueita muodostetaan samalla kertaa, voidaan niille erottaa soveltuva yhteinen vesialue. Perusteena osuuksia yhteiseen vesialueeseen määrättäessä käytetään tilojen ja lisäalueiden manttaaleja. Oikeutta koskeen ei kuitenkaan anneta.

26 §

Maan käyttäminen muihin tarkoituksiin

Milloin hankittua omaisuutta ei tarvita tä-

män lain tarkoituksiin, voidaan se käyttää luontaiselinkeinolain, maaseutuelinkeinolain tai porotalouslain tarkoituksiin taikka käyttää muihin tarkoituksiin noudattaen, mitä oikeudesta luovuttaa valtion maaomaisuutta ja tuloatuottavia oikeuksia annetussa laissa (687/78) säädetään.

27 §

Maan käyttöä koskeva suunnitelma

Maaseutuelinkeinopiirin tulee laatia hankitun tai muulla tavalla saadun maan käyttöä koskeva erityinen suunnitelma, jollei kysymys ole samalla kertaa vain yhden tai muutaman 24 §:ssä tarkoitetun tilan tai muun alueen muodostamisesta taikka 25 §:ssä tarkoitetusta omaisuudesta.

Milloin omaisuutta käytetään muuhun kuin tämän lain tarkoituksiin eikä maaseutuelinkeinopiirillä ole, sen mukaan kuin erikseen säädetään, oikeutta luovuttaa valtion maaomaisuutta, on asia tältä osin siirrettävä maa- ja metsätalousministeriön käsiteltäväksi.

Suunnitelman sisällöstä, laatimisesta ja siinä yhteydessä noudatettavasta menettelystä säädetään tarkemmin asetuksella.

28 §

Maan hakeminen

Maata haetaan kirjallisesti maaseutuelinkeinopiiriltä. Hakemuksesta on hankittava kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen lausunto sekä tarvittaessa myös asianomaisen kolttien kyläkokouksen lausunto.

29 §

Myyntipäätös

Maaseutuelinkeinopiiri päättää tilan, alueen tai muun etuuden myymisestä hakijalle sekä maksu- ja muista luovutusehdoista.

Tilan, alueen tai muun etuuden myyntihinnaksi määrätään sen käyttötarkoituksen mukainen käypä hinta.

30 §

Myyntihinnan maksuaika ja korko

Tilan ja lisäalueen myyntihinnan maksuaika on enintään 25 vuotta ja vuotuinen korko neljä prosenttia. Myyntihinta on koroton kaksi vuotta kauppakirjan allekirjoittamisesta lukien.

Kauppahinnan lyhennysten periminen aloitetaan sinä eräpäivänä, joka kahden vuoden kuluttua ensiksi seuraa kauppakirjan allekirjoittamisesta. Edellä 24 §:ssä tarkoitettujen muiden alueiden sekä osuuksien myyntihintojen osalta maksuaika on enintään 10 vuotta sekä vuotuinen korko kahdeksan prosenttia.

Se osa tilan tai lisäalueen myyntihinnasta, jota ei ole annettu säännönmukaisin maksuehdoin velaksi, on maksettava kauppakirjaa allekirjoitettaessa taikka määräajassa, joka ei saa olla viittä vuotta pitempi kaupantekopäivästä lukien. Mikäli sanottua myyntihinnan osaa ei makseta kauppakirjaa allekirjoitettaessa, on siitä maksettava vuotuista korkoa kahdeksan prosenttia. Kauppahinnan tämän osan ensimmäiset lyhennykset ja korot peritään sinä eräpäivänä, joka kolmen kuukauden kuluttua ensiksi seuraa kauppakirjan allekirjoittamisesta.

Myyntihintojen perimisestä, maksulykkäyksistä ja korkovapauden myöntämisestä säädetään tarkemmin asetuksella.

31 §

Maanmittaustoimitukset

Maaseutuelinkeinopiirin maanmittausinsinööri tai hänen määräyksestään maanmittausteknikko voi suorittaa tämän lain täytäntöönpanoon liittyvän maanmittaustoimituksen sen mukaisesti kuin jakolaissa säädetään. Maaseutuelinkeinopiiri voi myös huolehtia tämän lain mukaisten maanmittaustoimitusten vireille saattamisesta.

Tämän lain täytäntöönpanoon liittyvien maanmittaustoimitusten toimituskustannukset suoritetaan valtion varoista.

32 §

Myyminen

Kauppakirjojen laatimisesta ja allekirjoittamisesta sekä hinnan uudelleen määrittämisestä erehdyksen tai omaisuuden arvon olennaisen muuttumisen johdosta säädetään asetuksella.

Valtion luovuttaessa tämän lain mukaisesti tiloja ja alueita sekä osuuksia yhteisiin alueisiin tai oikeuksia erityisiin etuuksiin ei noudateta, mitä maakaaren 1 luvun 2 §:ssä säädetään luovutuskirjan oikeaksi todistamisesta. Luovutuskirjassa on mainittava, että tilan tai alueen saanto perustuu tähän lakiin.

Haettaessa lainhuutoa niille tässä laissa tar-

koitetuille saannoille, joissa valtio on tilan tai alueen luovuttajana, ei selvityksen esittäminen edellisen omistajan omistusoikeudesta ole tarpeen. Milloin lainhuutoa haetaan sellaisen omaisuuden saannolle, joka on liitetty ennestään olevaan tilaan sen manttaalia korottaen tai määräälaan otettavaksi huomioon sen manttaalia määrättäessä, käy manttaalilaskelman sisältävän selitelmän virallisesti oikeaksi todistettu jäljennös alkuperäisestä saantoasiakirjasta.

33 §

Panttioikeus

Tila tai alue on myyntihinnan, sen koron sekä perimiskulujen maksamisesta panttina kaupantekopäivästä laskettavalla etuoikeudella. Hinta korkoineen saadaan ilman eri päätöstä ulosottaa tilasta tai alueesta riippumatta siitä, kuinka kauan ne ovat olleet maksamatta, siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/61) säädetään.

Mitä 1 momentissa säädetään myyntihinnasta, koskee vastaavasti sitä hintaa, joka on määrätty tilalle tai alueelle annetusta osuudesta yhteiseen alueeseen, ja sen korkoa. Hinnalla korkoineen on kuitenkin sama etuoikeus kuin kiinteistöstä menevistä julkisoikeudellisista suorituksista on säädetty ja se saadaan periä siltä, joka perimisen aikana on tilan tai alueen omistaja.

Kustannukset korkoineen saadaan ilman eri päätöstä ulosottaa tilasta tai alueesta riippumatta siitä, kuinka kauan ne ovat olleet maksamatta, siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa säädetään. Ne saadaan periä siltä, joka perimisen aikana on tilan tai alueen omistaja.

Panttioikeudesta kiinnitysrekisteriin tehtävistä ilmoituksista säädetään tarkemmin asetuksella.

34 §

Kiinteistöä koskevat hakemukset

Jos valtio on tämän lain mukaiseen toimintaan liittyvässä lainhuudatus- tai kiinnitysasiassa hakijana, asiakirjat saadaan lähettää tuomioistuimelle, tuomiokunnan tuomarille tai tuomioistuimen kansliaan postitse.

35 §

Tienteko- ja vesihuoltotyöt

Jos valtio on tehnyt tai teettänyt tämän lain mukaisia tiloja varten tie- ja vesihuoltotyötä, peritään tilan omistajalta työn kustannuksista se määrä, jolla tilan arvon tarkoitukseensa käytettynä voidaan katsoa nousseen sanottujen töiden johdosta, enintään kuitenkin 10 prosenttia tilan osalle tulleiden kustannusten määrästä. Perittävän määrän takaisinmaksuaika on 10 vuotta ja sen vuotuinen korko on neljä prosenttia. Kustannusten perinnästä päättää maaseutuelinkeinopiiri.

Kustannusten perintään, maksuhelpotuksiin, irtisanomiseen ja muihinkin seikkoihin nähden on soveltuvin osin voimassa, mitä myyntihintojen osalta säädetään.

6 luku

Tilojen rajoitukset

36 §

Rajoitukset

Oikeustoimi, jolla ilman maaseutuelinkeinopiirin lupaa luovutetaan tämän lain nojalla muodostettu tila tai alue tai sen osa, on mitätön. Maaseutuelinkeinopiirin on myönnettävä luovutuslupa silloin, kun luovutuksensaajana on Inarin kunnassa asuva täysivaltainen kolttta, joka ei ennestään omista tässä laissa tarkoitettua kiinteistöä, tai kun luovutuksensaajana on sellainen henkilö, joka voisi periä luovuttajan. Muulle henkilölle luovutusluvan saa myöntää vain erityisistä syistä.

Edellä 1 momentissa säädetty rajoitukset ovat voimassa 20 vuotta siitä päivästä lukien, jona tilasta tai lisäalueesta tehty kauppakirja on allekirjoitettu. Rajoitusten estämättä on kolttatilan kiinnittäminen muun oikeuden kuin vuokraoikeuden vakuudeksi ja muu pantiksi-pano velan maksamisen vakuudeksi sekä ulosmittaus ja pakkohuutokaupalla myyminen sallittu. Maaseutuelinkeinopiiri voi, milloin siihen on olosuhteet huomioon ottaen erityisiä syitä, vapauttaa tilan tai sen osan tässä pykälässä säädettyistä rajoituksista. Rajoitusten merkitsemisestä kiinteistörekisteriin sekä niitä koskevista ilmoituksista säädetään asetuksella.

Maaseutuelinkeinopiiri voi liittää edellä tässä pykälässä tarkoitettua lupaa ja vapauttamista koskevaan päätökseen ehdon, että tämän lain

nojalla syntynyt laina tai myyntihintasaaminen on kokonaan tai osaksi heti maksettava takaisin korkoineen. Jos tilaa varten on myönnetty tämän lain nojalla avustusta eikä sen myöntämisestä ole kulunut 10 vuotta, voidaan päätökseen myös liittää ehto, että sanottu avustus tai osa siitä on heti maksettava valtiolle takaisin.

37 §

Eräät lisäehdot

Milloin tämän lain nojalla maata, luottoa tai avustusta saanut henkilö taikka se, jolle hänen tilansa tai sen osan omistus- tai hallintaoikeus on siirtynyt taikka, jos heitä on useita, kukaan heistä ei ole kolmeen vuoteen vakituisesti asunut asianomaisella tilalla, maaseutuelinkeinopiiri voi määrätä tilaa tai aluetta rasittavan valtion saamisen, valtionlainan tai avustuksen osaksi tai kokonaan takaisin maksettavaksi. Avustusta ei kuitenkaan voida määrätä maksettavaksi takaisin, jos sen myöntämisestä on kulunut 10 vuotta.

Kauppa- ja velkakirjoihin sekä avustuksen myöntämistä koskeviin päätöksiin on otettava 1 momentin mukainen ehto. Kauppa- ja velkakirjoihin voidaan ottaa saamisen irtisanomisen sekä kauppa- tai lainaehdoissa ehkä sovitun sakkokoron maksettavaksi määräämisen uhalla noudatettavaksi muitakin ehtoja, jotka koskevat tilan tai alueen käyttämistä, saamisen perimisen turvaamista sekä lainan käyttöä samoin kuin muita tarpeelliseksi katsottuja ehtoja.

7 luku

Saamisten takaisinperiminen

38 §

Myyntihintasaamisten ja lainojen irtisanominen

Maaseutuelinkeinopiiri voi 36 ja 37 §:ssä säädetyn lisäksi asetuksella tarkemmin säädetävin perustein määrätä tämän lain mukaisen valtion myyntihintasaamisen ja valtionlainan maksettavaksi takaisin osaksi tai kokonaan yhdessä tai useammassa erässä, jos velallinen on valtiolta maata ostaessaan tai lainaa hakiessaan antanut olennaisessa kohdin erehdyttäviä tietoja tai menetellyt muutoin vilpillisesti, luovuttanut kiinteistön osaksi tai kokonaan tai jättänyt noudattamatta 61 §:ssä tarkoitettua suunnitelmaa taikka jos tila on joutunut ulos-

ottotoimin myytäväksi. Maaseutuelinkeinopiiri voi asetuksella tarkemmin säädetävin perustein määrätä myyntihintasaamisen ja lainan heti takaisin maksettavaksi myös silloin, kun velallinen ei ole noudattanut kauppa- tai velkakirjassa asetettuja muita ehtoja.

Takaisin perittävät 1 momentissa tarkoitetut valtion myyntihintasaamiset ja valtionlainat saadaan periä maaseutuelinkeinopiirin lainvoimaisen päätöksen nojalla ulosottotoimin siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa säädetään. Tässä laissa tarkoitettujen valtion myyntihintasaamisten ja valtionlainojen erääntyneet maksut saadaan periä sanotussa järjestyksessä ilman eri päätöstä.

Maaseutuelinkeinopiiri voi antaa ennakkotiedon siitä, aiheuttaako toimenpide valtionlainan tai myyntihintasaamisen irtisanomisen taikka avustuksen takaisin perimisen.

39 §

Avustuksen takaisinperiminen

Tämän lain nojalla myönnetty avustus voidaan 36 ja 37 §:ssä säädetyn lisäksi periä osaksi tai kokonaan takaisin valtiolle, jos:

- 1) avustus on myönnetty väärin perustein;
- 2) avustuksensaaja on antanut avustuksen myöntämiseen tai maksamiseen olennaisesti vaikuttaneita virheellisiä tietoja tai menetellyt muutoin vilpillisesti;
- 3) avustuksensaaja on pirstonut tuen kohteena olleen tilan viiden vuoden kuluessa avustuksen myöntämisestä;
- 4) avustuksensaaja on ilman pakottavaa syytä lopettanut tuen myöntämisen perusteena olleen toiminnan tai supistanut sitä viiden vuoden kuluessa avustuksen viimeisen tai, jos avustusta ei ole maksettu kokonaan, viimeksi nostetun erän maksamisesta;
- 5) avustuksensaaja on myynyt tuen kohteena ollutta omaisuutta viiden vuoden kuluessa avustuksen tai, jos avustusta ei ole maksettu kokonaan, viimeksi nostetun erän maksamisesta; tai
- 6) avustuksensaaja on jättänyt noudattamatta avustuspäätöksessä asetettuja muita ehtoja.

Asuinrakennusta varten myönnetty avustus voidaan lisäksi periä osaksi tai kokonaan takaisin, jos tuen kohteena ollut asunto ei ole ollut avustuksensaajan tai hänen oikeuden-

omistajansa omassa asuinkäytössä vähintään kymmenen vuoden ajan avustuksen myöntämisestä.

Avustusta ei saa määrätä takaisin perittäväksi enää sen jälkeen, kun avustuksen myöntämisestä on kulunut 10 vuotta. Takaisin perittävä avustus saadaan ottaa siitä kiinteistöstä, jota varten avustus on myönnetty, samalla etuoikeudella kuin kiinteistöstä menevistä julkisoi-keudellisista suorituksista säädetään. Periminen saadaan toimittaa verojen ulosotosta säädetys-sä järjestyksessä.

40 §

Irtisanomis- ja viivästyskorot

Maksettavaksi määrättyjen avustusten, myyntihintasaamisten ja lainojen irtisanomis-korosta sekä viivästyneille maksuerille suorit-tavasta korosta ja niiden perimisestä säädetään asetuksella.

41 §

Myyntihintasaamisten ja lainojen koron tarkistaminen

Tilan, lisäalueen tai osuuden myyntihinnan sekä lainojen vuotuista korkoa voidaan tarkis-taa aikaisintaan kuudennen lainavuoden alusta lukien enintään kahdella prosenttiyksiköllä luoton syntymisen jälkeen yleisessä korkotasos-sa tapahtuneita muutoksia vastaavasti. Myyn-tihinnan ja lainojen koron tarkistamisesta päät-tää valtioneuvosto.

8 luku

Kolttien asiainhoito

42 §

Kyläkokous

Näätämön ja Nellimin-Keväjärven alueilla pidetään varsinainen kyläkokous kummallakin alueella kerran kalenterivuodessa. Lisäksi voi-daan pitää ylimääräisiä kyläkokouksia sen mu-kaan kuin varsinainen kyläkokous päättää taikka kolttaneuvosto tai luottamusmies katsoo siihen olevan aihetta tai, jos vähintään kymme-nen kylässä asuvaa äänioikeutettua kolttaa sitä ilmoittamansa asian käsittelyä varten vaatii.

Kyläkokouksen koolle kutumisesta sääde-tään tarkemmin asetuksella.

43 §

Osallistumisoikeus ja päätösvalta

Kyläkokouksessa saavat päätösvaltaa käyt-tää kokoukseen osallistuvat täysi-ikäiset kyläs-sä vakituisesti asuvat koltat sekä heidän avio-puolionsa. Jos kokouksessa käsiteltävä asia koskee muun henkilön etuja ja oikeuksia, on hänellä mainituilta osin oikeus osallistua ko-koukseen ja käyttää siinä puhevaltaa.

44 §

Kyläkokouksessa käsiteltävät asiat

Kyläkokouksessa käsitellään:

1) esitykset ja lausunnot kolttien elinkeinoja ja elinolosuhteita koskevissa laajakantoisissa tai periaatteellisissa asioissa;

2) kolttaneuvoston jäsenten ja varajäsenten valitseminen; sekä

3) vaalilautakunnan valitseminen kolttien yhteisen luottamusmiehen vaalia varten.

Kyläkokous voi antaa 1 momentin 1 koh-dassa tarkoitettut asiat myös kolttaneuvoston käsiteltäviksi.

Kyläkokoukset voivat kokoontua myös yh-teiseen kokoukseen keskustelemaan ja päättä-mään 1 momentissa tarkoitetuista kumpaakin kylää koskevista yhteisistä asioista.

Vaalilautakunta on valittava vähintään kuusi kuukautta ennen luottamusmiehen uuden toi-mikauden alkamista.

45 §

Kolttaneuvostot

Kyläkokouksessa käsiteltävien asioiden val-mistelusta ja kyläkokouksen päätösten täytän-töönpanosta huolehtivat Näätämön ja Nelli-min-Keväjärven alueiden kolttaneuvostot. Kolttaneuvostojen tehtävänä on antaa lausun-toja viranomaisille 44 §:n 1 momentin 1 koh-dassa tarkoitetuissa asioissa silloin, kun asia on kiireellinen eikä kyläkokousta voida saada ajoissa koolle asiaa käsittelemään. Lisäksi kolttaneuvostojen tehtävänä on antaa lausuntoja:

1) poro-, metsästys- ja kalapirttihakemuksis-ta;

2) maansaantihakemuksista;

3) kolttien kiinteistöjen luovutusluvista;

4) nautinta-alueen käytöstä; sekä

5) muista vastaavista kolttien olosuhteisiin välittömästi vaikuttavista asioista.

Kumpaankin kolttaneuvostoon valitaan kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan neljä jäsentä sekä jäsenille kaksi varajäsentä. Jäsenten ja varajäsenten tulee olla 43 §:n ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettuja henkilöitä. Kummankin kolttaneuvoston puheenjohtajana toimii kolttien luottamusmies.

Kolttaneuvostot voivat kokoontua myös yhteiseen kokoukseen, jossa käsitellään kolttien yhteisiä asioita.

46 §

Luottamusmies

Kolttien yhteisten asioiden hoitamista ja kolttien etujen valvomista varten voidaan vaalilla valita kolttien luottamusmies, jonka toimikausi on sama kuin kolttaneuvostojen jäsenillä. Kolttaneuvostojen yhteinen kokous valitsee luottamusmiehelle varamiehen, joka hoitaa luottamusmiehen tehtäviä luottamusmiehen ollessa estynyt tai esteellinen. Luottamusmiehen tehtävistä säädetään tarkemmin asetuksella.

Luottamusmiehen ja hänen varamiehensä tulee olla koltta-alueella asuva koltankielentaitoinen 4 §:ssä tarkoitettu henkilö, joka on tehtävään kykenevä.

47 §

Vaalilautakunta

Kyläkokoukset valitsevat kumpikin erikseen luottamusmiesvaalin toimittamista varten kolme jäsentä vaalilautakuntaan sekä kaikille jäsenille henkilökohtaiset varamiehet. Vaalilautakunnan jäseniksi ja jäsenten varamieheksi voidaan valita vain asianomaisessa kylässä vakituisesti asuva tehtävään suostunut henkilö. Vaalilautakunnan jäsenet kokoontuvat yhdessä valitsemaan keskuudestaan lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Vaalilautakunta voi toimia myös jaostoina, jotka ovat päätösvaltaisia kolmijäsenisinä.

Vaalilautakunnan tehtävistä säädetään tarkemmin asetuksella.

48 §

Luottamusmiesvaali

Kolttien luottamusmies valitaan asetetuista

ehdokkaista vaalilla, jossa noudatetaan enemmistövaalitapaa. Ehdollepanosta ja vaalin suorittamisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

Vaalissa ovat äänioikeutettuja Inarin kunnassa asuvat täysivaltaiset koltat sekä heidän aviopuolisonsa. Vaalilautakunta laatii luettelon äänioikeutetuista. Henkikirjoittajan, seurakunnan ja saamelaisvaltuuskunnan tulee tarpeen mukaan auttaa vaaliluettelon laatimisessa antamalla sitä varten tarpeelliset tiedot. Jokaisella Inarin kunnassa asuvalla koltalla ja hänen aviopuolisollaan on oikeus tarkistaa vaaliluettelo.

Luottamusmiesvaalissa tulee valituksi henkilö, joka on saanut eniten ääniä kummankin kylän vaalitulokset yhteenlaskien. Jos äänet menevät vaalissa tasan, asia ratkaistaan saman äänimäärän saaneiden kesken arvalla. Vaalilautakunta vahvistaa välittömästi vaalin päättymisen jälkeen pidettävässä kokouksessaan vaalin tuloksen vaalipöytäkirjojen perusteella.

49 §

Vaalilautakunnan päätöksestä valittaminen

Vaalilautakunnan päätökseen saa 48 §:n 2 momentissa tarkoitettu henkilö hakea muutosta sillä perusteella, että päätös loukkaa hänen oikeuttaan tai se on syntynyt virheellisessä järjestyksessä taikka se on muutoin lainvastainen. Valitus on tehtävä kirjallisesti Lapin läänioikeudelle 30 päivän kuluessa siitä, kun vaalin tulos on julkaistu. Muutoksenhaussa noudatetaan muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

50 §

Päätöksestä tiedottaminen ja tiedoksisaanti

Koltan katsotaan saaneen kyläkokouksen tai kolttaneuvoston päätöksestä taikka vaalin tuloksesta tiedon silloin, kun päätöksen tai vaalin tuloksen sisältävä pöytäkirjanote on pantu nähtäville Inarin kunnan ilmoitustaululle ja kolttien luottamusmiehen toimistossa. Päätökset ja vaalien tulos voidaan lisäksi julkistaa myös paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jos kyläkokous niin päättää. Milloin päätös koskee ainoastaan yksittäistä kolttaa, tiedoksisaannin katsotaan kuitenkin tapahtuneen silloin, kun päätös on todisteellisesti annettu asianomaiselle tiedoksi.

51 §

Päätöksen moitteenvaivaisuus

Kolttien kyläkokouksen ja koltthaneuvoston päätös on mitätön, jos se loukkaa yksityistä oikeutta.

Jos kolttien kyläkokouksen tai koltthaneuvoston päätös ei ole syntynyt asianmukaisessa järjestyksessä tai se muutoin on lainvastainen, voi kolttaluueella asuva täysi-ikäinen kolttalu tai hänen puolisonsa taikka koltthaneuvoston jäsen pyytää Lapin lääninoikeutta toteamaan, että päätös on pätemätön. Sama oikeus on sillä, jonka oikeutta päätös loukkaa.

Päätöksen pätemättömäksi toteamista koskeva vaatimus on pantava vireille 30 päivän kuluessa päätöksestä tiedottamisesta.

9 luku

Erinäiset säännökset

52 §

Pellonraivaus

Pellonraivauksen määräaikaisesta rajoittamisesta annettu laki (1385/91) ei koske sellaista raivausta, johon on myönnetty lainaa tai avustusta tämän lain nojalla tai joka perustuu tämän lain 9 §:n 1 momentin 6 kohdan nojalla annettuun lupaan.

53 §

Porovahingot

Tämän lain nojalla luovutetun tilan tai alueen omistajalla ei ole oikeutta saada korvausta porojen tekemistä vahingoista.

54 §

Kunnallis- ja kirkollisvero

Valtio on vapaa suorittamasta kunnallis- ja kirkollisveroa tämän lain mukaan hankitun tilan tai alueen tuloista siltä kalenterivuodelta, jona omaisuus on tullut maa- ja metsätalousministeriön hallintaan.

55 §

Täytäntöönpanoviranomaiset

Maa- ja metsätalousministeriö, Lapin maa-seutuelinkeinopiiri, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus, Inarin kunnan maa-

seutuelinkeinoviranomainen sekä Metsähallitus huolehtivat tämän lain täytäntöönpanosta. Metsähallituksen Ylä-Lapin luonnonhoitoalue huolehtii valtion maa- ja vesialueiden hoidosta kolttaluueella sekä niiden käyttöön liittyvistä tämän lain edellyttämistä muista toimenpiteistä. Maa- ja metsätalousministeriö voi tarvittaessa antaa tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanossa noudatettavasta menettelystä.

Tämän lain mukaisissa tehtävissä voidaan, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, käyttää apuna Lapin lääninhallitusta, valtion ja kunnan viranomaisia, KERA Oy:tä, Paliskuntain yhdistystä ja paliskuntia, metsälautakuntia sekä muitakin neuvontajärjestöjä.

Maa- ja metsätalousministeriö määrää metsälautakunnille ja neuvontajärjestöille suoritettavista maksuista.

56 §

Kuuleminen

Valtion ja kunnan viranomaisten käsiteltävänä olevissa 44 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa asioissa viranomaisten on varattava kolttien kyläkokoukselle ja koltthaneuvostoille tilaisuus lausunnon antamiseen. Lausuntopyyntö saadaan lähettää kolttien luottamusmiehelle, jonka tulee kutsua koltthaneuvostot yhteiseen kokoukseen asiaa käsittelemään. Mikäli kyläkokous ei ole siirtänyt lausunnon antamista koltthaneuvoston tehtäväksi, tulee luottamusmiehen kutsua myös kyläkokous koolle asiaa käsittelemään.

Paliskuntain yhdistykselle ja paikallisille paliskunnille on varattava tilaisuus lausunnon antamiseen sellaisissa porotalouteen liittyvissä asioissa, joilla saattaa olla laajahkoa merkitystä porotalouden harjoittamisen kannalta.

57 §

Kulujen korvaaminen

Koltthaneuvoston kokouspalkkiot, matkakustannukset sekä muut kustannukset korvataan koltthaneuvoston puheenjohtajalle, jäsenille ja sihteerille maatilatalouden kehittämisrahaston varoista siten kuin maa- ja metsätalousministeriö tarkemmin määrää.

Kolttien luottamusmiehen tehtävien hoitamisesta maksetaan palkkiota sekä kulujen korvausta maatilatalouden kehittämisrahaston va-

roista sen mukaan kuin maa- ja metsätalousministeriö erikseen määrää.

Vaalilautakunnan kokouspalkkiot, matkakustannukset sekä muut kustannukset korvataan maatilatalouden kehittämisrahaston varoista sen mukaan kuin maa- ja metsätalousministeriö tarkemmin määrää.

58 §

Varojen käyttäminen

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan sen lisäksi, mitä niiden käyttämisestä edellä säädetään, käyttää tästä laista aiheutuviin seuraaviin menoihin:

- 1) maan ja muun omaisuuden ostamiseen;
- 2) hankitun omaisuuden hoitamiseen ja kunnostamiseen;
- 3) lainoitukseen ja siihen liittyviin menoihin;
- 4) avustuksiin;
- 5) valtion toimesta suoritettaviin töihin;
- 6) valtion toimesta tehtyjen teiden kunnossapitoon;
- 7) 7 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin valtion osakkuuksiin;
- 8) koltta-alueen kehittämistoimintaa koskevien tutkimusten ja selvitysten tekemiseen;
- 9) pienyrittäjien ja pienyrittäjiksi aikovien koulutukseen; sekä
- 10) käännostöistä aiheutuviin kustannuksiin.

59 §

Valtionlainojen vapaaehtoisen velkajärjestelyn edellytykset

Pysyviin taloudellisiin vaikeuksiin joutuneen lainansaajan taloudellisen tilanteen helpottamiseksi voidaan suorittaa valtionlainojen ja valtion myyntihintasaamisten vapaaehtoinen velkajärjestely, jos on perusteltua syytä odottaa velkajärjestelyn tuovan olennaisen parannuksen lainansaajan taloudelliseen tilanteeseen. Jos koltalle on myönnetty valtionlainaa tässä laissa taikka luontaiselinkeinolain tai porotalouslain nojalla mainituissa laeissa tarkoitettua elinkeinotoimintaa varten ja elinkeinotoiminta on lopetettu, velkajärjestelyyn saadaan ryhtyä vain, jos lainansaajan asunnon säilyttämistä ei voida turvata muulla tavoin. Mitä edellä säädetään, ei estä suostumuksen antamista yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/93) 97 §:ssä tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/93) 78 §:ssä tarkoitettussa menettelyssä.

Vapaaehtoinen velkajärjestely voi koskea tämän lain, 68 §:ssä tarkoitettujen lakien, luontaiselinkeinolain, porotalouslain, porotilalain, maaseutuelinkeinolain sekä maatilalain mukaisia valtionlainoja ja -saamisia.

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä sovitut velkasuhteen ehtojen muutokset koskevat myös takaajaa ja muuta velasta vastuussa olevaa henkilöä samoin kuin kolmatta henkilöä siltä osin kuin kysymys on hänen omistamastaan lainan vakuudeksi asettamasta omaisuudesta siten kuin asetuksessa tarkemmin säädetään.

Velkajärjestelyn muista edellytyksistä säädetään tarkemmin asetuksella.

60 §

Velkajärjestelyn keinot

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä valtionlainojen ja -saamisten takaisinmaksuaikaa voidaan pidentää, korkoa alentaa sekä myöntää lyhennysten ja koron suorittamisessa maksuvapautuksia siten kuin asetuksella säädetään. Maksuvapautusta lainan lyhennykselle ei kuitenkaan saa myöntää siltä osin kuin lainan esinevakuus tai lainalle liike- tai siihen verrattavassa toiminnassa annettu takaus turvaa kyseisen lyhennyksen maksun. Vain erittäin painavasta syystä laina-aika voidaan vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä pidentää yli 14 §:n 1 momentissa mainitun ajan.

Jos samalle lainansaajalle korkotuki- tai muuta luottoa myöntäneet velkojat eivät osallistaan suostu velkajärjestelyyn, valtionlainojen ja -saamisten vapaaehtoiseen järjestelyyn voidaan ryhtyä vain, jos siihen on erityisiä syitä ja valtionlainojen ja saamisten osuus hakijan kaikista veloista on asetuksella säädettyä määrää suurempi.

61 §

Selvitykset ja suunnitelma

Ennen vapaaehtoista velkajärjestelyä lainansaajan taloudellisesta tilanteesta on esitettävä luotettava selvitys ja laadittava suunnitelma niistä toimenpiteistä, joiden avulla lainansaajan yritystoiminta, sikäli kuin sellaista toimintaa on valtionlainalla tuettu, ja taloudellinen tilanne saatetaan kestäväälle pohjalle. Velkajärjestelyn edellytyksenä on, että valtio, lainansaaja ja luottolaitos allekirjoittavat sopimuksen kyseiseen suunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden toteuttamisesta. Sopimus syrjäyttää siihen sisäl-

tyvää lainaa koskevan velkakirjaehdon ja valtionlainasta annetun lausunnon ehdot siltä osin kuin niistä on toisin sovittu. Sopimukseen sisältyvien valtion myyntihintasaamisten sopimuksen mukaisesti erääntyneet maksut saadaan periä ilman eri päätöstä 38 §:n 2 momentissa säädettyin tavoin.

62 §

Velkajärjestelyn raukeaminen

Mikäli lainansaaja ei noudata 61 §:ssä tarkoitettua suunnitelmaa tai sopimusta, niiden mukainen vapaaehtoinen velkajärjestely voidaan määrätä raukeamaan asetuksella tarkemmin säädettävien tavoin ja vaikutuksin.

Jos lainansaajalle vahvistetaan yrityksen saneerausohjelma tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain mukainen maksuohjelma, 61 §:n mukainen vapaaehtoinen velkajärjestely raukeaa. Tuomioistuimen on ohjelmaa vahvistaessaan otettava vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn sisältyneet lainat ja saatavat huomioon ilman velkajärjestelyn vaikutusta.

63 §

Muutoksenhaku

Maaseutuelinkeinopiirin tässä laissa tarkoitettussa asiassa tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla maaseutuelinkeinon valituslautakuntaan 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona valittaja on saanut tiedon päätöksestä.

Valituskirjelmä voidaan 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa toimittaa myös sille viranomaiselle, jonka päätökseen muutosta haetaan, ja sen on lähetettävä valituskirjelmä sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa muutoksenhakuviranomaiselle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen valituslautakunnan 36, 37 ja 39 §:ssä mainitussa asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Muihin mainitun valituslautakunnan tässä laissa tarkoitetuissa asioissa antamiin päätöksiin saa hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Lupa voidaan myöntää vain, jos lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saat-

taa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi tai luvan myöntämiseen on muu painava syy.

64 §

Päätösten maksut

Tämän lain nojalla annetuista päätöksistä peritään maksu siten kuin maksujen perimisestä erikseen säädetään tai määrätään. Maaseutuelinkeinopiirin päätös on kuitenkin maksuton.

65 §

Tarkemmat säännökset, määräykset ja ohjeet

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

Maa- ja metsätalousministeriö voi antaa tätä lakia ja sen nojalla annettua asetusta tarkempia määräyksiä lainojen, avustusten ja muiden tässä laissa tarkoitettujen etuuksien myöntämisestä. Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa myös kauppa- ja velkakirjakaavat, hakemus- ja päätöskaavat sekä muut tämän lain toimeenpanoa varten tarpeelliset kaavat ja menettelytapaohjeet.

10 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

66 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Tällä lailla kumotaan 24 päivänä elokuuta 1984 annettu kolttalaki (611/84) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin.

67 §

Siirtyvä omaisuus

Kumotun kolttalain ja muun aikaisemman kolttalainsäädännön nojalla hankittu omaisuus, jonka käytöstä ei ennen tämän lain voimaantuloa ole määrätty tai joka vapautuu sanotun lainsäädännön mukaisesta käyttötar-

koituksesta, katsotaan hankituksi tämän lain tarkoituksiin.

68 §

Eräät aikaisemman lainsäädännön mukaiset toimenpiteet ja oikeussuhteet

Kolttien asuttamisesta annetun lain (273/55), kolttien maanjärjestelylain (593/69) ja kumotun kolttialain mukaisen valtion ja luottolaitoksen saamisen takaisinmaksuajan ja koron sekä muiden ehtojen osalta noudatetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja niiden mukaisia sopimusehtoja. Tämän lain voimaantulon jälkeen syntyvän mainitun kolttialain mukaisen saamisen takaisinmaksuajan, koron ja muiden ehtojen osalta noudatetaan niin ikään sanotun lain säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä noudatetaan niin ikään niiden asioiden osalta, jotka muutoinkin liittyvät 1 momentissa tarkoitettujen lainsäädännön täytäntöönpanoon ja joista ei tässä luvussa toisin säädetä. Sanottu koskee myös valtion verovapauksia sekä maksuhelpotuksia, valtion toimesta tehtäviä töitä ja tilojen rajoituksia. Tilojen luovutusluvut ja rajoituksista vapauttamiset voidaan edellä sanotusta lainsäädännöstä poiketen kuitenkin myöntää 36 §:ssä säädettyjen perusteiden mukaisesti ja siinä säädettyä menettelyä noudattaen. Muutoksenhaun osalta noudatetaan soveltuvin osin, mitä 63 §:ssä säädetään. Asetuksella voidaan myöskin antaa sanotusta lainsäädännöstä poikkeavia menettelytapasäännöksiä.

69 §

Aikaisempien lainojen valtionvastuu ja hoitopalkkiot

Ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyjen 68 §:ssä tarkoitettujen lainsäädännön nojalla myönnettyjen lainojen valtionvastuun ja lainanhoidokustannusten korvauksen osalta noudatetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä sekä niiden nojalla annettuja määräyksiä ja niiden mukaisia sopimusehtoja.

70 §

Aikaisemmat panttioikeudet

Edellä 68 §:ssä tarkoitettujen lainsäädännön nojalla myyty tila tai alue, joka on tämän lain voimaan tullessa panttina valtion kauppa- tai

myyntihintasaamisen ja sen koron maksamisesta siihen saakka, kunnes saaminen on loppuun suoritettu, on edelleenkin samoin ehdoin panttina tämän saamisen maksamisesta.

Tila tai alue on panttina tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen lainsäädännön mukaisesti myös 1 momentissa tarkoitettujen lainsäädännön mukaisen sellaisen kauppa- ja myyntihintasaamisen maksamisesta korkoineen, joka on syntynyt tämän lain voimaantulon jälkeen tai jonka panttioikeudesta ei ole tehty ennen sanottua ajankohtaa ilmoitusta asianomaiselle tuomarille.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen lainsäädännön mukaisten kustannusosuuksien ja niiden korkojen maksamisesta on asianomainen tila tai alue panttina siten kuin 1 ja 2 momentissa säädetään.

Milloin tila tai alue on 2 momentissa säädettyin tavoin panttina, tulee maaseutuelinkeinopiiriin lähettää asianomaiselle tuomarille ilmoitus panttioikeutta koskevan merkinnän tekemistä varten kiinnitysrekisteriin. Kun saaminen on täysin maksettu, tulee maaseutuelinkeinopiiriin lähettää ilmoitus asianomaiselle tuomarille tilan tai alueen vapautumisesta panttivastuusta.

71 §

Varainkäyttö

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan käyttää myös sellaisiin 68 §:ssä tarkoitettujen lainsäädännön toimeenpanoon liittyviin tarkoituksiin, joihin niitä on käytetty ennen tämän lain voimaantuloa.

72 §

Muut siirtymäsäännökset

Ensimmäinen 42 §:ssä tarkoitettu kyläkokous on pidettävä kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta ja ensimmäinen luottamusmiesvaali toimitettava vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Kolttaneuvostot aloittavat toimintansa välittömästi sen jälkeen, kun ne on valittu kyläkokouksessa. Kolttaneuvostojen ja luottamusmiehen ensimmäinen toimikausi kestää vuoden 1996 loppuun. Lain 56 §:n säännöksiä sovelletaan vasta kolttaneuvostojen ja luottamusmiehen tultua valituksi. Mitä kolttaneuvoston ja luottamusmiehen tehtävistä säädetään, sovelletaan vasta kolttaneuvoston ja luottamusmiehen tultua valituksi.

Tämän lain voimaan tullessa kumotun kolttalain sekä porotalouslain ja luontaiselinkeinolain nojalla vireillä olevat kolttien laina- ja avustushakemukset sekä koltille luovutettavia tiloja ja alueita koskevat aloitetut käyttösuunnitelmat käsitellään loppuun noudattaen mainittujen lakien säännöksiä.

73 §

Viittaussäännös

Milloin muualla laissa viitataan kumottuun kolttalakiin, on viittauksen katsottava tarkoittavan tämän lain vastaavaa säännöstä, jollei edellä tässä laissa säädetystä muuta johdu.

2.**Laki****leimaverolain 30 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 6 päivänä elokuuta 1943 annetun leimaverolain (662/43) 30 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1333/90), seuraavasti:

30 §
Kiinteistön omistusoikeuden luovutuskirja on leimaverosta vapaa:

luontaiselinkeinolain (610/84) tai kolttalain (/) mukaisiin tarkoituksiin;

3) kun tilan, sen osan tai alueen luovuttajana on valtio ja luovutus tapahtuu maaseutuelinkeinolain (1295/90), porotalouslain (161/90),

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 199 .

Helsingissä 14 päivänä lokakuuta 1994

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Maa- ja metsätalousministeri *Mikko Pesälä*

2.

Laki**leimaverolain 30 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 6 päivänä elokuuta 1943 annetun leimaverolain (662/43) 30 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1333/90), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

30 §

Kiinteistön omistusoikeuden luovutuskirja
 on leimaverosta vapaa:

3) kun tilan, sen osan tai alueen luovuttajana on valtio ja luovutus tapahtuu maaseutuelinkeinolain (1295/90), porotalouslain (161/90), luontaiselinkeinolain (610/84) tai kolttalain (611/84) mukaisiin tarkoituksiin;

3) kun tilan, sen osan tai alueen luovuttajana on valtio ja luovutus tapahtuu maaseutuelinkeinolain (1295/90), porotalouslain (161/90), luontaiselinkeinolain (610/84) tai kolttalain (/) mukaisiin tarkoituksiin;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 199 .

I.

Sää 'mlää 'k'k

Riikkpeei 'vi riäššâm mie ldd šiött'teet:

1 lääkk

Aalmilaž šiött'töözz

1 §

Lää j'j tmie 'rr

Tän lää j'j täävtössân õoudâsviikkâd sää 'm-meer da -vuu 'vd jie llem da pi r'g'geemvuott-vâajlažvuõdid da ruõkkâd da õoudâsviikkâd sää 'mkulttuur.

Tän lää j'j vuâlaž tuâimid viõ k'k'e piijimen âlgg vuâmšed vuõss saa 'jest:

1) saa 'mi luâd- da jee 'res jie llemvue j'ji da sää 'mkulttuur õoudâsviikkumuš da jie llemvue j'ji mäângpeällsâžen tuejjummuš

2) jâlstepõõrti da jeâlstem- da tuâjjpirrõõzz pue rummuš

3) sää 'mtääli pue rummuš da tõõi põõžžtummuš saa 'min

4) luâdree g'gesvuõdi pi štti äu k'k'ummuš, ä 'rbvue k'k'pirrõõzz ruõkkumuš da še jee 'res pirrõsaa ššid; da

5) di še jee 'resnalla sää 'mvuu 'vd õoudâviikkumušše

2 §

Sää 'mvu 'vdd

Tän lää j'j vuâlaž tääimid spravdõõdât sää 'mvuu 'vd õoudâsviikkâm väaras

Sää 'mvu 'vdd lij tän lää j'j miel 'dd vu 'vdd, kää 'tt šâdd

1) nuõrttjest riikk raaj räija

2) sââu 'jest Lättjo k'k'e Kattajââ 'r räija da tõn liinj räija, kää 'tt mâânn Kattajââ 'ur viõstârpeä 'ln Ruohojââ 'uri räija da tõõi lää 'ddk'e 'rddepeä 'l Kuruvuei 'v räija da tõ 'st õoudâs Mattojââu 'r viõstârpeä 'l Näñgvuõn viõstârkeäčča mie ldd looggeel Keväjââu 'r vu 'vdd obnes.

3) Viõstrest liinj räija, kää 'tt mâânn k'e 'jjmiel 'dd Näñgvuõn Tsarminjaarg tâ 'vkeäcca da tõs 't Paalgâssuõllja da tõ 'st õoudâs Kärppäsuõllu, Varttasuõllu, Koutukinsuõllu, Lihasuõllu, Kuorpasuõllu, Pahtasalmensuõllu da Pisternjaarg nuõrttpeä 'l da Naamajââu 'r tääl tâ 'vpeä 'l Nje šžjââu 'r Siiričue 'lm Lammassuâllja da veâl

õoudâs Iijââu 'r Ruâvnja r'g'ge da Aanar da Uccjoogg kää 'ddi kõskksaž raaj täijaCuõ lmmvää 'r puõtt; da

4) tâ 'vven Aanar da Uccjogg raaj räija

3 §

Põrggâmvu 'vdd

Tän lää j'j mie ldd luâdjie llemvue k'k'en looggât u 'ccmâddtääll da spesialmâddtääll da kue llšeellmuš, mie 'ccstummuš da puâžztääll di še mue 'rjuusmuš , kuõbbri noormuš da nâkkam jee 'res oddsmõõvvi luâdree g'gesvuõdi äu k'k'ummuš.

Tät lää k'k' kuâskk še jee 'res u 'ccpõrggmuužž, (mie ldd looggeel algpohhtmuš) mii oudt tuâj põrggja da suu peârri vuâzzlaid da še tõn ool veâl jee 'res oummid nu 't, štõ tõt va 'stâd jeänmõsân kolmm ee k'k'tuâjjpäi k'. Jõs põrggâimest lij sa 'mi jijjâz pri 'meâr saa 'mi pi 'rgeemvuõ 'tte , vuei 'tet še suu 'râb põrggâmužž lääinted da veä k'k'ted ko mâi 'd lij õõu 'dpeä 'lnn ceälkkum.

4 §

Sämmlaž

Tän lää j'j mie ldd sämmlažân kiõččât oummu, kää 'tt jiočč lebe koon puârssin lebe ääjjin da ääkin hä 't de õht lij mättjam vuõsmâs kiõllân sää 'm kiõ 'l , da suu kâ 'rmmleččes. Sämmlõžen kiõččât seža päi õuddjab sää 'milaa 'jjin ceälkkum tõn šõddâmvuõdlaž sâmmala da suu kâ 'rmmleččes.

5 §

Tuõrjõõzz vuâla oummu da põrggâm

Tän lää j'j vuâlla kuulli lääinain, veä k'k'vuõdin da jee 'res tuârjõstuaâimin vuâitt piâssâd vuâzzlõžân nâkkam sâmmalaž, koon põõšši jeâlstepäi k'k' lij sää 'mvuu 'vdest, da kää 'tt lij ekonomaalaz saa 'jes da jie llemvue 'jjes da še oomžen lij nâkkam, štõ suu kânnad tuârjjad. Seämma kuâskk še sâmmala pie 'lkuei 'm. Tuõrjõõzz u 'vddemen vää 'ldet lokku oocci da suu pie 'llkueim puätti, vää 'rkõsvuõtt da jee 'res jeällmõõžž.

Tän lää 'jj vuälla kuulli tuáimin vuáitt piássád vuázzlõžân še áá 'jtemes ooumaž, jõs tõõzz liá jee 'rab veá 'r.

Tän lää 'jj vuälla kuulli tuáimin ij vuei 't piássád vuázzlõžân nákkam ooumaž, koon jijjás lebe piellkuie 'm õ 'htereknasttum puátti jee 'res ko tän lää 'jjest ceálkkum põrggmest liá šuu 'rab ko meá 'cctáállministeria nánneem mie 'rr.

Õoudpeä lnn 3 §:st ceálkkum põrggmužž (põrggám vuáitt obbn'es lebe pái pie k'knes toi 'mmjed sää 'mvuu 'vdest) vuei 'tet tuárjjat jõstõn lij áá 'nnem toolkven sännla pi 'rggeemvuo'i 'tte da põrggmest liá vâájlažvuõd šõddát kánnteejen.

6 §

Põrggámáá blek'

Tän lää 'jj vuälla kuulli tuárjjõõzz vuei 'tet u 'vdded:

1) luádláž ooumže

2) mááng luádláž ooumže õhtsežže; da

3) nákkam õhtõsse, káá 'tt šádd luádláž ooumuin da koon täávtõssân lij vuõsstuájjan tän lää 'jjest ceálkkum põrggmuš.

Õudltõssân tuõrjjõõzz ouddmušše 1 momentist 3 sáá 'jjest ceálkkum õhtõ 'sse lij tõt, štõ tõn tiuddvuázzlain lebe vuázzlain pá 'jjel pie 'll liá nákkam oummu , kook jijj lebe kooi piárru vuázzla vuássá 'tte tuárjjam tue 'jjummušše. Jee 'rab veá 'r diõtt vuei 'tet õhtõ 'sse miõttád tuõrjjõõzz še tá 1, ko tiuddvuázzlõžân liá še jee 'res oummu ko sää 'm.

7 §

Tuárjjamvuálaž õhtõõzz

Tän lää 'jj vuälla kuulli tuárjjõõzz vuei 'tet u 'vdded nákkam pääiklaž da še jee 'res õhtõõzzid, kook liá privatvuámšstõžžast da kook õõudásve k'ke tän lää 'jjest ceálkkum põrggám- lebe kulttuuraa ššid.

Tuárjjõõzz vuei 'tet u 'vdded še nákkam siõmmna šuu 'rbib õhttsaž háámmaid, koin liá vuázzlõžžen še jeárraz ko sää 'm lebe pääiklaž õhtõõzz. Riikk da ká 'dd vuei 'tte še á 'lged vuázzlõžžân õhttsáž háámmaid.

8 §

Máttam tuõrrjõstuáim jee 'res láaa jji mie 'ldd

Sää 'mvuu 'vd palggsid tuárjjeet puážztááll'läá 'jj (161/90) mie 'ldd. Mudoi 4:st ceálkkum saa 'mid uu 'det õudltõõzzid tän lää 'jj mie 'ldd. Tõk va 'stee puážztááll'läá 'jjest da luádjie 'llevue k'kláá 'jjest ceálkkum õudltõõzzid.

Tän lää 'jj mie 'ldd tuõrjjõõzz jeá 't uvddu nákkam hommu, koonn vääras lij uvddum veá k'k-vuõtt, riikk'láinn lebe korkktuárjjõsláinn mõnne jee 'res láá 'jj mie 'ld.

9 §

Máttam vuõiggádvuõd

Sámá 'mvuu 'vdest jeálsteeja sámmlast lij vuõiggádvuõtt jee 'res korvvõõzztáá tän vuu 'vd riikk jánnamin da čaa 'žzin:.

1) vá 'ldded jijjáz puá 'lddemmuõrrtaarbes vääras riikk meá 'ccest viirrám muõrid da ká k'kmuõrid, leša ij seža raajjmu šše ántteeja muõrid:

2) vá 'ldded vie 'ltemes taarpees vääras raajjám-, puá 'lddem-, da jee 'res kuáttaunásmuõrid da še raajjám- da jee 'res kuátt'taarbes vääras šáu 'rvuõddáz da máddvájjaz ttõõig , kooig miecchalltõõzz verğgoummu meá 're;

3) raajjád puážž-, mie 'ccstummuš-, da kue 'll-še 'llemkeámpaid, kue 'llpoo 'grvid da áái taid taarblaž paai 'kid mie 'cchalltõõzz láá 'v k'ee 'jjest;

4) raajjád säätkaid da áárdaid jee 'rab láá 'vitáá;

5) lue 'šted skootid luõttu da čuõppád tõi 'd suei 'nid, lõõstid, njoorm da vuáššid da mie 'cchalltõõzz láá 'vin še kõõccád jeákkal

6) rai 'vvjed peáld, poožn da palggsid; da

7) še 'lled kue 1 riikk jánnmest

Meá 'cchalltõõzz ve 'rggne k'kin láá 'vin vuei 'tet 1 momeent 1, 2, 4 da 7 saa 'jest ceálkkum õudltõõzzid u 'vdded jee 'rab veá 'rest še õhtõõzzid, koid sää 'm ko 'lle. Meáccchalltõõzz verğgne k'k vuáitt u 'vdded 3 saa 'jest ceálkkum õudeltõõzz še õhtõsse, káá 'tt šeell kue 1 da 6 saa 'jest ceálkkum õudltõõzz páái kooláž palggsa.

Õoudpeä lnn 1 momeent 3 da 5 saa 'jest ceálkkum láá 'v vuážž u 'vdded pái tá 1, jõs tän raajjmuužž tuejjummuš lebe jákkal kõõccmuš lij áá 'nnem nu 'vddmen peárru pi 'rggeemvuõd lebe luádjie 'llevue k'ktuájai k'ee 'jjest jeárrmmjen.

2 Láákk

Lááin da jee 'res tuõrjjõstuáim

10 §

Lááinn- da veá k'k'vuõttõudltõõzz

Tän lää 'jj mie 'ldd vuei 'tet lááin da veá k'k'vuõd miõttád pue 'tinalla:

1) Mááddvuá 'sttemplááin táál, tõn vuássadvuõd lebe láá 'ssmáádd hámm'mušše, de tá 1 táállan

kiõččât še määddha ʎk̄keemlækka (396/4), luâdjie llemvue k̄klækka, puâz3tääll'lää'jj (590/69) ja puâz3tääll'lâkkada õõu'dbu sää'mlaa'jjid vuâddeel vuâddummu da tõi'd ve'rdjem tääi;

2) investointiläänin da veä k̄k̄vuõd

a) luâdjie llemvue k̄k̄- da jeeres u'ccpõrggmest taarblaž kiiddõs da pääd ää'nnemvuämstõõžž hâmmam vääras;

b) luâdjie llemvue k̄k̄-, da jee'res u'cclagan põrggmest taarblaž tuejjeem-, äitt-, aazztem- da kääzzkâ'stemraajjmõõžž, 9 §:st ceälkkum raajlmi da tõi'd kuulli mašinai da jee'res seämanallšem raajlmi raajjmuužž, šuu'rummuužž da pue'reem tuâjai vääras da tuâjjpirrõõžž pue'rummušše, ä'rbbvue k̄k̄pirrõõžž ruõkkmušše da pirrõssuejlaž investointid;

c) ääid raajjâmkuuli vääras, tâl ko äidd raajât mäddtäälljännmen ä'ntteja mädd pirr di peäld da viistsõõ'ji rai'vjem da pue'reem vääras;

d) cuõggas raajjmušše, čää'z3 hâmm'mušše, kuânviiggi raajjmušše da šleä'dgtem vääras;

3) põrttläänin da veä k̄k̄vuõd põört da tõõžž kuuli täällraajjmõõžž raajjmuužž, šuu'reem da teevv-muužž vääras di jie llempirrõõžž pue'reem di tõiõi õhttvuõdâst še a'rbbvue k̄k̄pirrõõžž ruõkkâm vääras;

4) äännemkapital'läänin spesialmäddtääi, amatlaž kue llšee llem da 3 §:z 2 momentist ceälkkum u'ccpõrggâm altteem da šuu'reem õhttvuõdâst da suhdantei ta'ssjem vääras; da

5)jât'temveä k̄k̄vuõd amatlaž kue llšee llem da 3 : 2 momentist ceälkkum u'ccpõrggâm altteem da šuu'reem diõtt šõddâm paa'lkid ja kõõsklaž tuâjjviõkk'kuulid di põrggi jijjâz pä'kk̄'kuulid, miõk liä õõudkittetuõ'lttuõ'ljumuužž vuâla.

Läänin da veä k̄k̄vuõd u'vddmest da uvddemõudlõõžžin šiõtt'teet tää'r̄kben asetõõžžin.

Vuõiggâdvuõd tän lää'jjest ceälkkum veä k̄k̄vuõ'te ij vuâžž äälgassetteed.

11 §

Kue llištummuužž

Mäddtääi õõudâsviikkâm fondi tie'ģģivui'm vuei'tet hâmmad kue lâlalgaid sää'mvuu'vd čaa'z3id i'steem vääras da tue'jjeet še jee'res tuâimid, mõõk kue'sk̄ke kue llčaa'z3i häiddamtuâimid.

Õõudpeä linn 1 momentist ceälkkum tuâimast reä'sš jännampäi k̄k̄-jie llemvue k̄k̄kruug, kää'tt vuäitt tõiõi viõ'kkepiijjmuužž u'vdded meä'cchalltõ'sse, šiil- da kue lltääi tu'tkeemstroitla lebe kue llšee llemkää'ddid.

12 §

Mâttam cuâggâsraajjâm- da čää'cchuõlltuâi

Riikk vuäitt, jos tõõžž lij tarbb, raajjâd lebe raajted sää'mtäälai vääras taarblaž cuâggasraajjâm- da čää'cchuõlltuâijaid. Jännampäi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruug reä'sš ää'ššest.

Jännampäi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruug kâdd 1 momentti mie ldd rajjum čuõkku kuddân ää'nmemest tõiõn räjja ko čuâggas lij luõvtum privat cuâkksen lebe aalmilaž čuâkksen ää'nmem diõtt.

13 §

Sluužbtuärjõs

Jännampäi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruug vuäitt riikk täällarvvõõžžâst cuâi'jtum tie'ģģin u'vdded veä k̄k̄vuõd nõkkam hâmmaid, mâäivui'm õõudâsviiggi da ruõkkât sää'mvuu'vd kulttuur-, teât- da jee'res sluužbid.

3 lääkk

Läinn- da veä k̄k̄vuõttmäi'n

14 §

Läinnäi'ģģ da korkk

Läi'nnäi'ģģ lij jeänmõsân 25 ee k̄k̄ed. Läänin korkk lij 4%.

Läänin, mõõk liä uvddum raajjmuužž tuejjeem, teevvmuužž da šuu'reem vääras di še mäddvuâ'stemlääin lij koorktemmes kuõi't vuõsmâs ee'jj ääi'j.

Lääninai vuõsmâs vuänõs'määus pe'rjet tõiõn mähsspeei'v, kää'tt kuõi't ee'jj kee'jjest vuõsmâsân šâdd läänin lebe tõiõn vuõsmâs teä'ģģvue'zz kaggmest.

15 §

Lääninai da veä k̄k̄vuõdi jäänmõsmeä'r

Läänin vuei'tet u'vddet jeänmõsân 85% vuämstõõžž hâmmamhâ'ddest lebe nõkkam kuulin, mäi'd vuei'tet priimmâd.

Veä k̄k̄vuõd vuei'tet u'vdded jeänmõsân 60% nõkkam kuulin, koid vuei'tet priimmâd.

Rää'jtõs ij seža kuõsk tuärjõõžžid, mõõk liä ceälkkum 13 §:st.

Jõs hommu uu'det veä k̄k̄vuõd di še läänin, veä k̄k̄vuõd da läänin õhttsazmie'rr vuâžž kâ'tted hâmm puk kuulid obbnēs.

Mäddvuä 'stempläin ij vuäžž u 'vdded nákkam kaap teäggeema, mä 'st vuämstōōzz luōvtōshâ 'dd mošt debe lij jeänab ko mäi 'd päi 'kkkää 'dd â 'ntteeja hä 'dd lij.

16 §

Läin ääsktōōzz

Läin ääsktōōssân älgg lee 'd täällkiddjummuš. Läin vuei tet seža u 'vdded še jee 'res priimmânallsem 'kiddjummužž vuästa,

17 §

Läaintōs da tōn kuōskki meä 'rōōzz

Läinnaa 'jin, lääinai vuänōōzzin da koork piij- mest, mäausai mähssäi 'gğpooddâst, mäâ 'njem- mest lebe riikklääin korkkuōvâsvuōd miōttmest, kapitalmeä 'rstes vää 'nes vuäžžmōōžž ōōut vuära spravdōōttmest lebe muđoi vuä 'nkab ää 'jest da jee 'res läinnmäainai pirr šiōtt'teet tää 'rkben asetōōzzin.

18 §

Läin da veä 'kkvuōd miōttmuš

Läainaid da veä 'kkvuōdid meätt jännam- päi 'kkjie 'llemvue 'kkkrug .

Ōuddel ko jännampäi 'kkjie 'llemvue 'kkkrug reäšš läin lebe veä 'kkvuōd miōttâm, vuei tet, jōs oozžât, hämmad kää 'dd jännampäi 'kkjie 'llem- ve 'rggoummui ceälkkmuš da taarbšemmest še jee 'res ceälkkmuužžid nu 't mä 'ht asetōōzzâst šiōtt'teet.

19 §

Râäjâm jâä 'tummuš da ta 'rkōōzz

Mädd- da meä 'ctäällministeeria vuäitt taarbšemmest u 'vdded tän lää 'jj da tōn kee 'jjest uvddum asetōōzz tää 'rkab meä 'rōōzzid raajjmest, mōōnn tän lää 'jj mie 'ld tuärjjeet.

Raajmušše miōttum veä 'kkvuōdi da lääinai äännmuužž kää 'ccem da mähssōudltōōzzi tuōttâm diōtt älgg raajjâmpäi 'kest ää 'nned raajjâm- lää 'ppriäššmest meä 'rruum ta 'rkōōzzid: jän- nampäi 'kkjie 'llemvue 'kkkrug vuäitt tuärjōōzz u 'vddmen mie 'rreed ää 'nned še jee 'res miōlstes taarblaž ta 'rkōōzzid. Ta 'rkōōzzid spravdâätt kää 'dd raajmušta 'rkkeea lebe raajjâmlää 'pp- riäššmest meä 'rruum ooumaž raajteei mahssu. Jos raajjâmlää 'v jeä 't taarbšukku, ta 'rkōōzz vuäitt tue 'jjeed še kii-ne jee 'res ää 'nteeja ooumaž, koon jännampäi 'kkjie 'llem-vue 'kkkrug preemm.

Raajmušta 'rkkeea älgg še jee 'res ko 2 momentist ceälkkum paai kin veä 'kkted tän lää 'jj viō 'kkepiijmest spravdōōdele ōudeltōōzzi oocci mahssu raajjmōōžži arvvoōzzid, ta 'rkōōzzid da jee 'res tuäimmses kuulli tuäjaid.

20 §

Kâaccmuš

Mädd- da meä 'ctäällministeriast, mädd- da me 'ctäällministeria teättsluužpkuvdōōzzâst da jännampäi 'kkjie 'llemvue 'kkkrugâst lij vuōi 'gg- ädвуōtt u 'vdded vää 'ld oummuid tuejjeed ta 'rkōōzz veä 'kkvuōdi da lääinai ää 'nnemest. Läin da veä 'kkvuōd vuäžžü älgg čuäi 'jted sijjid pukid taarblaž tiill- da jee 'res ä 'šškii 'rjida da še jee 'resnalla veä 'kkted ta 'rkōōzz tue 'jjemest.

4 läakk

Mäadd hämm'muš

21 §

Vuästt- da serddmōōntōōllmuš

Jännampäi 'kkjie 'llemvue 'kkkrug vuäitt vuä 'stted tän lää 'jj meä 'ri vääras täälaid, täälvue 'zzid, vuōi'gğädvuōdid da vuässōōzid. Kaupphâ 'dd ij vuäžž lee 'd päi 1 tōn poddsaz ä 'ntteeja häâ 'dd.

Jännampäi 'kkjie 'llemvue 'kkkrug vuäitt ää 'nned tän lää 'jj meä rid še mäddtääll'lää 'jj (188/77), luädjie 'llemvue 'kklää 'jj, puäžžtääll- 'lää 'jj da jännampäi 'kkjie 'llemvue 'kklää 'jj (1295/78) meä 'ri vääras jee 'res nalla ko vuōi 'ggädvuōdâst hämmad mädd- da meä 'cc- täällmäädäda uvddum läkka (391/78) vuäddeel ho 'mmjum määd.

Jännampäi 'kkjie 'llemvue 'kkkrugâst lij vu- oi 'ggädvuōtt vaajted vaaldšemes määd jeärssi vuämštam määdäid lebe jee 'res riikk ver'gğpōōrti vaaldšem määdäid. Jōs vaajtemnallsem määd jeä 'la seämma ärvvsa, ko 'rvveet räätktōs teä 'ggen.

Meäcchalltōs serdd, mäñña ko jännam- päi 'kkjie 'llemvue 'kkkrug lij tō 'st esitōōzz tue 'jjääm, jijjōs vaaldšem vuälâž riikk määdäid tän lää 'jj meä rid taarbšem määdäid jännam- päi 'kkjie 'llemvue 'kkkrug vaaldšem vuällä. Meä 'cchalltōōzz vaaldšem vuälâž määdäid vuei tet se 'rreded še ōu 'ddki 'tte jännam- päi 'kkjie 'llem-vue 'kkkrug vaaldšem vuällä, vuöss'sâäjest jeälstumušše ä 'ntteejai tääli vuäddeem vääras. Jōs meä 'cchalltōs da jännampäi 'kkjie 'llemvue 'kkkrug jiä piäzz

õoutmiõ lle serddemvuâlaž mäaddain, âlgg ä šš viikkâd rä tkkeem diõtt mädd- da meä cc-täällministeeria.

22 §

Mäadd lâ nstummuš päkkcûarvvamkaaupâst

Päkkcûarvvamkaaupâst rii kke lâ nstum tääll da jee res sâmmmla sâä mvuu vdest vuâmšstem tääll l lebe tön vue šs vuei tet, huõlkâni tõs t mâi d päkkcûarvvakaaupâst rii kke uvddum lääj 7 š:st šiõtt'teet, âä nned tän lää 'jj meä rid di u vdded tön sâmmmlõ žže, kâä t ä jben tön vuâmšsti lebe suu pie llkuei mmses lebe suännai lebe kuäba-ne suännai preeddanviõr 2 lââggast ceälkkum rue tte lebe peâmpärnna lebe näkkam oummu pie llkueimma, hâ t de tät ij tiudče tän lää 'jj 5 š:st meä rruum õudltõõzzid. Lâ nstum tääll âä nnmest vuei tet â nteejai saa 'ji jäkktõõllâd tön, mâi d päkkcûarvvamkaupin kaaupšem täälai rii kke lâ nstemmest uvddum lää 'jj 7 š:z 4 momenttist lij mie rruum. Lâ nstum tääll vuei tet u vdded še õhtse žže kuâhttsa lebe mänggsa tän ceäkksest ceälkkum ooumže.

23 §

Åalgasmetteemkeâldd

Tän lää 'jj mie ldd riikk vuâ stem kiiddâs vuâmšstõõzz ij vuäžž åalgasmetteed åalgasvâ lddemlää 'jj 4 lââgg 24 š:z mie ldd õõudbu vuâmšteeja lebe suu vuäžžamoummu vie ljest, mõõnn tääll ij leäkku pantvuõiggâdvueõd mie ldd lebe jee resnalla vâlddam oolâs.

5 lââkk

Mäadd kaaupšummuš

24 §

Mäaddkaupšemtuâim

Õõu dpeä lnn 4 š:st ceälkkum sâmmmlõ žže vuei tet u vdded vuõss'sâä j'est jeâlstem vâaras taarbšem toont se sttuõ lljeeja jeân mõsân 5 hehtaar tääll. Tõn ij vuäžž jee rab šiõgg veä rtää u vdded jee res päikka ko jeä rmałpaai ki oolgpæalla. Jee rab veä rest vuei tet seža u vdded mõnne ve rdd šuu rab õõu dpeä lnn ceälkkum täällad.

Sää m ääjab vuâmšstamma tallu vuei tet u vdded lâä ssmäâdd, vuâssõõzz da vuõiggâdvueõdid, jõs lij vuei nnmest, štõ tõk liâ taarblaž luâdjie llevue 'jj ha rjttummušše, leša ij jeänab ko

mâi d puäžžtâäll'lää 'jjest da luâdjie llemvue kklää 'jjest šiõtt'teet. Sâmmmlõ žže da 6 š:st ceälkkum põrggmid vuei tet uccpõrggmuužž vâaras u vdded še mäâdd.

Õõu dpeä lnn 1 momenttist ceälkkum tääll ij vuäžž u vdded kuâhttsa lebe mänggsa õ htseže. Tõn vuäžž u vdded seža pie llkuei mid.

Tääll vâaras vuei tet vuâddeed juâkklää 'jjest (604/51) ceälkkum âä nnemvuõiggâdvueõtt jue kkl päikka nuu bb tääll se st (tl. vuõiggâdvueõtt šee lled kue 1, jâä tted cõõd, vâ ldded čää '33).

25 §

Mâttam vöi ggâdvueõd čäcca

Tääll da lâä s'sjânnum vuõiggâdvueõdâst tâ l ko tõt vuâddeet riikk meä ccjânnuma, lij viõggâst tõt, mâi d lää 'jjest (meä rroõzz kõskkraajâst čää '33est da čaa '33i juâggast) 5 š:z da 9 š:z 2 momenttist da čaa '33i juâggast) 5 š:z da 9 š:z 2 momenttist šiõtt'teet. Kuä ss vuâddeet mängg täällad lebe lâä s'sjânnumed seâmma poodd, tõõi vâaras vuei tet rätkkad šiõttlõs õhttsaž čää ccpai kkl. Vuâddan õhttsaž vuâssõõzzi meä rreema liâ täälai da lâä ssmäâddai manttaal. Vuõi ggâdvueõtt jeä t seža kuõ škkpaikka u vddu.

26 §

Mäadd âannmuš jee res meä rid

Jõs hommum vuâmšstõõzz jeä t taarbšukku tän lää 'jj meä rid, vuei tet tõt âä nned luâ d' djie llemvue kklää 'jj, jânnapâi kkljie llemvue kklää 'jj lebe puäžžtâäll'lää 'jj meä rid lebe âä nned tön jee res meä rid ja kktõõlee l tön mâi d vuõiggâdvueõdâst luõvted riikk mäddvuâmšstõõzz da puâttipu htti vuõiggâdvueõdid lij lää 'jjest (687/78) meä rruum.

27 §

Mäadd âä nnemplan

Jânnapâi kkljie llemvue kklkrug âlgg tuejjeed jijjâs-i mäâddâä nnemplan ho mmjummu lebe jee res nalla hommum mäâddast, pe ce tâ l jõs kõõčcmest lij pâi õõut lebe mâttam 24 š:st ceälkkum tääll lebe jee res vuu vd vuâddemmest lebe 25 š:st ceälkkum vuâmšstõõzzâst.

Tâ l ko vuâmšstõõzz âä net jee res ko tän lää 'jj meä ri vâaras ijka jânnapâi kkljie llemvue kklkrugâst leäkku, tön mie ldd mäht lij jee rben šiõtt'tuum, vuõiggâdvueõtt riikk mäddvuâmšstõõzz luõvted, âlgg tät vue šs tän ää ššest se rdded mädd- da meä cctäällministeeria kiõttõõlâm diõtt.

Plaan siiskâst, raajjmet da mōontōolmin, mäi 'd tōn ōoutvuōđast älgg jä k̄k̄ted tōn mäid tää r̄kben meä r̄reet asetōōzâst.

28 §

Mädd oocmuš

Mäadd oozžât jännampäi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruugâst kii r̄jin. Oocmōōzžâst älgg ceälkkumuš hâmmad kää 'dd jännampäi k̄k̄jie llemver ḡg-oummust da taarbšemmest še saa 'mi sijddsâbbar ceälkkumuš.

29 §

Kauppriâššmōš

Jännampäi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruug reäšš tää, päai k̄ lebe jee 'res ōudltōōzž kaupšemmest oocca di mähss- da jee 'res luovtemmäinain.

Tää, vuu 'vd lebe jee 'res ōudltōōzž kaupphâ 'dden meä r̄reet ää 'nnem 'meä 'r mie ldd šōddi ä 'ntteeja hâ 'dd.

30 §

Kaupphâ 'dd vä 'sttmähssemäi ḡg da korkk

Tää, lebe lāâ 'sspäai k̄ kaupphâ 'dd vä 'sttmähssemäi ḡg lij jeänmōsân 25 ee k̄ked da jue k̄k̄ekksaž korkk lij 4%. Kaupphâ 'dd lij koorkte 'mes kuō 'htt ee 'jj ääi 'j tōn rāâ 'jest ko kauppk̄e 'rjj lij vuälläkeē 'rtum. Kaupphâ 'dd vuänōōzzi pe 'rrjummuš alteškue 'det tōn mä 'hssempeei 'v, mii vuōssmōsân šâdd kuoi 't ee 'jje keē 'jjest kauppk̄e 'rj vuälläkeē 'rjemmest. Tōi ōoudpeälñn 24 š:st ceälkkum jee 'res vuu 'vdi da vuässōōzi peä 'lest mä 'hssemäi ḡg lij jeänmōsân 10 ee k̄ked da ekksaž korkk lij 8%.

Tōt vue 'ss tää, lebe lāâ 'ssvuu 'vd kaupphâ 'ddest, kää 't i llä uvddum mie 'rmmu mähssemmäinaivui 'm veä l̄ggen, älgg mä 'hssed kauppk̄e 'rj vuälläkeē 'rjemmen lebe mie 'rräi 'jest. Mie 'rräi ḡ ij vuäžž lee 'd vitt ee 'ed kōōk̄k̄ab kaaptuejjeem-peei 'vest looggeel. Tā l ko kaupphâ 'dd vue 'zz jeä 't mahssu kauppk̄e 'rj vuällkii 'rjemmen, älgg tō 'st mä 'hssed ekksaž koork 8%. Tān kaupphâ 'dd vue 'zz vuōsmâs vuänōōzž da koork pe 'rjet tōn mä 'hssempeei 'v, mii vuōssmōsân šâdd koolm mänpâai keē 'jjest kauppk̄e 'rj vuälläkeē 'rjemmest.

Kaupphōō 'ddi pe 'rjemmest, määusai mäajemmest da korkkluōvsvuōđ miōttmest tā r̄kben meä r̄reet asetōōzzin,

31 §

Mäaddmett 'teemtuäi 'mtōōzž

Jännampäi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruug mäaddmetteeminsinōōr lebe suu meä 'rrōōzžâst mäaddmetteemteknikko vuäitt spraavdōōttâd juâkklāâ 'jj mie ldd siōtt 'tuum mäaddmetteemtuäi 'mtōōzž, mii kooll tñn lāâ 'jj viō k̄k̄epiiijmušše. Jännampäi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruug vuäitt še ra 'ddjed tñn lāâ 'jj mie ldd šōddi mäaddmetteemtuäimtōōzzi ä l̄gge piiijmest.

Riikk mähss mäaddmetteemtuäimtōōzzi tuäim-tōsmääusaid, mōōkk šâ 'dde tñn lāâ 'jj viō k̄k̄e piijâm keē 'jjest.

32 §

Kaupsummuš

Kauppk̄ii 'rji raajjmet da vuälläkii 'rjemmest da oōdd hââ 'dd meä 'rremmest ošvdōōttmuuzž diōtt lebe vuämštōōzž ää 'rvest šōddâm jōnn mut-tâz diōtt meä 'ree asetōōzzin.

Ko riikk luōvât tää, laid lebe lāâ 'ssvuu 'vdi lebe vuässōōzzid ōhttsaž jännmid lebe vuōigâdvuōđid jee 'reabnallšem vuōigâdvuōđid tñn lāâ 'jj mie ldd, tā l jeä 't jeäk̄ktukku tōn, mäi 'd mäddviōr l lāâgg 2 š:st meä r̄reet luōvttempōmmi vuōigân tuōđšte 'mmest. Luōvttempōmmjest älgg čuežžad, štō vuâddan tää, lebe jännampäi k̄ vuäžžmušše lij tāt lāâ k̄k̄. Ko oozžât lāâ 'jjčuârvvumuuzž tōi 'd tñn lāâ 'jjest ceälkkum vuäžžmuuzžid, mäi 'nn riikk lij tää, lebe jännam luōvteejen, ij leäkku tarbb čuäi 'jted čiolgtōs ōōu 'dbu vuämšteeja vuämštōsvuōi 'ggâdvuōđâst. Tā l ko lāâ 'jjčuârvvumuuzž oozžât näkkam vuämštōōzž vuäžžmušše, kää 't lij ōhttuom ju 'n äärii tallu tñn manttaal kaaggee l lebe mie 'rvroudda nu 't štō tñn vää 'ldet lokku tñn manttaal meä 'rremmen, algguädlâž vuäžžampōmmjen heivvai veergla ččânja vuōigântuōđšstum kopia čiolgtōōzžâst, käätt se 'st tuō 'llai manttaalreknâ štōōzž.

33 §

Panttvuōigâdvuōtt

Tää, lebe jännampäi k̄k̄ lij panttân kaupphâ 'dd, tñn koork da pe 'rjemkuuli mä 'hssmest kaupraajjâmpeei 'vest la 'sk̄keem ōuddvuōi 'ggâdvuōđin. Hââ 'dd korkines vuäžžât jee 'rab riäššâm-tää täälast lebe jännampäi k̄k̄ äälgasväl ldded huälk̄k̄ani tō 'st, mōōn kuu k̄k̄ tōk liä leämmaš määu 'sk̄ânai, tñn po 'reâad mie ldd nu 't mä 'htt meä r̄reet piidi da määusai pe 'rjemmest uvddum lāâ 'jjest (367/61).

Mâi 'd 1 momenttist kaupphâa 'ddest šiott'teet, kuâskk seâmmanna tøn hâa 'dd, mii lij tallu lebe lââ 'ssvoudda uvddum vuâssõõzâst õhttsaž jânnma meâ 'rrium, da tøn koorik. Hââ 'ddest koorikines lij seža seâmma õu 'ddvuõiggâdvuõtt ko mâi 'd lij šiott'tuum õlmmvuõi 'ggâdvuõdlaž mäusaid, mõõkk mâ 'nne täälain, da tõt vuâžžat pe 'rrjet tõi 'st, kii pe 'rrjem poodda lij tääl lebe lââ 'ssvuu 'vd vuâmšseei.

Kuul korkines vuâžžat jee 'rab riâššâmtää tääl last lebe jânnampâi 'kest âalgasväl 'dded huâl'kâni tõi 'st, mõõnn kuu 'kk tõk liâ leämmaš mäâu 'skânai, tøn pu 'reââd mie 'ldd mä 'htt meâ 'rreet piidi da mäusai pe 'rrjemmest uvddum lââ 'jjest. Tõid vuâžž pe 'rrjet tõi 'st, kii pe 'rrjem poodd lij tääl lebe jläâ 'ssvuu 'vs vuâmšsteei.

Pantvuõiggâdvuõdâst Kiddjemrekistra tuejjeem i 'lmmtõõzzin šiott'teet täâ 'rkben laa 'jjin.

34 §

Tääl kuõskki ooccmuuzž

Jõs riikk lij tån läkka vuâddeeja lââ 'jjuârvmalebe kiddjemää 'šseest oocjen, ä 'šškii 'rjid vuâžžat vuõl'tteed pää 'št mie 'ldd suudâmstoulla, suudâm'kââ 'dd su 'vddja lebe suudâmstuu 1 kanslia

35 §

Çuâggasraajjâm- da čää 'cchuõlltuâi

Jõs riikk lij raajjâm lebe raajtam tån lââ 'jjuâl- la kuuli täälai vâaras çuâggas- da čää 'z- huõlltuâjaid, kuulin pe 'rrjet tääl vuâmšsteejast tõi mie 'rr, mâi 'nn tääl ä 'rvv (ko tõi 'ää net jijjâz meâ 'rre) sâtt lee 'd pâjnnam tuâjai kee 'jjest, jâân- mõi'sân seža 10 proseent tallu šõddâm kuuli meâ 'rest. Meâ 'rr, mii pe 'rrjet, vâ 'sttmâ 'hss- emâi 'gğ lij 10 e 'kked da tõi ekksaž korkk nellj proseent. Pe 'rrjemmest meâ 'rad jânnampâi 'kkjie 'llemvue 'kkkruug.

Pe 'rrjummušše da mä 'hsem hiâlpuumušše, luõvâsçeälkkumužže da še jee 'res aa 'ššid lij ââ 'nteei vue 'zzin viõggâst, mii kaupphõõ 'ddi pirr šiott'teet.

6 lââkk

Täälai rää 'jtõõz

36 §

Rää 'jtõõz

Vuõiggâdvuõtt' tuâi 'mm, mâi 'nn jânnampâi 'kkjie 'llemvue 'kkkruug lââ 'vtää luõvtet tån

läkka vuâddeepe vuâdduum tääl lebe vu 'vdd lebe tõi vue 'ss, lij kuddtemes. Jânnampâi 'kkjie 'llemvue 'kkkruug âlgg miõttâd lââ 'vv tâ 1, ko vuâžžjen lij Aanar kââ 'ddest jeâl'steeja tiudd- väl'dd'saž sâmm'laž, kââ 'tt ij vuâmašt tån lââ 'jj vuâlla kuulli tääl, lebe ko vuâžžjen le 'čči nâkkam ooumaž, kââ 'tt ä 'rbbjeeč luõv'teeja. Keâzz- ne jeâr- rsa lââ 'v sâtt miõttâd pâr tâ 1, ko tõiõz liâ aabâs pue 'r veâ 'r.

Õõudpeâ 'l'n 1 momenttist šiott'tuum rää 'j- tõiõz liâ viõggâst 20 ee 'kked tõi peei vest, ko tääl last lebe lââ 'ssvuu 'vdest rajjum kaup'ke 'rjj lij vuâl'la'kii 'rjum. Tääl vuâžž kiddjed, rää 'jtõõzi cõõg'kanai, jee 'res vuõiggâdvuõd ko vu 'rrvuõiggâ- dvuõd tuâkkõssân ja pa 'nttjed vie 'lj mä 'hsem tuâkkõssân da âalgasmetteed di kaup'šed päkk'çuâr'vamkaupin. Jânnampâi 'kkjie 'llem- vue 'kkkruug vuâitt, kuâ 'ss tõiõz liâ aabâs pue 'r veâ 'r, luešt'ted luõvâs tääl lebe tõi vue 'zz tån ceâk- kest šiott'tuum rää 'jttõõzin.

Jânnampâi 'kkjie 'llemvue 'kkkruug vuâitt lâ 'htted õu 'ddlest tån paragraafist riõššum lââ 'v da tõi luõvâsçeälkkumuuzž kuõskki riõššma mäâin, štõ tån lââ 'jj vuâlla kuulli lâinn lebe kaupphâ 'ddvuâžžam âlgg obbn'es lebe pie 'kknes mä 'hssed vâ 'stt koorikines. Jõs tääl vâaras lij miõ- tum tån lââ 'jj vuâlla kuulli veâ 'kkvuõtt ij-ka tõi miõttmest leâkku mõõnnâm 10 ee 'kked, de riõššma sâtt še lâ 'htted mäâin štõ ceälkkum veâ 'kkvuõtt lebe tõi vue 'ss âlgg tâ 'l'si mä 'hssed vâ 'stt rii 'kke.

37 §

Jee 'rab lââ 'ssmäâin

Tâ 1 ko tån läkka vuâddeepe mäâdd, lââin lebe raajjâmveâ 'kkvuõd vuâžžam ooumaž lebe tõi, keâzz suu tääl lebe tõi vue 'zz vuâmšstõs- lebe vaaldšemvuõiggâdvuõtt lij serdd'jõõvvâm lebe, jõi sij liâ jâân'bõs, ij-ka õhtkaan see 'st leâkku koolm ee 'jj se 'st põõššinalla jeâl'stam tån tääl last, jânnampâi 'kkjie 'llem- vue 'kkkruug vuâitt meâ 'r- reed tâ 1 štõ tääl lebe vuu 'vd kuõskki riikk vuâžžmuš, riikk'läinn lebe veâ 'kkvuõtt âlgg mä 'hssed mäâusat. Jõs veâ 'kkvuõd miõttmest lij mõõnnâm 10 ee 'kked, veâ 'kkvuõd jeâ 't vuõittu meâ 'rreed mä 'hssed mäâusat.

Kaup- da veâ 'lgg'kii 'rjida veâ 'kkvuõdi miõtt- muuzž kuõskki riâššmid âlgg vâ 'l'dded mäinn nu 't ko 1 momeent šiott'tõõzzin lij ceälkkum. Kaup- da veâ 'lgg'kii 'rjid vuetet vâ 'l'dded mie 'l'dd (vuâžžam luõvâsçeälkkem di kaup- da lâinn- mäâinain moštebe suâppum sâkkkoorki

meä 'reem vaa 'rin) še jee 'res mäainaid, mõök kue 'skke tääl lebe vuu 'vd äännmuuzž, vuäžžmuuzž pe 'rjem stannmuuzž, lään äännmuuzž di taarblöššän 'kiöccum jee 'reab mäainaid.

7 lãåkk

Vuäžžmuuzži pe 'rrjummuš

38 §

Kaupphõ 'ddivüäžžmuuzži da läänai luõväsce-äkkmuš

Jännampäi 'kkjie 'llemvue 'kkkrug vuäitt 36 da 37 §:st siõtt'tjummu lâä 'ssen asetõõzzâst tää 'rkben siõtt'tummu vuäddõõzivuõi 'm meä 'reed tän lâä 'jj vuälãž riikk kaupphã 'ddvuäžžmuuzž da riikk-lään mä 'hssed määust pie 'kknes lebe obbn'es õhttã lebe mænggen pie 'kkeest, jõs veälglãž lij riikkãst määdd vuä 'sttmen lebe lään oocmen ouddam vääžnai sõõ 'jin puäst lebe mudoi mõõn-tõõllãm ploottai nalla, luõvtãm tääl pie 'kknes lebe obbn'es lebe i llã jä 'kktoõllãm 61 §:st ceäkkum plaan lebe jõs tääl lij jouddam kaupšed åålgasvã 'lddemtuåimin. Jännampäi 'kkjie 'llemvue 'kkkrug vuäitt asetõõzzin tää 'rkben siõtt'teem vuäddõõzivuõi 'm meä 'reed kaupphã 'ddvuäžžmuuzž da lään tã 'l'si vã 'st mähssennalla še tã 'l ko veälglãž i llã jä 'kktõõllãm kauppa-da veä 'lggkerjja pijjum jee 'res mäainaid.

Pe 'rjemnallšem l momentist ceäkkum riikk kaupphã 'ddvuäžžmuuzžid da riikk-läänid vuäžž pe 'rjed jännampäi 'kkjie 'llemvue 'kkkrug läägg-lãž riãššmid vuäddeel åålgasmetteel tõn po 'reådin ko mii lij piidi da mäausai pe 'rjemmest åålgasmetteel uvddum lâä 'jjest siõtt'tuum. Tän lâä 'jjest ceäkkum riikk kaupphã 'ddvuäžžmuuzži da riikk-läänid mäaus kooi mähssempei 'vv lij mõõnnãm, vuäžž pe 'rjed ceäkkum po 'reådin jee 'rab riõššãmtã.

Jännampäi 'kkjie 'llemvue 'kkkrug vuäitt u 'vdded õuddlest teåd tõ 'st, šãdttvu tuåim kee 'jjest riikk-lãäi 'n lebe kaupphã 'ddmõhssmuuzž luõvasceäkkmuš lebe veä 'kkvuõd vã 'st pe 'rrjummuš.

39 §

Veä 'kkvuõdi vã 'stpe 'rrjummuš

Tãn lãkka vuäddeel uvddum veä 'kkvuõd vuei 'tet pe 'rjet obbn'es lebe pie 'kknes vã 'st rii 'kke, jõs:

1) veä 'kkvuõtt lij miõttum puä 'st vuäddõõzivuõi 'm;

2) veä 'kkvuõd vuäžžij lij ouddam vääžnai sõõ 'jin puäst teådãid, mõök liã vaikkam veä 'kkvuõd miõttmušše lebe mähsmušše lebe mudoi lij leãmãš ploottai;

3) veä 'kkvuõd vuäžžij lij juõkkum tääl viid ee 'jj se 'st veä 'kkvuõd vuäžžimest;

4) veä 'kkvuõd vuäžžij lij viält'temes veä 'rtää loopptãm tuejjummužž, mõõn vääras lij vuäžžãm tuärjõõzz lebe uu 'ccääm tõn viid ee 'jj se 'st veä 'kkvuõd mãåimõs lebe, jõs veä 'kkvuõtt i llã mahssum obbn'es, mãåimõõzzãn kaggum teä 'ggvue 'zz mã 'hssmest;

5) veä 'kkvuõd vuäžžij lij kaapšãm tuärjjummu vuãmštõõzz viid ee 'jj se 'st veä 'kkvuõd, lebe jõs veä 'kkvuõtt i llã mahssum obbn'es, mãåimõõzzãn kaggum mähssvue 'zz mã 'hssmest;

6) veä 'kkvuõd vuäžžij i llã jä 'kktoõllãm veä 'kkvuõttriãššãm jee 'res mäainaid.

Jãlstepõõrt vääras miõttum veä 'kkvuõd vuei 'tet veäl še tã 'l pe 'rjed vã 'st, jõs tuärjjummu põrttãst jioõõ veä 'kkvuõd vuäžžij lebe suu vuõiggãdvuõdvuãmšteejes ij leäkku jeålstãm uu 'ccmõsãn 10 ee 'kked veä 'kkvuõd miõttãm.

Veä 'kkvuõd ij vuäžžij mie 'reed vã 'stpe 'rjed teånab mãñña tõst ko 10 ee 'kked lij mõõnnã' veä 'kkvuõd miõttmest. Pe 'rjemnallšem veä 'kkvuõd vuäžžij vã 'ldded tõn täälãst, mõõnn vääras tõt lij miõttum, seãmã õuddvuõiggãdvuõdin ko tãålin mõõnni õlmmvuõiggãdvuõdlãž mãåusain siõtt'teet. Pe 'rjummuš vuäžžij tuejjeed piidi åålgasvã 'lddemest meårnum po 'reådãin.

40 §

Luõvasceäkkmuš- da mãññemkoork

Mahssu meä 'rruum veä 'kkvuõdi, kaupphã 'ddvuäžžmuuzži da läänai luõvõscea 'kkkemkoorkãst da mãññamma mähssvue 'zzid mähsssem koorkãst da tõõi pe 'rjemmest siõtt'teet asetõõzzin.

41 §

Kaupphã 'ddvuäžžmuuzži da läänai koorki ta 'rkummuš

Tãål, lâä 'ssvuu 'vd lebe vuässõõzz kaupphã 'dd da läänai ekksãž koork vuei 'tet ta 'rkkeed ååjmõsãn kuudãd lãinne'e 'jj aalgãst looggeel jeån-mõsãn kuõi 'htt proseent mãñña lãään vã 'lddemest aalmilãž korkktãã 'zzest šõddãm muttsid va 'steel.

8 lãákk

Saa 'mi aa 'ssi hãí 'ddmuš

42 §

Sijddsãábbbar

Njauddâm da Njållem-Kevãjãâu 'r siidãst ãã'net sijddsãábbbar õõut vuãra ka 'ndaree 'jjest. Lãã'ssen vueil tet ãã'nnet pã 'lmeãr'saž sijddsãábbbrid nu 't mãhtt jiočč sijddsãábbbar riãšš lebe sãã 'msuãvtõs lebe õuddooumaž vuãinn, što tõõzz lij tarbb lebe, jos uu 'cmõsãn 10 j iidãst jeãlsteēja jionstemvuõiggãdvuõttne 'kãed tõn tãtta i 'lntemmes ãã 'šš kiõttõõllãm vããras.

Sijddsãábbra kãčcmest šiõtt'teet tãã 'rkben asetõõzzin,

43 §

Vuãssõõttãmvuõiggãdvuõtt da riãššõmvã 'ldd

Sijddsãábbrest vuãžža aa 'ššin riõššãd sãbbra noorrõõttãn vuõrãsoummu, kook põõššinalla jeãlste siidãst da sij pie 'llkuei 'm. Jõs sãbbrest kiõttõõllãm vuãlaž ã 'šš kuãsk jee 'res oummu õudeltõõzzid da vuõiggãdvuõdid, lij su 'st tãn ãã 'šš peã 'llest vuõiggãdvuõtt vuãssõõttãd sãbbra da vã 'ldded saakkvuãr.

44 §

Sijddsãábbrest kiõttõõllãm ãã 'šš

Sijddsãábbrest kiõttõõllãt:

1) esitõõzz da ceãlkkmuužž saa 'mi jie 'llem-vue jiid da jeãllmõõžžid kuõski kookkaskue 'ddi lebe vuãdjuurdlaž aa 'ššin;

2) sãã 'msuãvtõõzz vuãzzlai da vãã 'rrvuãzzlai va 'ljummuš; da

3) vaall'lu 'vddkãã 'dd va 'ljummuš saa 'mi õhtt-sãž õu 'ddoummu vaali diõtt

Sijddsãábbbar vuãitt u 'vded 1 momentti 1 sãã 'jest ceãlkkum aa 'ššid še sãã 'msuãvtõ 'šše kiõttõõllãm vããras.

Sijddsãábbbar vueil tte noorrõõttãd še õhttsaž sãbbra sããrnõõttãd da riãssãd 1 momenttist ceãlkkum kuhttu siid õhttsaž aa 'ššin.

Vaall'lu 'vddkãã 'dd ãlgg va 'ljeed uu 'cmõsãn kutt mããnpããi õu 'ddel ko õuddoummu oodd tuãimppããi ãlgg.

45 §

Sããmmsuãvtõõzz

Sijddsãábbrest kiõttõõllãm aa 'šši valmštõõllmest da sijddsãábbri riãššmi viõ 'kãé piijimest

ã 'nne huõl Njauddãm da Njã 'llem-Kevãjãâu 'r sijidi sãã 'msuãvtõõzz. Sãã 'msuãvtõõzzi tuãjjan lij u 'vded ceãlkkmuužžid ve 'rõõgoummuid 44 §:st 1 momeent 1 sãã 'jest ceãlkkum aa 'ššin tã 1, ko ãã 'ššest lij kãirãs jeã 't-ka sijddsãábbbar vuõittu kãčcad ãã 'šš kiõttõõllãm. Sããmsuãvtõõzz vueil tte lãã 'ssen u 'vded ceãlkkmuužžid:

1) puãžž-, meã 'ccstem- da kue 'llkeãmp-ooocmmužžin;

2) mããddvuãžžãnoocmmužžin;

3) sãã 'mtããlai luõvtemlãã 'vin;

4) sãã 'mvuu 'vd ãã 'nnmest; da

5) jee 'res seãmanallšem aa 'ššin, mõõk tã 'lsi kuãskãe saa 'mid.

Kuhttãe sãã 'msuãvtõsse va 'ljeet koolm ka 'ndaree 'j jããjas nellj vuãzzla da vuãzzlaid kuõi 'htt vãã 'rrvuãzzla. Vuãzzla da vã 'rrvuãzzla ã 'lõõga lee 'd 43 §:st vuõsmãs ciãlkãst ceãlkkum oummu. Kuhttu sãã 'msuã saaggjãã 'dteejen lij saa 'mi õuddooumaž.

Sãã 'msuãvtõõzz vueil tte norrõõttãd še õhttsaž norrõ 'sse, ko 'st kiõttõõllãm saa 'mi õhttsaž aa 'ššid.

46 §

Õuddooumaž

Saa 'mi õhttsaž aa 'ššid hãí 'ddad da saa 'mi õudltõõzzid kãã 'ced vueil tet va 'ljeed saa 'mi õu 'ddooumaž, koonn tuãimppãã 'j j lij seãmma ku 'kã ko sãã 'msuãvtõõzz

vuãzzlain. Sãã 'msuãvtõõzzi õhttsaž sãã 'bbar va 'lljad saa 'mi õuddooumãe vãã 'rroummu, kãã 'tt hãí 'dd õuddoummu tuãjãid tã 1 ko õuddooumaž ij vueil t lebe son lij cõglvaž. Õuddoummu tuãjãin šiõtt'teet tãã 'rkben asetõõzzin.

Õuddooumaž da suu vãã 'rroumaž ãlgg lee 'd 4 §:st ceãlkkumnallšem ooumaž, jeãlsted sãã 'mvuu 'vdest, siõltteed sãã 'mkiõl da kãã 'tt lij tãn tuõjju põ 'stti.

47 §

Vaall'lu 'vddkãã 'dd

Kuhttuž sijddsãábbbar va 'lljad 3 vuãzzla jijãž sijid vaall'lu 'vddkããda da sijid jue 'kãežãe jijãž vãã 'rroummu õuddoummuvaal tuãimtem vããras. Vaall'lu 'vddkãã 'dd vuãzzlõžen da vuãzzlai vãã 'rroumãen vueil tet va 'ljeed pãi tõn siidãst põõšši nalla jeãlsteēja da tuõjju tuõttãm ooumaž. Vaall'lu 'vddkãã 'dd norrã tte õõutsãjã va 'ljeed kõskstesz vaall'lu 'vddkãã 'dd saaggjãã 'dteei da vãã 'rrsaaggjãã 'dteei, vaall'lu 'vddkãã 'dd vueil tte tuãimãd še juãkkõssãn, mõõkk liã riõssãm-vããldla koolmin vuãzzlain.

Vaall lu 'vddkää 'dd tuájain šiött'teet tää 'rkben asetõõzzin.

48 §

Õuddooumažvaal

Saa 'mi õuddooumaž va lljeet ee 'vdken pijjum oummuin vaalin, ko 'st já 'kkjet jeänbõsvaallnää l. Ee 'vdken piijjmest da vaal tuáimtemmest šiött'teet tää 'rkben asetõõzzin.

Vaalin liä jionstemvuiõggâdвуõdla Aanar kää 'ddest jeälsteeja tiuddvâäldla sää 'm da sij pie llkuei mez. Jiõggkii 'rjeeja, sie 'brká 'dd da sää 'm parlamentt älgg taarbsemest u 'vded taarblaž teäðaid vaall 'looggtõõzz tuejjemeem väaras. Juõ 'kkkast Aanar kää 'ddest jeälsteeja sämm- last da suu pie llkuei 'mmstes lij vuõiggâdвуõt ta 'rkkeed vaall 'läaggtoõzz.

Õuddâaumazvaalâst šâdd va lljummu tõt oumaž, kää 'tt lij jeänmõs vuäžžam jionid kuhtu siid jionid õ 'hte la 'skeel. Jõs jionid leä 't vuäžžum seämma jiännai ä 'šš ra 'tkkeet seämma jionmie 'r vuäžžam oummui kõõsk vue 'rbin. Vaall'lu- 'vddkää 'dd nâänasm tâ lsi vaali mâŋŋa ää 'nnem säbbrest vaall vaalpâ 'rddkëe 'rjid vuäðdeel vaall puätti..

49 §

Vaa ll'vddkää 'dd riäššmest veinnmuš

Vaall'lu 'vkää 'dd riõššma vuäitt 48 §:n 2 momenttist ceälkkum oumaž ooccâd muttâz vuäðdeel tõõzz, štõ riäššâm neeu 'rad suu vuõiggâdвуõðâz lebe tõt lij šõddâm

puäst po reädin lebe tõt lij mudoi lää 'jj vuâsta. Veimmmuš älgg raajjâd keerjlaž nalla Sää 'mjännam läänvuõiggâdвуõi 'tte 30 peei 'v kee 'jjest tõ 'st, ko vaal puäð lij uvddum õlmma. Muttâz ooccmest já 'kktoõlat mudoi, mâi 'd muttâz ooccmest vaaldšemaa ššin uvddum lää 'jjest (154/50) lij šiött'tuum.

50 §

Riõššmest teäðtummuš da tiättanvuäžžmuš

Sämmila kiõččât vuäžžam sijddsábbar lebe saa 'msuävtõõzz riäššmest lebe vaal šõddmest teäð tâ l ko riäššâm lebe vaallšõddmuužž kuõskki pâ 'rddkëe 'rjj täävtõs lij pijjum vuei 'nnemnalla Aanar kää 'dd i 'lmmtõstau lle lebe saa 'mi õud- doummu kontra, Riäššmuužž da vaali puätti vuei 'tet lâä 'ssen veäl u 'vded älmmsa še päi 'kkkää 'ddest aalmilaž keäzaa test, jõs

sijddsábbar nu 't reäšš. Kuäss riäššâm kuäskk päi õõut sämmila, tiättanvuäžžmuš lij šõddâm tâ 'l, ko riäššâm lij uvddum tän ooumže tuõdstõõlaž nalla.

51 §

Riäššâm kuddtemesvuõtt

Saa 'mi sijddsábbar ja sää 'msuävtõõzz riäššõm lij kuddtemes, jõs tõt neeu 'râd privaate vuõiggâd- vuõd.

Jõs saa 'mi sijddsábbar lebe sää 'msuävtõõzz riäššâm i 'llä šõddâm vue 'kkšõš po reädin lebe lij jee 'res nalla lää 'kked vuâsta, vuäitt saa- 'mvuu 'vdest jeälsteeja tiuddekkšaž sämmilaž lebe suu pie llkuei 'mmes lebe sää 'msuävtõõzz vuäzz- laž raukkâd Sää 'mjännam läänvuõiggâdвуõd tuõ- tâd, štõ riäššâm lij kuddtemes. Seämma vuõiggâd- vuõtt lij tõ 'st, keän vuõiggâdвуõd riäššâm neeu 'rât.

Raukkmuš, kää 'tt kuäskk riäššâm kuddtemmen tuõttmuužž älgg piijjâd ä l'gge 30 peei 'v se 'st riäššâm teäðtemmest.

9 lãåkk

Jeä 'resnallsem meä 'rrõõzz

52 §

Peäldrai 'vvjummuš

Peäldrai 'vvjummuužž mie 'räiggsaž räa 'jtum- must uvddum lää 'kk (1381/91) ij kuõsk näkkam rai 'vvjummuužž, mõõnn väaras lij miõttum läinn lebe veä 'kkvuõtt tän lãkka vuäðdeel lebe koon vuä'ddan lij tän lää 'jj 9 §:z 1 momentti 6 sãjja vuäðdeel uvddum lää 'pp.

53 §

Puäzžskääd

Tän lää 'jjest ceälkkum tääl lebe vuu 'vd vüämšsteejast ij vuei 'tet vuäžžad ko 'rvvõõzz puõc- cui tuejjeem skäädain.

54 §

Kãåddlaž- da ceerkavlažpiid

Riikk ij taarbâs mä hssed kãåddlaž- da ceerkavlažpiid tän lää 'jj mie ldd ho 'mmjummu tääl lebe vuu 'vd puättjin tõn ka 'lndaree 'jjest, kuäss vüämšstõs lij šõddâm mädd- ja meä 'cctäällministeria vaaldšem vuälla .

55 §

Viõ k̄kēpiijāmve r̄ḡgneē k̄k̄

Mädd- ja meä 'cctäällministeria, Sää 'mjānnam jānnapāi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruug, mädd- ja meä 'cctäällministeeria teättsluuzpkuvddlōs, Aa-nar kää 'dd jānnapāi k̄k̄jie llemvue ḡḡnee k̄k̄ da meä 'cchalltōs kādde tän lāā 'jj viõ k̄kēpiijām. Meä 'cchalltōōz Pājj-Sää 'mjānnam luādhāidd-vuu 'vdd kādd riikk määddai da čaa 'z̄zi k̄ā 'ddmest saa 'mvuu 'vdest da tōi 'd kuōskki lāā 'j̄jest ceälk-kum jee 'res tuāimain. Mädd-da meä 'cctääll-ministeria vuāitt taarbsemest u 'vdded tää 'rk̄ab mie 'rrōōz̄id mōōntōōlmin, māi 'd jā k̄ktōlat tōn lāā 'jj viõ k̄kēpiijmest..

56 §

Kuullmuš

Riikk da kää 'dd verḡḡnee k̄k̄i kiōttōōlām vuā-laž 44 §:st moment l s̄ā 'jest ceälkkum aa 'š̄šin ver ḡḡnee k̄k̄ ā lḡḡa va 'r̄rjed saa 'mi sijddsābbara da säämsuāvtōōz̄id vāā'jlažvuōtt ceälkkmuužž ouddmušše. Ceälkkmušraukkmuš vuāžžat vuōlt-teet saa 'mi ōuddoōmže, koonn ālḡḡ k̄āččad s̄āā 'msuāvtōōz̄ ohttsaž norrō 'sse āā 'š̄š kiōttōōllād. Jōs sijddsāābbar i llā serddam ceälkkmuužž oudd-muužž s̄āā 'msuāvtō 'sse, ālḡḡ ōuddoōmaž k̄āččad še sijddsābbar āā 'š̄š kiōttōōllād.

Palggsi ōhtō 'sse da päikalaž palggsid ālḡḡ va 'r̄rjed vāā'jlažvuōtt celkkmuužž ouddmušše nāk-kam puāžžtāäl kuōskki aa 'š̄šin, koin sātt lee 'd jōnn pri 'meār puāžžhāiddmušše.

57 §

Kuuli ko 'rvvummuš

Sāā 'msuāvtōōz̄i s̄āābbarpāā l̄k̄, mā t̄k̄k̄kuul da jee 'res kuul ko 'rvveet s̄āā 'msuāvtōōz̄ saaggjāā 'dteeja, vuāžžla da piissra mäddtāäl ōōu-dāsviikkāmfondi tie ḡḡin nu 't māht mād-d da mie 'cctäällministeria tää 'rk̄ben meä 'r̄rad.

Sāā 'm ōuddoōmmu tuājast māāu 'set pāā l̄k̄ da kuuli korvvōōz̄ riikk tāāllarvōōz̄āst pirree j̄ji čuāi 'jtem mie 'rtie ḡḡin nut māht Sāāmjānnam lāānhalltōs jee 'rab meä 'r̄rad.

Vaall 'lu 'vddk̄āā 'dd s̄āābbarpāā l̄k̄, mā t̄k̄k̄kuul da jee 'res kuul ko 'rvveet riikk tāāllarvō 'sse pirree j̄ji vā 'l̄ddem mie 'rtie ḡḡest māht sizz-aa 'š̄šiministeria tää 'rk̄ben meä 'r̄rad.

58 §

Vāārai āānnmuš

Mäddtāäl ōōudāsviikkāmfondi vāāraid vuei 'tet tōn lāā 'ssen, māi 'd tōi āā 'nnmest š̄iōtt'teet, āā 'nned pue 't̄inallsem tän lāā 'j̄ k̄ē 'j̄jest šōddām mōōnnmuužžid:

- 1) māādd da jee 'res vuāmšstōōz̄z vuāsttmušše;
- 2) hommum vuāmšstōōz̄z hāiddmušše da teevvmušše;
- 3) lāāintummušše da tōn kuōskki mōōn-nmuužžid;
- 4) veā k̄k̄vuōdid;
- 5) riikk raajtem tuājaid;
- 6) riikk raajtem čuōkki teevvmušše;
- 7) 7 §:z 2 momenttist ceälkkum riikk vuāžž-lažvuōi 'tte;
- 8) s̄āā 'mvuu 'v ōōudāsviikkmužž kuōskki tu t̄k̄k̄ōōz̄i da č̄iōlgtōōz̄i raajmušše;
- 9) uccpōrggi da uccpōrggjen ju 'r̄ddjeei š̄koo-u l̄jummušše; di
- 10) kiōl joortemtuājain šōddi kuulid.

59 §

Riikk-lāāinai j̄iōččvālddsaz veā lḡḡš̄iōttōōllmuužž ōudltōōz̄z

Pōōšši ekonomalaž vaiggādvuōdid jouddam lāāinvuāžž̄i ekonomalaž vue 'j̄j heālpeem diōtt vuei 'tet tue 'j̄jeet riikk-lāāinai da riikk kaup-p-hā 'ddvuāžž̄muužž̄i j̄iōccvālddsaz veā lḡḡš̄iōt-tōōllmuš, jōs lij vuei 'nnmest, š̄tō veā lḡḡš̄iōt-tōōllmuš pohtt āāibās jōnn pue rōōz̄z lāāinvuāžž̄i ekonomalaž vuākka. Jos s̄āmm-lōōže lij miōttum riikk-lāāinn tän lākka lebe luādj̄ie llemvue k̄k̄lākka lebe puāžžtāäll 'lākka vuāddēel da tāin laa 'j̄jin ce-älkkum j̄ie llemvue k̄k̄tue 'j̄jummužž vāāras da j̄ie llemvue k̄k̄tuej̄jumuš lij loopptum, veā lḡḡš̄iōt-tōōllmušše vuāžžat ā lḡḡed p̄ai tā l, jōs lāāinvuāžž̄i pōōrt jeā 't vuōittu jee 'res nalla staanād. Māi 'd ōōudpeā 'l̄nn š̄iōttōōtōōlāt, ij cōōgg miōttmužž u 'vddem pōrggi saneerammužžāst uvddum lāā 'j̄j (47/93) 97 §:st lebe privaatoōmmu veā lḡḡš̄iōt-tōōlmest uvddum lāā 'j̄j (57/93) 78 §:st ceälkkum mōōntōōllmest.

Jiōccvālddsaz veā lḡḡš̄iōttōōllmuš vuāitt kuōsk-kād tän lākka 76 §:st ceälkkum laa 'j̄jid, luāj̄ie llemvue k̄k̄lākka, puāžžtāäll 'lākka, puāžžpōrttāäll 'lākka, jānnapāi k̄k̄jie llem-vue k̄k̄lākka da mäddtāäll 'lākka vuāddāām riikk-lāāinai da -vuāžž̄muužž̄id.

Jiöccvålldsaž veä lǵǵsiöttööllmest suáppum veä lǵǵkõskkvuõttmäainai muttâz kuâs k̄ke še tuákkeeja da jeärraz vie l̄j oolâs vâlddam oummu seâmma ko kuâlmad oummu tõi sõi ji ko kõõõcmest lij suu vuâmšstõõzzâst, kââ tt lij pijjum lâäin ââsktumšen nu t mähtt asetõõzzâst tää r̄kben šiõtt'teet.

Veä lǵǵsiöttööllmuužž jee res õudeltõõzzin šiõtt'teet tää r̄kben asetõõzzin.

60 §

Veä lǵǵsiöttööllmuužž vue j̄j

Jiöccvålldsaž veä lǵǵsiöttööllmuužžâst riikk-läâinai da -vuäžžmuužžii vä sttmä hsemäâi j̄j vwei tet kõõ k̄keed, koork vue leed da miõttâd vuânõõzzi da koorki mä hsmest mähss-luovâsvuõdid nu t mähtt asetõõzzin šiõtt'teet. Mähssluovâsvuõd lâäin vuânõõzzid ij šeža vuäžž miõttâd jee res vue 'zzin ko lâäinai kâu nnââsktõs lebe lainnu likstõs- lebe seâmmanallšem tuejjummužžâst uvddum tuâkkõs stâän peäggtum- mu vuânõõzz mähsmužž. Pâi aabâs lossâd veä rest lâinnââi j̄j vwei tet jiöccvålldsaž veä lǵǵsiöttööllmest kõõ k̄keed pâi l 14 §:z 1 momenttist ceälkkum äâi j̄j.

Jõs seâmma lâäinvuäžžja korkktuarjõs- lebe jee res vie l̄j miõttâm vie l̄ju vddi jiâ pie l̄stestuõtt veä lǵǵsiöttööllmušše, riikk-läâinai da -vuäžž- muužžii jiöccvålldsaž šiõttööllmušše vwei tet ä lǵǵed pâi tã 1, jõs tõõzz liâ jee rab veä r̄ da riikk-läâinai da -vuäžžmuužžii vwei ss oocci pukin vie l̄jin lij šuu rab asetõõzzin šiõtt'tuum mie r̄red.

61 §

Čiõlgtõõz da plaan

Õuddel jiöccvålldsa veä lǵǵsiöttööllmuužž lâäinvuäžžii ekonomalaž vwei j̄jest älgg cuâi j̄ted äâsklaž čiõlgtõs da raajâd plaan tõi n tuâimin, mäâivuõdi m lâäinvuäžžii põrggmuš, tã 1 jõs nõk- kam tuejjummužž lij riikk-läâinain tuârjjum, da ekonomalaž vwei k̄k raaveet. Veä lǵǵsiöttööl- muužž õudltõssân lij tõt, štõ riikk, lâäinzvuäžžii da veârrâmstrooitel vuâllaķee r̄jte suâppmuužž tõi n tuâimin mõõkk liâ mie l̄dd plaanâst.

Suâppmuš suõppai tõõz kuulli lâäin veä lǵǵke r̄jmmâän da riikk-läâinast uvddum ce- älkkmuužž mäâinain tõi vwei 'zzi peälñn ko tõi n lij suâppum. Suâppmušše kuulli riikk kaup- hä ddivuäžžmuužžii suâppmuužž mie l̄dd mä hss- emnalla šõddâm mäâusaid vuäžžat pe r̄rjet jee res riâssâm tää 32 §:z 2 momenttist šiõtt'tuum naa livuõdi m.

62 §

Veä lǵǵsiöttööllmuužž jõskkmuš

Jõs lâäinvuäžžii ei jää k̄ked 61 §:st ceälkkum plaan lebe suâppmuužž, tõi d vuâddõõvvâm jiöcc- vålldsaž veä lǵǵsiöttööllmuš vwei tet meä r̄reed jõskkâd asetõõzzin tää r̄kben šiõtt'tuum naa li- vuõdi m da vaiktõõzzivuõdi m.

Jõs lâäinvuäžžja nââneet põrggi saneeram- mužžâst uvddum lâkka vuâddeeja saneerammuš- programm lebe privatoummu veä lǵǵsiõt- tööllmušše uvddum lâkka vuâddeeja mähsempro- gramm, 61 §:sse vuâddeeja jiöccvålldsaž veä lǵǵsiöttööllmuš jâskk. Suudâmstuu l älgg pro- graamm nâânemmen vuâmšed jiöccvålldsaž veä lǵǵsiöttööllmu šše sizzkuulli lâäin da vuäžžmuužž veä lǵǵsiöttööllmuužž tää.

63 §

Muttâz oocmuš

Jânnapâi k̄kjie l̄lemvue k̄kkruug tãän lãä j̄jest ceälkkum äâ ššest tuejjääm riâššma vuäžž oocâd muttâz veeineel jânnapâi k̄kjie l̄- emvue j̄ji veinnamlu vddkâdda 30 peei v se st tõi n peei v rãä j̄est, kuâ ss veinni lij vuäžžam teâd riâššmest.

V einnamkii r̄jj vwei tet l momenttist ceälk- kum šõddmužžâst tuâimted še tõõz ve r̄gg- oomže, koon riâššma muttâz oozžât, di tõi n älgg vuõltteed veinnâmki r̄jj de äâ ššest nãrrjam ä šškee r̄j da ceälkkmuužžâz muttâzoocâm- ve r̄ggnekka.

Õoudpeä lñn l momenttist ceälkkum veinnamu vddkââ dd 36, 37 da 38 §:st peäggtum äâ ššest ouddam riâššma vuäžž oocâd muttâz veeineel pââjmõs vaaldšenvuõiggâdvuõdi tte tõi n po r̄eâdin ko mäi d muttâzooccmest vaald- šemaa ššin u vddum lãä j̄jest šiõtt'teet. Jee res peäggtummu veinnamlu vddkââ dd tãän lãä j̄jest ceälkkum aa ššin ouddam riâššmid vuâitt oocâd muttâz pâi tã 1, jõs pââjmõs vaaldšenvuõigg- âdvuõtt meât veinnamläâ v. Lãä v vwei tet miõt- tâd pâi tã 1, jõs lãä j̄j suâvtõõlâm diõtt jee res seâmmanallšemaa ššin lebe vuõiggâdvuõttprak- tiikka õõutnallšemuõd diõtt lij veâžnai, štõ ä šš viigat pââjmõs vaaldšenvuõiggâdvuõdi tte rã r̄kk- eem vãaras lebe lãä v miõttmušše lij jee res lossâd veä r̄r.

64 §

Riâššmi mäüus

Tãän lâkka vuâddee uvddum riâššmin pe r̄rjet mäüus nu t mähtt mäüusai pe r̄rjemmet jee rab

šiott'teet lebe mie rreet. Jännampäi kkkjie ll-
emvue kkkruug riässhäm lij šeža mäüstemmes.

65 §

Tää r'kab šiott'töözz, meä rröözz da vue k'köözz

Tää r'kab šiott'töözz tän lää j'j viö k'kepiiijmest
uu'det asetöözzin.

Mädd- da meä cctäällministeria vuäitt u'vded
tän lää j'j da töözz vuäddöövvi asetöözz tää r'kab
meä rröözzid lääinai, veä k'kvuödi da jee res tän
lää j'jest ceälkkum öuditöözzi miöttmest. Mädd-
da meä cctäällministeria näännat še kaup- da
veä lgg'ke r'jvöö j'id, ooccam- da riässhäm vöö j'id
da jee res tän lää j'j viö k'kepiiijmuuz' diött taar-
blaž vää j'j da mööntööllämää llvue k'köözz.

10 lääkk

Viö k'kepuättmuš- da serddšiott'töözz

66 §

Viö k'kepuättmuš

Tät lää k'k puätt viö k'ke mannu peei v' 19.

Täin laa j'jin kää mtet pärggmannu 24. peei v'
1984 uvddum säämlää k'k (611/84) töözz mäñña
tuejjuum muttsivuoi'm.

Öuddel tän lää j'j viö k'kepuättmuuz' vuei tet
ä lgg'ed tön viö k'kepiiijmuuz' väaras taarblaž tuäi-
mid.

67 §

Serddjöövvi vuämšstös

Kää mtummu sää mläkka da jee res ööudbu
sää mlää j'jšiott'töözzid vuäddeel hommum vu-
ämštös, möönn ää nnmest ij öuddel tän lää j'j
viö k'kepuättmuuz' leäku meä rruum lebe kää tt
sädd luöväs ceälkkum lää j'jšiott'töözzid vuäd-
deaja ää nnemmeä rin, lij hommun tän lää j'j
meä rid.

68 §

*Mättam ööudbu lää j'jšiott'töözz vuälla kuulli
tuäim da vuöiggädvuötköskkvuöđ*

Saa mi jeälstää tmest uvddum lää j'j (273/55)
da saa mi määdšiottoöllmuuz' (593/69) da
kää mtummu sää mläkka vuäddeaja riikk da veär-
rämstroitel vuäžžmuuz' vä sttmä hsemäai j da
koork da jee res mäainai peä lest jä k'k'et tän lää j'j
viö k'ke pue t'temen šiott'töözzid da tõi d

vuäddeaja suäppumušmäainad, möök le j'je vi-
öggäst. Mäñña tän lää j'j viö k'kepue t'temest šöddi
peäggum sää mläkka vuäddeaja vuäžžmuuz'
vä sttmä hsemäai j, koork da jee res mäainai
peä lest jä k'k'et nu t še ceälkkum lää j'j mäainad.

Tän lää j'j viö k'ke pue t'tmen viöggäst leämmaš
šiott'töözzid jä k'k'et nu t še tõi aa šši peä lest,
möök še mmudoi ko lle l momenttist ceälkkum
viö k'kepiiijmuuš da koin jeä t tän lääggast jee res
nalla šiott'tukku. Ceälkkum kuäskk še riikk
piiddluoväsvuödid da mähssheälpuumuuz'id,
riikk raajtem tuäjadi da täälai rää j'tözzid. Täälai
luövtemplää v da rää j'töözzin luoväsluästtmuuz'
vuei tet ööudpeä lnn ceälkkum lää j'jšiott'töözzin
moksteel miöttäd 36 §:st šiott'tuum mie ldd da
tö st šiott'tuum mööntöölm jä k'k'töoleel. Muttä-
zoocmuuz' peä lest jä k'k'et suävtöovi vuezzin,
mäid 63 §:st šiott'teet. Asetöözzin vuei tet u'vded
ceälkkum lää j'jšiott'töölmuuz'äst jee resnallšem
mööntööllämää llšiott'töözzid.

69 §

Ööudbui lääinai riikkveärräm da häiddpää l'k

Öuddel tän lääj viö k'kepue t'tem miöttum
68 §:st ceälkkum lää j'jšiott'tösse vuäddeäl miöt-
tum lääinai riikkveärräm da läinnhäiddkuuli
ko r'vvöözi peä lest jä k'k'et meä rröözzid da töid
vuäddeäl uvddum meä rröözzid da tõi d
vuäddeaja suäppumušmäainad, möökk le j'je
viöggäst ko tät lää k'k pue di viö k'ke.

70 §

Ööudbu panttvuöiggädvuöđ

Ööudpeä lnn 66 §:st ceälkkum lää j'jšiott'tö sse
vuäddeäl kaupšum tääll lebe vu vdd, mii lij tän
lää j'j viö k'kepue t'tem panttän riikk kaup- lebe
kaupphäddvuäžžmuuz' da tön koork mä hsmest
tön räjjja ko vuäžžmuž lij loopp räjjja mahssum, lij
veäl-ki seämma mäainavuoi m panttän ceälk-
kum vuäžžmuuz' mä hsmest.

Tääll lebe vu vdd lij panttän tän lää j'j vi-
ö k'kepue t'tem poodd viöggäst leämmaš lää j'j-
šiott'tö sse vuäddeäl še l momenttist ceälkkum
lää j'jšiott'tö sse vuäddeaja näkkam kaup- da
kaupphäddvuäžžmuuz' mähssmest koorkines,
kää tt lij söddäm mäñña tän lää j'j viö k'ke-
pue t'temest lebe koonn panttvuöiggädvuöđäst ij
leäku tuejjuum öuddel ceälkkum äi gg'poodd
ilmtöözz su vddja (koonn ä šš kuäskk).

Ööudpeä lnn l momenttist ceälkkum lää j'j-
šiott'tö sse vuäddeaja kuullvuäzzöözz da tõi koor-
ki mä hsmest lij tääll (koonn ä šš kuäskk) lebe

vu'vdd panttân nu't mäht 1 da 2 momentist šiött'teet.

Tâ 1 ko tääll lebe vu'vdd lij panttân 2 momentist šiött'tummu nalla, de jännampäi kĳjie llemver ġġooumaž âlgg su vddja (koonn ä šš kuâskk) i lmmtôs pantvuõiggâdvuõd kuõskki mie rĳkõõzz tuejjeem vääras Kiddjemrekistra. Ko vuâžžmuš lij puk mahssum, âlgg jännampäi kĳjie llemkruug vuõltteed i lmmtôs su vddja (koon ä šš kuâskk) štõ tääll lebe vu'vdd lij luovâs panttveârmest.

71 §

Väärai âânmuš

Mäddtääll õõudâsviikkâmfondi vääraid vuei tet ââ nned še nâkkmid 68 §:st ceälkkum lää ĵjšiõtt'tõõzz viõ kĳkepijmuužž kuõskki meâ rid, mâi'd tõi'd lij õ nnum õuddel tän lää ĵj viõ kĳkepue ttem.

72 §

Jee res serddšiõtt'tõõzz

Vuõsmâs 42 §:st ceälkkum sijddsââbbar âlgg ââ nned kuud määnpâai se st tän lää ĵj

viõ kĳkepue ttmest da vuõsmâs õuddooumažvaal âlgg ââ nned ee ĵj se st lää ĵj viõ kĳkepue ttmest. Sää 'msuâvtõõzz alttee tuâjas saraz mâŋŋa tõi'st, ko tõk liâ va lĳjuum sijddsââbrest. Sää 'msuâvtõõzz da õuddommu vuõsmâs tuâimppâĵj pešt 1996 ee ĵj loopp räĵja. Lää ĵj 56 §:z lää ĵjšiõtt'tõõzzid suâvtõõlât emansa ko sää 'msuâvtõõzz da õuddooumaž liâ va lĳjuum. Mâi'd sää 'msuâvtõõzzin da õuddommu tuâjain šiõtt'teet, suâvtet emansa ko sää 'msuâvtõõzz da õuddooumaž lij va lĳjuum.

Tân lää ĵj viõ kĳke pue ttmest kââ mtum sää mläkkä da puâžžtâäll'läkkä da luâjie llemvue kĳläkkä vuâddeeja da oocmmužž vue lnn le ddi saa 'mi lâinn- da veâ kĳvuõttoocmmužž da saa 'mid luõvtem täälaid da vuu vdit kuõskki alttuum ââ nneplan kĳiõttõõlât loopp räĵja ĵj kĳtõõleel peâggtummu laa ĵji šiõtt'tõõzzid,

73 §

Sie vvenšiõtt'tõs

Kuâss jee res päai kĳest läâĵjest sie vvet kââ mtummu sää mläkkä, õõlgad seâvumuš tän lää ĵj va steeja šiõtt'tõõzz, jõs õõudpeâ lnn tän lää ĵjesr šiõtt'tummu ij jee res šõõdd.

2.

Lää kĳ leimppiiddlää ĵj 30 §:z mu ttmest

Riikkpeei vi riâššâm mie ldd

muu ttet pârġgmanu 6. peei v 1943 uvddum leimppiiddlää ĵj (662/43) 30 §:z l momeent l sââ ĵj, nu t ko tõt lij rostovmannu 28. peei v 1990 uvddum lää ĵjest (1333/90), pue tti nalla:

30 §

ĳiiddõs vuâmštõsvuõiggâdvuõd luõvtemke rĳj lij luovâs leimppiiddâst:

3) ko tääl, tõi'vue 'zz lebe vuu v d luõvteejen lij riikk da luovtõs šâdd jännâpäi kĳjie lle-

vue kĳlää ĵj (1295/90), puâžžtâäll'lää ĵj (161/90), luâdjie llemvue kĳlää ĵj (160/84) lebe sää mlää ĵj (/) meâ rid:

Tât lää kĳ puätt viõ kĳke mannu . peei v 19 .

